

PROGRAMACIÓN do DEPARTAMENTO DE XEOGRAFÍA E HISTORIA

1º BACHARELATO: Hª CONTEMPORANEA

PARÁMETROS LEGAIS:

NORMATIVA de REFERENCIA:

Con base na [lexislaciónaplicable](#), reflíctase a normativa de referencia.

- *Lei Orgánica 2/2006, do 3 de maio, de Educación (LOE), modificada parcialmente pola Lei Orgánica 8/2013, do 9 de decembro, para a mellora da calidade educativa (LOMCE).*
- *Real Decreto 1105/2014, do 26 de decembro, polo que se establece o currículo básico da Educación Secundaria Obrigatoria e do Bacharelato (BOE do 3 de xaneiro de 2015).*
- *Orde ECD/65/2015, do 21 de xaneiro, pola que se describen as relacións entre as competencias, os contidos e os criterios de avaliación da educación primaria, a educación secundaria obrigatoria e o bacharelato (BOE do 29).*
- *Decreto 86/2015, do 25 de xuño, polo que se establece o currículo da educación secundaria obrigatoria e do bacharelato na Comunidade Autónoma de Galicia (DOG do 29).*
- *Orde do 15 de xullo de 2015 pola que se establece a relación de materias de libre configuración autonómica de elección para os centros docentes nas etapas de educación secundaria obrigatoria e bacharelato, e se regula o seu currículo e a súa oferta (DOG do 21).*
- *Resolución do 27 de xullo de 2015, da Dirección Xeral de Educación, Formación Profesional e Innovación Educativa, pola que se ditan instrucións no curso académico 2015/16 para a implantación do currículo da educación secundaria obrigatoria e do bacharelato nos centros docentes da Comunidade Autónoma de Galicia (DOG do 29).*
- *RESOLUCIÓN de 15 de xullo de 2016, da Dirección Xeral de Educación, Formación Profesional e Innovación Educativa, pola que se ditan instrucións para a implantación, no curso académico 2016/17, do currículo establecido no Decreto 86/2015, de 25 de xuño, da educación secundaria obrigatoria e do bacharelato nos centros docentes da Comunidade Autónoma de Galicia.*
- *DECRETO 229/2011, do 7 de decembro, polo que se regula a atención á diversidade do alumnado dos centros docentes da Comunidade Autónoma de Galicia na Sección 3.ª Plan Xeral de Atención á Diversidade*
- *RESOLUCIÓN de 15 de xullo de 2016, da Dirección xeral de Educación, Formación Profesional e Innovación Educativa.*

A resolución de 15 de xullo de 2016 sinala os parámetros polos que debe rexerse a programación didáctica.

Artigo 24. Programacións didácticas

1. Os departamentos didácticos dos centros docentes desenvolverán o currículo establecido mediante a programación didáctica de cada materia de cada curso que teña encomendada na organización docente do centro.

2. A programación didáctica deberá ser o instrumento de planificación curricular específico e necesario para desenvolver o proceso de ensino e aprendizaxe do alumnado de maneira coordinada entre o profesorado integrante do departamento.

3. As programacións didácticas incluírán en cada materia, polo menos, os seguintes elementos:

a) *Introdución e contextualización.*

b) *Contribución ao desenvolvemento das competencias clave. Concreción que recolla a relación dos estándares de aprendizaxe avaliábeis da materia que forman parte dos perfís competenciais.*

c) *Concreción, de ser o caso, dos obxectivos para o curso.*

d) *Concreción para cada estándar de aprendizaxe avaliábel de:*

1º. *Temporalización.*

2º. *Grao mínimo de consecución para superar a materia.*

3º. *Procedementos e instrumentos de avaliación.*

e) *Concrecións metodolóxicas que require a materia.*

f) *Materiais e recursos didácticos que se vaian utilizar.*

g) *Criterios sobre a avaliación, a cualificación e a promoción do alumnado.*

h) *Indicadores de logro para avaliar o proceso do ensino e a práctica docente.*

i) *Organización das actividades de seguimento, recuperación e avaliación das materias pendentes.*

j) *Organización dos procedementos que lle permitan ao alumnado acreditar os coñecementos necesarios en determinadas materias, no caso do bacharelato.*

k) *Deseño da avaliación inicial e medidas individuais ou colectivas que se poidan adoptar como consecuencia dos seus resultados.*

l) *Medidas de atención á diversidade.*

m) *Concreción dos elementos transversais que se traballarán no curso que corresponda.*

n) *Actividades complementarias e extraescolares programadas por cada departamento didáctico.*

ñ) *Mecanismos de revisión, de avaliación e de modificación das programacións didácticas en relación cos resultados académicos e procesos de mellora.*

➤ **Decreto 86/2015/ Determinación das competencias clave: O Decreto 86/2015 é outro instrumento básico e de referencia para a redacción da programación na comunidade autónoma de Galicia.**

ODECRETO 86/2015, do 25 de xuño, polo que se establece o currículo da educación secundaria obrigatoria e do bacharelato na Comunidade Autónoma de Galicia, no seu artigo 3 nos sinala cales son as competencias clave.

Artigo 3. Competencias clave

1. Para os efectos deste decreto, as competencias clave do currículo serán as seguintes:

a) *Comunicación lingüística (CCL).*

b) *Competencia matemática e competencias básicas en ciencia e tecnoloxía (CMCCT).*

c) *Competencia dixital (CD).*

d) *Aprender a aprender (CAA).*

e) *Competencias sociais e cívicas (CSC).*

f) *Sentido de iniciativa e espírito emprendedor (CSIEE).*

g) *Conciencia e expresións culturais (CCEC).*

2. A descrición das relacións entre as competencias, os contidos e os criterios de avaliación na educación secundaria obrigatoria e no bacharelato será a establecida de conformidade coa Orde ECD/65/2015, do 21 de xaneiro, pola que se describen as relacións entre

as competencias, os contidos e os criterios de avaliación da educación primaria, da educación secundaria obrigatoria e do bacharelato.

3. Potenciarase o desenvolvemento da competencia de comunicación lingüística, da competencia matemática e das competencias básicas en ciencia e tecnoloxía.

4. Para unha adquisición eficaz das competencias e a súa integración efectiva no currículo, deberán deseñarse actividades de aprendizaxe integradas que lle permitan ao alumnado avanzar cara aos resultados de aprendizaxe en máis dunha competencia ao mesmo tempo.

➤ **Orden ECD/65/2015. Descrición e contido das Competencias clave: Atendendo ao sinalado no artigo 3.3 do decreto galego 86/2015, na "Orden ECD/65/2015, de 21 de enero, por la que se describen las relaciones entre las competencias, los contenidos y los criterios de evaluación de la educación primaria, la educación secundaria obrigatoria y el bachillerato", describense as competencias clave.**

O texto que segue é a tradución ao galego do contido na páxina web do ministerio:

a) Comunicación lingüística (CCL).

Para o adecuado desenvolvemento da competencia de **Comunicación lingüística** resulta necesario abordar a análise e a consideración dos distintos aspectos que interveñen nela, debido á súa complexidade. Para isto, débese atender aos cinco compoñentes que a constitúen e ás dimensións en que se concretan:

– O **compoñente lingüístico** comprende diversas dimensións: a léxica, a gramatical, a semántica, a fonolóxica, a ortográfica e a ortoépica, entendida esta como a articulación correcta do son a partir da representación gráfica da lingua.

– O **compoñente pragmático-discursivo** comprende tres dimensións: a sociolingüística (vinculada coa adecuada produción e recepción de mensaxes en diferentes contextos sociais); a pragmática (que inclúe as micro funcións comunicativas e os esquemas de interacción), e a discursiva (que inclúe as macro funcións textuais e as cuestións relacionadas cos xéneros discursivos).

– O **compoñente sociocultural** inclúe dúas dimensións: a que se refire ao coñecemento do mundo e a dimensión intercultural.

– O **compoñente estratéxico** permite ao individuo superar as dificultades e resolver os problemas que xorden no acto comunicativo. Inclúe tanto destrezas e estratexias comunicativas para a lectura, a escritura, a fala, a escoita e a conversa, como destrezas vinculadas co tratamento da información, a lectura multimodal e a produción de textos electrónicos en diferentes formatos; así mesmo, tamén forman parte deste compoñente as estratexias xerais de carácter cognitivo, metacognitivo e socio afectivas que o individuo utiliza para comunicarse eficazmente, aspectos fundamentais na aprendizaxe das linguas estranxeiras.

b) Competencia matemática e competencias básicas en ciencia e tecnoloxía (CMCCT).

Nunha sociedade onde o impacto das matemáticas, as ciencias e as tecnoloxías é determinante, a consecución e sustentabilidade do benestar social esixe condutas e toma de decisións persoais estreitamente vinculadas á capacidade crítica e visión razoada e razoable das persoas.

A) A competencia matemática implica a capacidade de aplicar o razoamento matemático e as súas ferramentas para describir, interpretar e predicir distintos fenómenos no seu contexto.

A competencia matemática require de coñecementos sobre os números, as medidas e as estruturas, así como das operacións e as representacións matemáticas, e a comprensión dos

termos e conceptos matemáticos (operacións, números, medidas, cantidade, espazos, formas, datos, etc.).

O uso de **ferramentas matemáticas** implica unha serie de destrezas que requiren a aplicación dos principios e procesos matemáticos en distintos contextos, xa sexan persoais, sociais, profesionais ou científicos, así como para emitir xuízos fundados e seguir cadeas argumentais na realización de cálculos, a análise de gráficos e representacións matemáticas e a manipulación de expresións alxébricas, incorporando os medios dixitais cando sexa oportuno. Forma parte desta destreza a creación de descricións e explicacións matemáticas que levan implícitas a interpretación de resultados matemáticos e a reflexión sobre a súa adecuación ao contexto, do mesmo xeito que a determinación de se as solucións son adecuadas e teñen sentido na situación en que se presentan.

A competencia matemática inclúe unha serie de actitudes e valores que se basean no rigor, o respecto aos datos e a veracidade.

B) As competencias básicas en ciencia e tecnoloxía son aquelas que proporcionan un achegamento ao mundo físico e á interacción responsable con el desde accións, tanto individuais como colectivas, orientadas á conservación e mellora do medio natural, decisivas para a protección e mantemento da calidade de vida e o progreso dos pobos. Estas competencias contribúen ao desenvolvemento do pensamento científico, pois inclúen a aplicación dos métodos propios da racionalidade científica e as destrezas tecnolóxicas, que conducen á adquisición de coñecementos, o contraste de ideas e a aplicación dos descubrimentos ao benestar social.

Capacitan a cidadáns responsables e respectuosos que desenvolven xuízos críticos sobre os feitos científicos e tecnolóxicos que se suceden ao longo dos tempos, pasados e actuais.

Para o adecuado desenvolvemento das competencias en ciencia e tecnoloxía resulta necesario abordar os saberes ou coñecementos científicos relativos á física, a química, a bioloxía, a xeoloxía, as matemáticas e a tecnoloxía, os cales se derivan de conceptos, procesos e situacións interconectadas.

Requírese igualmente o fomento de destrezas que permitan utilizar e manipular ferramentas e máquinas tecnolóxicas, así como utilizar datos e procesos científicos para alcanzar un obxectivo; é dicir, identificar preguntas, resolver problemas, chegar a unha conclusión ou tomar decisións baseadas en probas e argumentos.

Así mesmo, estas competencias inclúen actitudes e valores relacionados coa asunción de criterios éticos asociados á ciencia e á tecnoloxía, o interese pola ciencia, o apoio á investigación científica e a valoración do coñecemento científico; así como o sentido da responsabilidade en relación á conservación dos recursos naturais e ás cuestións ambientais e á adopción dunha actitude adecuada para lograr unha vida física e mental saudable nunha contorna natural e social.

c) Competencia dixital (CD).

A **competencia dixital (CD)** é aquela que implica o uso creativo, crítico e seguro das tecnoloxías da información e a comunicación para alcanzar os obxectivos relacionados co traballo, a empregabilidade, a aprendizaxe, o uso do tempo libre, a inclusión e participación na sociedade.

Require de coñecementos relacionados coa linguaxe específica básica: textual, numérico, icónico, visual, gráfico e sonoro, así como as súas pautas de decodificación e transferencia. Isto leva o coñecemento das principais aplicacións informáticas. Supón tamén o acceso ás fontes e o procesamento da información; e o coñecemento dos dereitos e as liberdades que asisten ás persoas no mundo dixital.

Igualmente precisa do desenvolvemento de diversas **destrezas** relacionadas co acceso á **información**, o procesamento e uso para a comunicación, a creación de contidos, a seguridade e a resolución de problemas, tanto en contextos formais como non formais e informais. A persoa ha de ser capaz de facer un uso habitual dos recursos tecnolóxicos dispoñibles co fin de resolver os problemas reais dun modo eficiente, así como avaliar e seleccionar novas fontes de

información e innovacións tecnolóxicas, a medida que van aparecendo, en función da súa utilidade para acometer tarefas ou obxectivos específicos

A adquisición desta competencia require ademais actitudes e valores que permitan ao usuario **adaptarse** ás novas **necesidades** establecidas polas **tecnoloxías**, a súa apropiación e adaptación aos propios fins e a **capacidade** de **interaccionar** socialmente ao redor delas. Trátase de desenvolver unha actitude activa, crítica e realista cara ás tecnoloxías e os medios tecnolóxicos, valorando as súas fortalezas e debilidades e respectando principios éticos no seu uso. Por outra banda, a competencia dixital implica a participación e o traballo colaborativo, así como a motivación e a curiosidade pola aprendizaxe e a mellora no uso das tecnoloxías.

Para o adecuado desenvolvemento da competencia dixital resulta necesario abordar:

- A información.
- A comunicación.
- A creación de contidos.
- A seguridade.
- A resolución de problemas.

d) Aprender a aprender (CAA).

Fundamental para a aprendizaxe permanente que se produce ao longo da vida e que ten lugar en distintos contextos formais, non formais e informais. Supón a habilidade para iniciar, organizar e persistir na aprendizaxe.

En canto á organización e xestión da aprendizaxe, a **competencia para aprender a aprender (CAA)** require coñecer e **controlar os propios procesos de aprendizaxe** para axustalos aos tempos e as demandas das tarefas e actividades que conducen á aprendizaxe. A competencia de aprender a aprender desemboca nunha aprendizaxe cada vez máis eficaz e autónomo.

Esta competencia inclúe unha serie de destrezas que requiren a **reflexión** e a **toma de conciencia** dos propios **procesos de aprendizaxe**. Así, os procesos de coñecemento convértense en obxecto do coñecemento e, ademais, hai que aprender a executalos adecuadamente.

Aprender a aprender inclúe coñecementos sobre os procesos mentais implicados na aprendizaxe (como se aprende). Ademais, esta competencia incorpora o coñecemento que posúe o estudante sobre o seu propio proceso de aprendizaxe que se desenvolve en tres dimensións:

- **coñecemento que ten acerca do que sabe e descoñece, do que é capaz de aprender, do que lle interesa, etcétera.**
- **coñecemento da disciplina na que se localiza a tarefa de aprendizaxe e o coñecemento do contido concreto e das demandas da tarefa mesma.**
- **coñecemento sobre as distintas estratexias posibles para afrontar a tarefa.**

Respecto das actitudes e valores, a motivación e a confianza son cruciais para a adquisición desta competencia. Ambas se potencian desde a formulación de metas realistas a curto, medio e longo prazo. Ao alcanzarse as metas aumenta a percepción de auto-eficacia e a confianza, e con iso elévanse os obxectivos de aprendizaxe de forma progresiva. As persoas deben ser capaces de apoiarse en experiencias vitais e de aprendizaxe previas co fin de utilizar e aplicar os novos coñecementos e capacidades noutros contextos, como os da vida privada e profesional, a educación e a formación.

e) Competencias sociais e cívicas (CSC).

Levan a habilidade e capacidade para utilizar os coñecementos e actitudes sobre a sociedade, entendida desde as diferentes perspectivas, na súa concepción dinámica, cambiante e complexa, para interpretar fenómenos e problemas sociais.

➤ A **competencia social** relaciónase co **benestar persoal e colectivo**. Esixe entender o modo en que as persoas poden procurarse un estado de saúde física e mental óptimo, tanto para elas mesmas como para as súas familias e para a súa contorna social próxima, e saber como un estilo de vida saudable pode contribuír a iso.

Implica coñecementos que permitan comprender e analizar de maneira crítica os códigos de conduta e os usos xeralmente aceptados nas distintas sociedades e contornas, así como as súas tensións e procesos de cambio. A mesma importancia ten coñecer os conceptos básicos relativos ao individuo, ao grupo, á organización do traballo, a igualdade e a non discriminación entre homes e mulleres e entre diferentes grupos étnicos ou culturais, a sociedade e a cultura. Así mesmo, é esencial comprender as dimensións intercultural e socioeconómica das sociedades europeas e percibir as identidades culturais e nacionais como un proceso sociocultural dinámico e cambiante en interacción coa europea, nun contexto de crecente globalización.

Tamén se requiren destrezas como a capacidade de comunicarse dunha maneira construtiva en distintas contornas sociais e culturais, mostrar tolerancia, expresar e comprender puntos de vista diferentes, negociar sabendo inspirar confianza e sentir empatía. As persoas deben ser capaces de xestionar un comportamento de respecto ás diferenzas expresado de maneira construtiva.

E por último relaciónase con actitudes e valores como unha forma de colaboración, a seguridade nun mesmo e a integridade e honestidade. As persoas deben interesarse polo desenvolvemento socioeconómico e pola súa contribución a un maior benestar social de toda a poboación, así como a comunicación intercultural, a diversidade de valores e o respecto ás diferenzas, ademais de estar dispostas a superar os prexuízos e a comprometerse neste sentido.

➤ A **competencia cívica** baséase no **coñecemento crítico dos conceptos de democracia, xustiza, igualdade, cidadanía e dereitos humanos e civís**, así como da súa **formulación na Constitución española, a Carta dos Dereitos Fundamentais da Unión Europea e en declaracións internacionais**, e da súa **aplicación por parte de diversas institucións a escala local, rexional, nacional, europea e internacional**. Isto inclúe o **coñecemento dos acontecementos contemporáneos**, así como dos **acontecementos máis destacados e das principais tendencias nas historias nacional, europea e mundial**, así como a **comprensión dos procesos sociais e culturais de carácter migratorio que implican a existencia de sociedades multiculturais no mundo globalizado**.

As destrezas desta competencia están relacionadas coa habilidade para **interactuar eficazmente no ámbito público** e para manifestar **solidariedade** e interese por resolver os **problemas** que afecten a **contorna escolar e á comunidade**, xa sexa local ou máis ampla. Leva a **reflexión crítica** e **creativa** e a **participación construtiva nas actividades da comunidade ou do ámbito mediato e inmediato**, así como a **toma de decisións nos contextos local, nacional ou europeo** e, en particular, mediante o exercicio do voto e da actividade social e cívica.

As actitudes e valores inherentes a esta competencia son aqueles que se dirixen ao pleno respecto dos **dereitos humanos** e á **vontade de participar na toma de decisións democráticas** a todos os niveis, sexa cal for o sistema de valores adoptado. Tamén inclúe manifestar o sentido da **responsabilidade** e **mostrar comprensión e respecto dos valores compartidos** que son necesarios para **garantir a cohesión da comunidade**, baseándose no respecto dos **principios democráticos**. A **participación construtiva inclúe tamén as actividades cívicas** e o **apoio á diversidade e a cohesión sociais** e ao **desenvolvemento sustentable**, así como a **vontade de respectar os valores e a intimidade dos demais** e a **recepción reflexiva e crítica da información procedente dos medios de comunicación**.

Adquirir estas competencias supón ser capaz de **poñerse no lugar do outro**, **aceptar as diferenzas**, **ser tolerante e respectar os valores, as crenzas, as culturas e a historia persoal e colectiva dos outros**.

f) Sentido de iniciativa e espírito emprendedor (CSIEE).

Sentido da iniciativa e espírito emprendedor (CSIEE) necesaria para transformar as ideas en actos.

Entre os coñecementos que require esta competencia inclúese a **capacidade de recoñecer as oportunidades existentes para as actividades persoais, profesionais e comerciais**. Tamén inclúe aspectos de maior amplitude que proporcionan o contexto no que as persoas viven e traballan, tales como a **comprensión das liñas xerais que rexen o funcionamento das sociedades**

e as organizacións sindicais e empresariais, así como as económicas e financeiras; a organización e os procesos empresariais; o deseño e a implementación dun plan (a xestión de recursos humanos e/ou financeiros); así como a postura ética das organizacións e o coñecemento de como estas poden ser un impulso positivo.

Así mesmo, esta competencia require das seguintes destrezas ou habilidades esenciais: capacidade de análise; capacidades de planificación, organización, xestión e toma de decisións; capacidade de adaptación ao cambio e resolución de problemas; comunicación, presentación, representación e negociación efectivas; habilidade para traballar, tanto individualmente como dentro dun equipo; participación, capacidade de liderado e delegación; pensamento crítico e sentido da responsabilidade; autoconfianza, avaliación e auto-avaliación, xa que é esencial determinar os puntos fortes e débiles dun mesmo e dun proxecto, así como avaliar e asumir riscos cando estea xustificado (manexo da incerteza e asunción e xestión do risco).

Finalmente, require o desenvolvemento de actitudes e valores como: a predisposición para actuar dunha forma creadora e imaxinativa; o autoconhecimento e a autoestima; a autonomía ou independencia, o interese e esforzo e o espírito emprendedor. Caracterízase pola iniciativa, a pro-actividade e a innovación, tanto na vida privada e social como na profesional. Tamén está relacionada coa motivación e a determinación á hora de cumprir os obxectivos, xa sexan persoais ou establecidos en común con outros, incluído o ámbito laboral.

g) Conciencia e expresións culturais (CCEC).

A **competencia en conciencia e expresións culturais (CCEC)** implica coñecer, comprender, apreciar e valorar con espírito crítico, cunha actitude aberta e respectuosa, as diferentes manifestacións culturais e artísticas, utilízalas como fonte de enriquecemento e goce persoal e considéralas como parte da riqueza e patrimonio dos pobos.

Esta competencia incorpora tamén un compoñente expresivo referido á propia capacidade estética e creadora e ao dominio daquelas capacidades relacionadas cos diferentes códigos artísticos e culturais, para poder utilízalas como medio de comunicación e expresión persoal. Implica igualmente manifestar interese pola participación na vida cultural e por contribuír á conservación do patrimonio cultural e artístico, tanto da propia comunidade como doutras comunidades.

Así pois, a competencia para a conciencia e expresión cultural require de **coñecementos que permitan acceder ás distintas manifestacións sobre a herdanza cultural** (patrimonio cultural, histórico-artístico, literario, filosófico, tecnolóxico, ambiental, etcétera) a escala local, nacional e europea e o seu lugar no mundo. Comprende a concreción da cultura en diferentes autores e obras, así como en diferentes xéneros e estilos, tanto das belas artes (música, pintura, escultura, arquitectura, cinema, literatura, fotografía, teatro e danza) como doutras manifestacións artístico-culturais da vida cotiá (vivenda, vestido, gastronomía, artes aplicadas, folclore, festas...). Incorpora así mesmo o coñecemento básico das principais técnicas, recursos e convencións das diferentes linguaxes artísticas e a identificación das relacións existentes entre esas manifestacións e a sociedade, o cal supón tamén ter conciencia da evolución do pensamento, as correntes estéticas, as modas e os gustos, así como da importancia representativa, expresiva e comunicativa dos factores estéticos na vida cotiá.

Devanditos coñecementos son necesarios para poñer en funcionamento destrezas como a aplicación de diferentes habilidades de pensamento, perceptivas, comunicativas, de sensibilidade e sentido estético para poder comprendelas, valoralas, emocionarse e gozalas. A expresión cultural e artística esixe tamén desenvolver a iniciativa, a imaxinación e a creatividade expresadas a través de códigos artísticos, así como a capacidade de empregar distintos materiais e técnicas no deseño de proxectos.

O desenvolvemento desta competencia supón **actitudes e valores persoais de interese, recoñecemento e respecto polas diferentes manifestacións artísticas e culturais, e pola conservación do patrimonio.**

- **Orden ECD/65/2015. Anexo II. Orientacións para facilitar o desenvolvemento de estratexias metodolóxicas que permitan traballar por competencias na aula.**

Na Orden ECD/65/2015, de 21 de enero, por la que se describen las relaciones entre las competencias, los contenidos y los criterios de evaluación de la educación primaria, la educación secundaria obligatoria y el bachillerato, descríbense aspectos metodolóxicos a considerar na programación de acordo coas competencias clave.

O texto que segue é a tradución ao galego do contido:

ANEXO II

Orientacións para facilitar o desenvolvemento de estratexias metodolóxicas que permitan traballar por competencias na aula

Todo proceso de **ensino-aprendizaxe** debe partir dunha **planificación** rigorosa do que se pretende conseguir, tendo claro cales son os obxectivos ou metas, que recursos son necesarios, que **métodos didácticos** son os máis adecuados e como se avalía a aprendizaxe e se **retroalimenta** o proceso.

Os **métodos didácticos** débense elixir en función do que se sabe que é **óptimo** para alcanzar as **metas** propostas e en función dos **condicionantes** en que ten lugar o **ensino**.

A natureza da materia, as condicións socioculturais, a dispoñibilidade de recursos e as características dos alumnos e alumnas condicionan o proceso de ensino-aprendizaxe, polo que será necesario que o **método** seguido polo profesor se axuste a estes **condicionantes** co fin de **propiciar unha aprendizaxe competencial no alumnado**.

Os **métodos** deben partir da **perspectiva do docente** como **orientador, promotor e facilitador do desenvolvemento competencial** no alumnado; ademais, débense enfocar á realización de tarefas ou situacións-problema, formuladas cun obxectivo concreto, que o alumnado debe resolver facendo un uso adecuado dos distintos tipos de coñecementos, destrezas, actitudes e valores; así mesmo, deben ter en conta a atención á diversidade e o respecto polos distintos ritmos e estilos de aprendizaxe mediante prácticas de traballo individual e cooperativo.

No actual **proceso** de inclusión das **competencias** como elemento esencial do **currículo**, é preciso sinalar que calquera das **metodoloxías** seleccionadas polos docentes para favorecer o desenvolvemento competencial dos alumnos e alumnas se debe **axustar** ao **nivel competencial** inicial destes. Ademais, é necesario secuenciar o ensino de tal modo que se parta de aprendizaxes máis simples para avanzar gradualmente cara a outras máis complexas.

Un dos elementos clave no ensino por competencias é espertar e manter a motivación cara á aprendizaxe no alumnado, o que implica unha nova formulación do papel do alumno, activo e autónomo, consciente de ser o responsable da súa aprendizaxe.

Os **métodos docentes** deberán favorecer a **motivación** por aprender nos alumnos e alumnas e, para tal fin, os profesores deben ser quen de xerar neles a curiosidade e a necesidade por adquirir os coñecementos, as destrezas e as actitudes e valores presentes nas competencias. Así mesmo, co propósito de manter a motivación por aprender, é necesario que os profesores procuren todo tipo de axudas para que os estudantes comprendan o que aprenden, saiban para que o aprenden e sexan quen de usar o aprendido en distintos contextos dentro e fóra da aula.

Para potenciar a **motivación** pola **aprendizaxe** de **competencias** requírense, ademais, **metodoloxías activas** e **contextualizadas**. Aquelas que faciliten a **participación** e implicación do **alumnado** e a adquisición e uso de coñecementos en situacións reais serán as que xeren aprendizaxes máis transferibles e duradeiras.

As **metodoloxías activas** débense apoiar en **estruturas** de **aprendizaxe cooperativa**, de forma que, a través da resolución conxunta das tarefas, os membros do grupo coñezan as estratexias utilizadas polos seus compañeiros e poidan aplicarlas a situacións similares.

Para un proceso de **ensino-aprendizaxe competencial** as **estratexias interactivas** son as máis adecuadas, ao permitir compartir e construír o coñecemento e **dinamizar** a sesión de **clase** mediante o **intercambio verbal e colectivo de ideas**. As metodoloxías que contextualizan a aprendizaxe e permiten a aprendizaxe por proxectos, os centros de interese, o estudo de casos ou a aprendizaxe baseada en problemas favorecen a participación activa, a experimentación e unha aprendizaxe funcional que vai facilitar o desenvolvemento das competencias, así como a

motivación dos alumnos e alumnas ao contribuír decisivamente á transferibilidade das aprendizaxes.

O **traballo por proxectos**, especialmente relevante para a aprendizaxe por **competencias**, baséase na proposta dun **plan de acción** co que se busca conseguir un determinado **resultadopráctico**. Esta metodoloxía pretende axudar o alumnado a organizar o seu pensamento favorecendo neles a **reflexión**, a **crítica**, a elaboración de **hipóteses** e a **tafeainvestigadora** a través dun proceso en que cada un asume a responsabilidade da súa aprendizaxe, aplicando os seus coñecementos e habilidades a **proxectos reais**. Favorécese, por tanto, unha aprendizaxe orientada á acción na cal se integran varias áreas ou materias: os estudantes poñen en xogo un conxunto amplo de coñecementos, habilidades ou destrezas e actitudes persoais, é dicir, os elementos que integran as distintas competencias.

Así mesmo, resulta recomendable o uso do portfolio, que proporciona información extensa sobre a aprendizaxe do alumnado, reforza a avaliación continua e permite compartir resultados de aprendizaxe. O portfolio é unha ferramenta motivadora para o alumnado que potencia a súa autonomía e desenvolve o seu pensamento crítico e reflexivo.

A **selección e uso de materiais e recursos didácticos** constitúe un aspecto esencial da **metodoloxía**. O profesorado débese implicar na elaboración e deseño de diferentes tipos de materiais, adaptados aos distintos niveis e aos diferentes estilos e ritmos de aprendizaxe dos alumnos e alumnas, co obxecto de atender á diversidade na aula e personalizar os procesos de construción das aprendizaxes. Débese potenciar o uso dunha variedade de materiais e recursos, considerando especialmente a integración das tecnoloxías da información e a comunicación no proceso de ensino-aprendizaxe que permiten o acceso a recursos virtuais.

Finalmente, é necesaria unha adecuada **coordinación** entre os **docentes** sobre as **estratexias metodolóxicas e didácticas** que se utilicen. Os **equipos educativos** débense propor unha **reflexión común e compartida** sobre a **eficacia** das diferentes **propostas metodolóxicas** con criterios comúns e consensuados. Esta coordinación e a existencia de estratexias conexas permiten abordar con rigor o tratamento integrado das competencias e progresar cara a unha **construción colaborativa do coñecemento**.

➤ **En canto aos obxectivos xerais do Bacharelato temos o Decreto 86/2015. Decreto 86/2015/ Determinación dos Obxectivos do BACHARELATO:**

Artigo 26. Obxectivos

O **bacharelato** contribuirá a desenvolver no alumnado as capacidades que lle permitan:

a) **Exercer a cidadanía democrática, desde unha perspectiva global, e adquirir unha conciencia cívica responsable, inspirada polos valores da Constitución española e do Estatuto de autonomía de Galicia, así como polos dereitos humanos, que fomente a corresponsabilidade na construción dunha sociedade xusta e equitativa e favoreza a sustentabilidade.**

b) **Consolidar unha madureza persoal e social que lle permita actuar de forma responsable e autónoma e desenvolver o seu espírito crítico. Ser quen de prever e resolver pacificamente os conflitos persoais, familiares e sociais.**

c) **Fomentar a igualdade efectiva de dereitos e oportunidades entre homes e mulleres, analizar e valorar criticamente as desigualdades e discriminacións existentes e, en particular, a violencia contra a muller, e impulsar a igualdade real e a non discriminación das persoas por calquera condición ou circunstancia persoal ou social, con atención especial ás persoas con discapacidade.**

d) **Afianzar os hábitos de lectura, estudo e disciplina, como condicións necesarias para o eficaz aproveitamento da aprendizaxe e como medio de desenvolvemento persoal.**

e) **Dominar, tanto na súa expresión oral como na escrita, a lingua galega e a lingua castelá.**

f) **Expresarse con fluidez e corrección nunha ou máis linguas estranxeiras.**

g) **Utilizar con solvencia e responsabilidade as tecnoloxías da información e da comunicación.**

h) **Coñecer e valorar criticamente as realidades do mundo contemporáneo, os seus antecedentes históricos e os principais factores da súa evolución. Participar de xeito solidario no desenvolvemento e na mellora do seu contorno social.**

i) **Acceder aos coñecementos científicos e tecnolóxicos fundamentais, e dominar as habilidades básicas propias da modalidade elixida.**

l) Comprender os elementos e os procedementos fundamentais da investigación e dos métodos científicos. Coñecer e valorar de forma crítica a contribución da ciencia e da tecnoloxía ao cambio das condicións de vida, así como afianzar a sensibilidade e o respecto cara ao medio ambiente e a ordenación sustentable do territorio, con especial referencia ao territorio galego.

m) Afianzar o espírito emprendedor con actitudes de creatividade, flexibilidade, iniciativa, traballo en equipo, confianza nun mesmo e sentido crítico.

n) Desenvolver a sensibilidade artística e literaria, así como o criterio estético, como fontes de formación e enriquecemento cultural.

ñ) Utilizar a educación física e o deporte para favorecer o desenvolvemento persoal e social, e impulsar condutas e hábitos saudables.

o) Afianzar actitudes de respecto e prevención no ámbito da seguridade viaria.

p) Valorar, respectar e afianzar o patrimonio material e inmaterial de Galicia, e contribuír á súa conservación e mellora no contexto dun mundo globalizado.

➤ En relación cos **principios metodolóxicos**, o art. 27 do mesmo decreto (Decreto 86/2015, do 25 de xuño), enumera os **principios metodolóxicos** aplicables ao BACHARELATO:

1.- Os centros docentes implementarán **metodoloxías** que teñan en conta os diferentes **ritmos de aprendizaxe do alumnado** e as súas **características individuais e/ou estilos de aprendizaxe**, co fin de conseguir que todo o alumnado alcance o máximo desenvolvemento das súas capacidades. Así mesmo, estas **metodoloxías** deberán favorecer a capacidade do alumnado para **aprender por si mesmo, para traballar en equipo e promover o traballo en equipo, e para aplicar métodos de investigación apropiados**.

2.- A **metodoloxía** que se utilice no bacharelato favorecerá o **traballo individual e en grupo, o pensamento autónomo, crítico e rigoroso, o uso de técnicas e hábitos de investigación en distintos campos do saber, a capacidade do alumnado de aprender por si mesmo, así como a transferencia e a aplicación do aprendido**.

3.- As **tecnoloxías da información e da comunicación** serán unha ferramenta necesaria para a aprendizaxe en todas as materias, tanto polo seu carácter imprescindible na educación superior como pola súa utilidade e relevancia para a vida cotiá e a inserción laboral.

4.- A consellería con competencias en materia de educación promoverá as medidas necesarias para que as **habilidades de comprensión de lectura e de uso da información, a expresión escrita e a capacidade de se expresar correctamente en público** se traballen polo profesorado en todas as materias. O alumnado de bacharelato debe adquirir, ademais, un manexo adecuado da información en diferentes soportes e procedente de distintas fontes, incluída a biblioteca escolar, en liña co concepto de alfabetizacións múltiples.

5.- Os centros docentes impartirán de xeito integrado o currículo de todas as **linguas** da súa oferta educativa, co fin de favorecer que todos os **coñecementos e as experiencias lingüísticas** do alumnado contribúan ao desenvolvemento da súa **competencia comunicativa plurilingüe**. No proxecto **lingüístico** do centro concretaranse as medidas tomadas para a impartición do currículo integrado das linguas. Estas medidas incluírán, polo menos, acordos sobre criterios metodolóxicos básicos de actuación en todas as linguas, acordos sobre a terminoloxía que se vaia empregar, e o tratamento que se lles dará aos

contidos, aos criterios de avaliación e aos estándares de aprendizaxe similares nas materias lingüísticas, de xeito que se evite a repetición dos aspectos comúns á aprendizaxe de calquera lingua.

6.- A acción tutorial e a orientación educativa e profesional terán un papel relevante nesta etapa. O/a profesor/a titor/a coordinará a intervención educativa do equipo docente e manterá unha relación permanente cos pais, coas nais ou cos titores e coas titoras legais, co fin de garantir o exercicio dos dereitos recoñecidos no artigo 4.1.d) e g) da Lei orgánica 8/1985, do 3 de xullo, reguladora do dereito á educación.

PROGRAMACIÓN Hª CONTEMPORÁNEA

1º CURSO de BACHARELATO CURSO 2018-19

INTRODUCCIÓN E CONTEXTUALIZACIÓN:

:

O Concello de Noia

Superficie: 37,2 km²

Poboación: 14.337 habitantes (Fonte: INE - 2016)

Parroquias de Noia: Seguindo o nomenclátor de 2011, o municipio comprende a vila de Noia e 5 parroquias:

- Santa María de Argalo
- Santa Cristina de Barro
- San Pedro de Boa
- Santa Marina de Obre
- Santa María de Roo

Economía do concello:

En canto á **estruturasocio-económica** de Noia, débese destacar que se trata dunha **comarca** de eminente carácter **urbano**, na que as **actividades agropecuarias** de subsistencia tenden a **desaparecer** fronte a un **sector industrial, pesqueiro** e, sobre todo **terciario**, en franco **crecemento**. O **motoreconómico** da vila noíesa está centrado en dous sectores: o sector **servizos** e o sector **primario**. No sector **servizos** destaca o **comercio**, xa que Noia é un pobo de **tradición comercial**: antigamente a **Noia** se a coñecía pola **calidade** das súas **peles** e os seus **zapatos**.

- No **sector primario** a actividade económica por excelencia é o **marisqueo**, do cal viven numerosas familias. A actividade pesqueira da comarca localízase fundamentalmente nos **portos** de **Noia, O Freixo, Portosín e Porto**

do Son, nos que ten a súa base unha importante flota artesanal e de litoral dedicada ao marisqueo e á pesca. En **Noia**, esta actividade concéntrase no porto de **Testal**, situado xunto á praia do mesmo nome, onde se encontran varios **bancos marisqueiros**. Os principais bivalvos que se capturan na ría son o **berberecho** e a **ameixa**, tanto a **fina** coma a **babosa**.

- É o **sector terciario** o que maior porcentaxe de poboación ocupa, próximo xa ao 50%. A oferta de **servizos** localízase fundamentalmente na **vila de Noia**, seguida das de Porto de Son e Outes. A actividade **comercial**, os transportes e, sobre todo, as relacionadas co **sectorturístico** son as que teñen unha **maior importancia** na **economía** da comarca, especialmente durante os meses de verán nos que se incrementa notablemente a súa poboación. A pesar dá crecente importancia que o **turismo** está a ter nos últimos anos, este sector aínda non monopoliza a economía da localidade. Non obstante, existen **diversos establecementos hoteleiros dispersos** pola vila, así como numerosos **bares e restaurantes**.
- ❖ **Perspectivas socioeconómicas:** As **perspectivas socioeconómicas** deberían pasar por se-las dun concello situado no entorno dun **territorio privilexiado:** o **eixo atlántico**, vertebrado pola **autoestrada** entre **Ferrol** e **Tui**. A Galicia moderna e do S. XXI tenderá a concentrarse nesa extensa conturbación excelentemente comunicada externa e internamente, na que se situarán as dinámicas creativas máis importantes. Esta **situación de privilexio** debería influír de forma positiva no devir noiés, xa que o máis dinámico dos nodos do eixo, **Santiago de Compostela**, está situado a menos de 35 quilómetros de Noia. A nova vía de alta capacidade Brión-Noia, de máis de 17 Km. de lonxitude, constitúe o principal eixo de comunicación entre Noia e Santiago de Compostela.

A mellora das **comunicacións** e da **infraestrutur hoteleira**; a xestión e posta en valor do **patrimonio** cultural e da continuación do camiño de Santiago ata o mar, seguindo en sentido inverso o percorrido de romeiros medievais; a rehabilitación racional do casco histórico, cunha oferta de vivendas para primeira residencia e a recuperación e revitalización do espazo natural da ría e o seu entorno, son os primeiros pasos para desenvolver unha industria da cultura e do lecer, cun tecido empresarial dinámico e moderno, foco de atracción para reter ás novas xeracións e frea-la tendencia migratoria.

Asemade, será preciso deseñar e aplicar programas para manter un **turismo continuo** e de calidade ao longo de todo o ano, máis aló da temporada de verán.

O carácter de **centro comarcal tradicional** con clara especialización **comercial** terá que afrontar as novas formas de comercialización con diversas alternativas de consumo, novas canles de comunicación, novas tecnoloxías e modalidades de compra.

Un pouco de Historia e Arte en Noia:

Noia é unha vila que conserva un dous **mellores cascos antigos** de **Galicia**. En documentos antigos figura a cidade de Noia coas súas dúas localidades ou barrios: o de **Noela**, onde agora está o barrio de Campo e o **Novium**, novo burgo amurallado coincidente co actual casco histórico. Ao converterse en residencia habitual do arcebispo Berenguel de Lendoira, recibiu favores como a construción da igrexa de Santa María e fortificación cunha muralla de doce portas con arcos oxivais e torres grandes. Todo iso foi demolido na súa maior parte durante o século XVIII. A Porta da

Vila introdúcenos no conxunto histórico. A súa visita pode comezar polo templo de Santa María a Nova co seu cemiterio gremial e continuar polos templos de San Martiño e San Francisco. San Martiño, gótico galego da primeira metade do século XV, destaca pola súa fachada cun gran rosetón e porta ao estilo compostelán, con arquivoltas e xambas decoradas ricamente con esculturas como os doce anciáns con instrumentos musicais. No seu interior a capela de Valderrama cóbrese con bóveda estrelada. No soar do antigo convento de San Francisco, edificio renacentista, construíuse a Casa Consistorial, aproveitando pezas doutros pazos e partes do convento.

A importancia do seu pasado queda reflectida na abundancia de pazos e casas señoriais. Fronte á igrexa de Santa María está o pazo barroco dos **García Suárez ou Senra**. Paga a pena contemplar a Casa da Xouba, o pazo Dacosta e Fornodo Rato. Na Praza do Curro, áchase o *Hospital de Sancti Spíritus*, que foi Colexio de Gramática no S.XVII.

Modernista é o **Coliseo Noela**.

De forte sabor mariñeiro son as rúas de soportais, usadas antano para gardar barcas.

Fontes:

- Webs do Concello de Noia
- “PLAN XERAL DE ORDENACIÓN MUNICIPAL DE NOIA. Documento de Aprobación Inicial”

Datos identificadores do centro. Titularidade

Nome: **IES Campo de San Alberto**

Enderezo: Rúa Egas Moniz s/n

Localidade: Noia

Provincia: A Coruña

Código do Centro: 15026731

O **IES Campo de San Alberto** é un centro de titularidade pública, dependente da Consellería de Educación (Xunta de Galicia). No mesmo concello contamos con outros centros educativos: o *IES Virxe do Mar*; o *CEIP Felipe de Castro*; o *CPR Plurilingüe María Assumpta*; o *CPR Jaime Balmes* e o *CEIP plurilingüe Alexandre Rodriguez Cadarso* que é o noso centro adscrito situado en Santa Cristina (Barro).

En relación coa **poboación**, sinalar que o centro conta cun **colectivo de alumnos maioritariamente de clase media e baixa (traballadora)**, con **problemáticas familiares**, **paro** e alumnado de **procedencia diversa** –colectivo **xitano**, alumnos de **cor**, de **migracións: interior**, ou de **América e África**–.

Alumnado:

O **alumnado de Bacharelato** do IES procede de **varios concellos** do entorno ademais de Noia: **Muros, Pino do Val, Mazaricos, Outes**, Parte do alumnado procedente **doutros centros da ESO de Noia**; tamén contamos con algúns **repetidores**.

Esta composición nos sitúa ante un **colectivo academicamente de distintos niveis**. A **conflitividade** en **bacharelato**, no centro, é **percibese como baixa**.

O nivel social do alumnado en bacharelato é como o do centro en xeral: **medio e medio / baixo**.

A maioría dos pais/nais posúen estudos primarios ou básicos, e o pouco tempo que poden dedicar aos seus fillos e fillas, xunto co **escaso control do seu traballo escolar**, é un *hándicap* para a boa marcha do alumnado..

Ensinanzas que oferta o centro:

- **Oferta formativa en ESO.**
- **Bacharelato** que pode elixirse entre dúas opcións (Ciencia e Tecnoloxía, Humanidades e Ciencias Sociais).
- **Educación secundaria de adultos. ESA**

- **Formación Profesional:** consta do **FP Básica**, **FP de nivel Medio e Superior**.
 - **F.P. Básica:** Electrónica e electricidade.
 - **Ciclos Medios:**
 - Xestión Administrativa
 - Instalación de Telecomunicacións
 - **Ciclos Superiores:**
 - Laboratorio Clínico e Biomédico
 - Administración e Finanzas

Características singulares: Temos alumnado de familias **desestruturadas** de difícil comunicación familiar. Hai un considerable **fracaso escolar** en 1º de BAC

A **programación** das **materias** do departamento de **Xeografía e Historia** ha de tentar **adaptarse** as circunstancias específicas destes alumnos e **revisada** periodicamente coa finalidade de lograr **obxectivos básicos** e poder **motivar** a todo o alumnado, procurando dar **atención á diversidade** que temos.

INTRODUCCIÓN E CONTEXTUALIZACIÓN XERAL DAS MATERIAS DE XEOGRAFÍA E HISTORIA PROPIAS DESTE DEPARTAMENTO

As **materias** do **DEPARTAMENTO DE XEOGRAFÍA E HISTORIA (e Arte)**, teñen **recoñecida a súa especificidade** nas **últimas construcións curriculares**. É innegable a súa **contribución** na **formación integral** do **alumnado** na **ESO** -e no **Bacharelato**-.

Con estas **materias preténdese** profundizar no **coñecemento** da **sociedade**, da súa **organización** e **funcionamento** nun **territorio**, a través do **tempo** e na **actualidade**, **utilizando** o **aprendido** polo **alumnado** na etapa anterior de **Secundaria** na **MATERIA** de **XEOGRAFÍA e HISTORIA**.

A **atención á Xeografía, á Historia e á H^a do Arte** como **referentes**, queda **xustificada** polo seu **acusado** carácter **integrador** e **globalizador** e pola súa **sensibilidade** ao interpretar o **espazo natural e social** e a súa **evolución** a través do **tempo**.

A **complexidade** das **sociedades actuais** e a **aparición** de novas **temáticas** como a **educación ambiental, cívica, para o consumo, a paz ou o lecer**, obrigan a

incorporación de contidos doutras disciplinas: Socioloxía, Antropoloxía, Economía, Ecoloxía, ... que inciden en perspectivas de estudo, observación e análisediferentes para lograr o obxectivo común, que é o coñecementoda realidade social.

Na análise do fondo espacial é axeitado o enfoqueeco-xeográfico, xa que permite considerar as múltiples variables -naturais e antrópicas- que conforman un espazo e, ademais, atende o dinamismo interno de cada variable e das súas interaccións. A paisaxe, unidade espacial de análise, ten especial relevancia e permite abordar o estudio dos problemas aos que a XEOGRAFÍA debe responder.

A HISTORIA proporciona ao alumnado o coñecemento global necesario para entender o presente e mellorar o futuro. Será obrigado FACEREMERXER, na práctica diaria, os suxeitos históricos, ata hai pouco, silenciados: as mulleres, a clase obreira, os pobres, os emigrantes... dándolles o papel que lles corresponde e que vai permitir unha renovación do discurso histórico.

Non se pode esquecer adquirir e dominar un vocabulario conceptual propio e a capacidade para utilizalo e xeneralizalo correctamente.

As materias permiten desenvolver unha metodoloxía que compare o inmediato e o afastado; o propio e o alleo; o concreto e o abstracto; xustificando así a importancia que no currículo debe concederse aos aspectos da xeografía, a historia e a cultura de GALICIA.

Terase presente, ao introducir contidos METODOLÓXICOS, a importancia de saber interpretar FONTES de diversa tipoloxía, a comprensión da multi-causalidade e a intencionalidade na interpretación dos procesos, o uso adecuado da información e o manexo da documentación.

A FINALIDADE das materias concretaríase en dar unha visión global do mundo e dotar dun conxunto de valores cívicos para que o alumnado adopte unha actitude ética, crítica e comprometida dentro dunha sociedade complexa, plural e solidaria.

Da contextualización DESTACAREMOS, que o IES CAMPO DE SAN ALBERTO inscríbese nunha contorna de pequena vila marítima preto da cidade de Santiago de Compostela. Os alumnos proceden de familias de clases medias e traballadoras (profesións liberais, comerciantes, funcionarios, hostaleiros, mariscadores, empregados en xeral, etc.). En xeral son familias que, coas súas problemáticas, valoran os estudos como proxección de futuro para os seus fillos.

I-A MATERIA de HISTORIA CONTEMPORÁNEA de 1º DE BACHARELATO no CONTEXTO EDUCATIVO do CENTRO:

Atendendo ao marco xurídico establecido pola Consellería de educación (Consellería de Cultura, Educación e Ordenación Universitaria) é preciso reproducir o texto do ANEXO do DECRETO 86/2015, do 25 de xuño, polo que se establece o currículo da educación secundaria obrigatoria e do bacharelato na Comunidade Autónoma de Galicia, en relación coa materia de Historia do Mundo Contemporáneo que asumimos na súa totalidade.

O mencionado **texto** sinala:

“O estudo da materia de **Historia do Mundo Contemporáneo** é esencial para o **coñecemento** e a **comprensión** do **mundo actual**. Non menos importante é o seu carácter **formativo**, xa que desenvolve **capacidades** e técnicas intelectuais propias do **pensamento abstracto e formal**, tales como a **observación**, a **análise**, a **interpretación**, a **capacidade de comprensión** e o **sentido crítico**. ... A **historia** contribúe decisivamente á **formación** de **cidadáns** e cidadás responsables, conscientes dos seus **dereitos** e das súas **obrigas**, así como da **herdanza** recibida e do seu **compromiso** coas **xeracións futuras**.

Historia do Mundo Contemporáneo pretende ofrecer unha **visión** de **conxunto** dos **procesos históricos fundamentais do mundo** pero prestando, cando é preciso, unha **especial atención** a **España** e a **Galicia**, non esquecendo, na medida do posible, facer referencias válidas dos feitos históricos que repercutiron directa ou indirectamente no noso entorno, o Concello de Noia. Un exemplo, a última crise económica, de nivel mundial, exemplo negativo da globalización económica/financeira, tivo eco na nosa vila.

A **cronoloxía** debe ser o **eixe** do **coñecemento histórico**, porque non hai historia sen **acontecementos**—engadiríamos **situados no tempo e espazo coas súas circunstancias determinantes**—, e no histórico está presente a idea de cambio —ou **progreso**—, e precisamente para **explicar** tal **cambio** debemos recorrer á **multiplicidade de sectores** que compoñen a **vida cotiá**.

A partir dos **contidos**, dos **criterios de avaliación** e dos **estándares de aprendizaxe avaliábeis** preténdese o **desenvolvemento persoal, intelectual e social** do alumnado. Todas as **actividades** propostas queren **favorecer** a **capacidade do alumnado** para **aprender por si mesmo**, para traballar en **equipo** e **individualmente** e para actuar con **espírito crítico**. O seu estudo deberá contribuír a **fomentar** unha especial **sensibilidade** cara á **sociedade** do **presente** e a súa **problemática**, que anime a adoptar unha **actitude responsable** e **solidaria** coa defensa da liberdade, a igualdade entre homes e mulleres, os dereitos humanos, a non discriminación e os valores democráticos.

Os **contidos** de Historia do Mundo Contemporáneo arrancan dun estudo do **Antigo Réxime** e a súa crise e, a partir da **Revolución Industrial** e as súas consecuencias, chegan ao **S. XX**, facendo especial fincapé na **Europa de entreguerras** e na **2ª G M**, establecendo unha **caracterización específica** do **mundo desde os anos cincuenta do século XX ata o mundo actual**, definido polas áreas xeopolíticas e culturais, dentro da **globalización**, cos **conflitos** que o caracterizan, sen pasar por alto o **final do bloque comunista** e as novas relacións internacionais xurdidas despois dos **atentados de Nova York** ou o **xurdimento do radicalismo islámico**.

Ao tratar de analizar tales feitos, a historia enriquecese coas **achegas** doutras **disciplinas** e mesmo coas conclusións da **investigación xornalística** dos acontecementos. Podemos incluír tamén a **análise** noutros **idiomas**, o uso das **tecnoloxías** da **información** e da **comunicación**, a **crítica** dos **medios de comunicación**, a **reflexión** sobre a **diversidade cultural**, a **historia oral** ou a **comparación** con novelas históricas deses feitos históricos.

Débense **desenvolver conceptos**, pero tamén **procedementos** do traballo do/da historiador/a, cun **vocabulario científico** da disciplina que requirirá **rigor e espírito de traballo**, **exposicións**, correcta **ortografía** e **expresión** que lle permitan ao alumnado establecer os seus **razoamentos** e **argumentacións**.

A través do estudo de Historia do Mundo Contemporáneo, os/as estudantes deberán **adquirir** determinados **valores** e **hábitos de comportamento**,

como a actitude crítica cara ás fontes, o recoñecemento da diversidade ou a valoración do patrimonio cultural e histórico recibido.

A materia é rica en achegas ao coñecemento competencias:

- ❖ As **competencias clave sociais e cívicas, e as de conciencia e expresións culturais** reciben un tratamento moi específico relacionado cos **contidos** que son propios de Historia do Mundo Contemporáneo.
- ❖ As **competencias lingüística, dixital e de aprender a aprender** están presentes de maneira constante na súa **vertente** máis **instrumental** e deben impregnar todo o que sexa posible o **desenvolvemento curricular** da materia.
- ❖ O **traballo competencial matemático e en ciencias e tecnoloxía** trátase de xeito **puntual**.
- ❖ A **competencia clave de sentido de iniciativa e espírito emprendedor** debe estar moi presente nas **vertentes** máis **actitudinais** e **competenciais** da materia.

O tratamento **metodolóxico** da materia débese **axustar** ao nivel competencial inicial do **alumnado**, respectando **ritmos** e **estilos** de aprendizaxe que teñan en conta a atención á **diversidade**.

Historia do Mundo contemporáneo permite desenvolver **metodoloxías activas** nas que, como xa se citou, o traballo **individual** e **cooperativo** estean permanentemente presentes, con elaboración de diferentes tipos de materiais, integrando de xeito especial as tecnoloxías da información e da comunicación.”

Historia do Mundo contemporáneo divídese nos seguintes bloques temáticos:

- Bloque 1. O Antigo Réxime.
- Bloque 2. As revolucións industriais e as súas consecuencias sociais.
- Bloque 3. A crise do Antigo Réxime.
- Bloque 4. A dominación europea do mundo e a I Guerra Mundial.
- Bloque 5. O Período de Entre-guerras, a II Guerra Mundial e as súas consecuencias.
- Bloque 6. Evolución de dous mundos diferentes e os seus enfrontamentos.
- Bloque 7. A Descolonización e o Terceiro Mundo.
- Bloque 8. A crise do bloque comunista.
- Bloque 9. O mundo capitalista na segunda metade do século XX.
- Bloque 10. O mundo actual desde unha perspectiva histórica.
- Bloque 11. A historia contemporánea: o tempo histórico. Métodos e ferramentas propias da disciplina.

Historia e Hª do Mundo Contemporáneo: pretensións e obxectivos.

A formulación do **coñecemento histórico** debe ocuparse dos homes en **sociedade**, das súas **actividades** e **creacións**. A **actividade humana** é un **proceso** continuo co seu colofón na época actual. O estudo de **Historia Contemporánea** e

Historia do Mundo Actual, ten transcendencia para entender o mundo que rodea aos estudantes, pero tamén para preguntarse polo pasado, xa que desde el se explica o presente.

A **Historia** é a **ciencia global do coñecemento da sociedade humana** a través dos **tempos**. Trátase dunha ciencia que tenta abarcar o **humano** no seu conxunto e como ciencia social, é a máis próxima á vida cotiá; por iso pode explicar o **funcionamento** da **sociedade**; a **Historia** facilita a comprensión do presente e ten valor respecto ao futuro. O **historiador** pode ser a **conciencia** da sociedade, polo seu coñecemento crítico do presente. Para iso mostra as **causas** que configuran o **mundo real** e **analíza** con ollos críticos para axudar a **transformalo**. Ademais, a **Historia** sérvenos para o **ensino do pasado** manter a **memoria** dos acontecementos e para formar a capacidade de **xulgar**, analizar unha **situación histórica**, desenvolver unha **conciencia crítica**, de respectar outras culturas, etc.

O estudo da **Historia contemporánea** cobra **transcendencia** para entender o **mundo** que rodea aos **estudantes**, pero tamén para **preguntarse** polo **pasado**, posto que desde el se entende o presente. A **Historia** de **reis, batallas, datas, dinastías e fazañas** non resistiu o **paso do tempo** e das **novas necesidades** da **educación**, e no seu lugar foise abrindo paso a concepción da **Historia** como unha **ciencia social**, é dicir, coñecemento científico e racional que debe dar conta e explicar a evolución das sociedades no tempo. Non só se abordan **grandes feitos** ou **xestas**, senón tamén a **vida cotiá** das xentes e os **procesos de cambio, crise, conflitos sociais e cambios culturais**.

A **Historia** deixou de ser un saber memorístico para converterse nesa **ciencia social** que pretende unha **explicación racional** dos feitos e procesos do pasado para atopar nel as orixes da sociedade actual. Os **problemas** e as situacións do **presente** teñen a súa **explicación**, a súa xenealoxía, no coñecemento e na **reflexión** do **pasado**.

Na **Historia** estúdanse **os feitos e as causas** que os produciron e as **consecuencias** que tiveron. Estes feitos enmárcanse nunha **continuidade cronolóxica**, eixo do coñecemento histórico.

Nesta materia preténdese o **desenvolvemento** persoal, **intelectual** e **social** do **alumnado** desta etapa educativa, así como **favorecer** a **capacidade** para **construír** o seu **coñecemento**, **traballar** en **equipo** e **individualmente** e **actuar** con **espírito crítico**.

O **alumno** debe ser capaz de **producir en por si os coñecementos**, e non proporcionarlos sempre elaborados; que aprenda a buscar as razóns e os feitos que xustifican calquera afirmación, así como a **desenvolver o seu sentido crítico**.

O **obxectivo** será que os alumnos adquiren **coñecementos** e **destrezas nas competencias** no traballo, que poidan capacitarlle para a **educación permanente**, atentos sempre á realidade social, económica, política e cultural do mundo en que vivimos. Insistir nos restos vivos do pasado tanto como na realidade do presente.

Débase perseguir unha **educación global**, utilizando a materia para afianzarlles na **convivencia** e para fomentar neles os valores da **tolerancia** e a capacidade de **comprender** outros puntos de vista distintos dos propios.

Polos **obxectivos**, a **metodoloxía** será **activa**, presentando ao alumno documentación adecuada ao seu **nivel de comprensión** (**textos, estatísticas, gráficos, mapas, diapositivas**, etc.). O **documento** empregado servirá unhas veces **apoio** á explicación teórica, mentres que noutras ocasións deberá preguntarse o alumno, antes dos datos e os feitos, o **porqué** dos mesmos, e **extraer conclusións** mediante a **reflexión** e un exercicio práctico.

II- RELACIÓN E CONCRECIÓN DOS: OBXECTIVOS: CONTIDOS; CRITERIOS DE AVALIACIÓN; ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE; COMPETENCIAS CLAVE:

- Como sinalábam as competencias clave do currículo serán as seguintes:

- a) **Comunicación lingüística (CCL).**
- b) **Competencia matemática e competencias básicas en ciencia e tecnoloxía (CMCCT).**
- c) **Competencia dixital (CD).**
- d) **Aprender a aprender (CAA).**
- e) **Competencias sociais e cívicas (CSC).**
- f) **Sentido de iniciativa e espírito emprendedor (CSIEE).**
- g) **Conciencia e expresións culturais (CCEC).**

CONTRIBUCIÓN AO DESENVOLVEMENTO DAS COMPETENCIAS en BACHARELATO:

- **Competencia en comunicación lingüística CCL**
Incide no desenvolvemento desta **competencia:**
 - **A utilización da terminoloxía formal propia das materias de Xª de Hª o que permitirá ao alumnado incorporar esta linguaxe ao seu vocabulario e utilizalo nos momentos axeitados coa suficiente propiedade.**
 - **Ler e interpretar textos de tipoloxía diversa, linguaxes icónicas, simbólicas e de representación.**
 - **Redactar textos sobre as materias de Historia e Xª a partir do coñecemento das tipoloxías textuais e da aplicación de pautas.**
 - **Identificar e aplicar os aspectos básicos da lingua.**
 - **Desenvolver a capacidade e o interese para expresarse en diversas linguas.**
 - **Utilizar diferentes variantes do discurso, en especial a descrición, a narración e a argumentación.**
 - **Valorar positivamente a realidade plurilingüe.**
 - **Asumir a importancia de coñecer e empregar correctamente as normas ortográficas.**

- Coñecer os elementos da comunicación
- Expoñer en público a comunicación dos resultados de investigacións, as presentacións na aula e outros traballos que realicen tamén favorecen o desenvolvemento desta competencia.

- **Competencia matemática e Competencias Clave en ciencia e tecnoloxía CMCCT**

Incide no desenvolvemento desta **competencia**:

- Utilizar datos, táboas estatísticas, timelines ou eixos cronolóxicos. - Elaborar e analizar os datos cuantitativos recollidos en táboas, gráficos e diagramas.
- Facer cálculos matemáticos de números enteiros e porcentaxes para chegar a conclusións cuantitativas, que permitan ilustrar as variables económicas, demográficas, etc.,
- Analizar e comprender os datos cuantitativos recollidos en táboas, gráficos e diagramas.
- Facer cálculos matemáticos de números enteiros e porcentaxes para chegar a conclusións cuantitativas que axuden a explicar procesos económicos e comportamento sociais (crise económica dos anos trinta e incremento do número de votos ao partido nazi, por exemplo), etc.
- Utilizar conceptos e procedementos matemáticos para resolver problemas cotiáns ou de diferentes áreas de coñecemento
- Expresarse con propiedade na linguaxe matemática.
- Empregar escalas e sistemas de representación.
- Establecer relacións de proporcionalidade directa e inversa.
- Aplicar técnicas de orientación en mapas e planos.
- Elaborar e interpretar eixos cronolóxicos da Xeomorfoloxía.
- Analizar e comprender os datos cuantitativos recollidos en táboas, gráficos e diagramas.
- Coñecer e empregar elementos matemáticos básicos: magnitudes, porcentaxes, proporcións, formas xeométricas, criterios de medición e codificación numérica, etc.
- Desenvolver o razoamento lóxico-matemático.

- **Competencia dixital e do tratamento da información CD**

A **capacidade** de buscar, seleccionar, procesar, relacionar e comparar información de **diversas fontes** –*escritas, gráficas, audiovisuais, etc.*– utilizando **tecnoloxías da información** e a **comunicación** permitirá que o alumnado se familiarice cos **diferentes códigos, formatos e linguaxes** que presenta a **información** (*táboas e datos estatísticos, representacións gráficas, mapas...*) servirá nesta materia para **fomentar** esta **competencia**.

Incide no desenvolvemento desta **competencia** **actividades** como:

- **Contrastar a información obtida e desenvolver un pensamento crítico e creativo.**
- **Interpretar a información obtida por diversos medios e transformala en coñecemento**
- **Utilizar correctamente as TIC e as súas linguaxes**
- **Familiarizarse de forma crítica cos medios de comunicación.**
- **Empregar correctamente diferentes procesadores de texto.**
- **Empregar presentacións dixitais como medio de apoio na transmisión de**

coñecementos.

- Editar información en follas de cálculo para organizar a información.

- **Competencias sociais e cívicas CSC**

A realización de **traballos en grupo** e **debates** axudará a fomentar o **desenvolvemento** de **actitudes** como a cooperación, a solidariedade e o respecto cara ás opinións dos demais, o que **contribúe** á **adquisición** das **competencias** sociais e cívicas.

Incide no desenvolvemento desta **competencia actividades** como:

- **Desenvolver actitudes e estratexias de comunicación asertiva.**
- **Desenvolver as habilidades básicas de relación social.**
- **Asumir capacidades e sentimentos de solidariedade.**
- **Realizar traballos e actividades de forma colaborativa.**
- **Desenvolver actitudes respectuosas cara ás opinións alleas.**
- **Desenvolver o exercicio activo da cidadanía.**
- **Identificar as implicacións que ten vivir nun Estado social e democrático de dereito.**

- **Competencia de aprender a aprender CAA**

Incide no desenvolvemento desta **competencia actividades** como:

- **Buscar explicacións multicausais para comprender os fenómenos sociais e avaliar as súas consecuencias**
- **Utilizar distintas estratexias para organizar, memorizar e recuperar a información: esquemas, resumos etc.,**
- **Participar en debates e contrastar as opinións persoais coas do resto de compañeiros.**
- **Desenvolver o gusto pola aprendizaxe continua e mais a actualización permanente e operar con modelos teóricos, o que fomenta a imaxinación, a análise, as dotes de observación, a iniciativa, a creatividade e o espírito crítico, o que favorece a aprendizaxe autónoma.**
- **Participar en debates e contrastar as opinións persoais coas do resto de compañeiros.**
- **Regular as propias capacidades académicas e de aprendizaxe.**
- **Identificar e estimular as propias capacidades intelectuais e persoais.**
- **Organizar os espazos e os tempos dedicados ao estudo e ao traballo de forma autónoma.**
- **Realizar unha autoavaliación dos procesos de aprendizaxe e dos seus resultados.**

- **Competencia de Sentido de Iniciativa e Espírito Emprendedor CSIEE**

Incide no desenvolvemento desta **competencia actividades** como:

- **Interpretar adecuadamente as particularidades de cada situación e de cada problema estudado.**
- **-Facer exercicios de autoavaliación da propia aprendizaxe mediante a autocorrección de exames e traballos.**
- **Asumir responsabilidades e tomar decisións con respecto á planificación e a resolución das actividades.**
- **Saber argumentar de forma lóxica e coherente as explicacións dos conceptos e fenómenos estudados.**
- **Desenvolver a propia autonomía persoal.**

- Asumir e potenciar a propia creatividade.
- Tomar conciencia das propias capacidades e das estratexias para potencialas.
- Optimizar o uso de recursos materiais e persoais para a consecución de obxectivos.
- Amosar iniciativa persoal para iniciar ou promover accións novas.
- Asumir riscos no desenvolvemento das tarefas ou proxectos.
- Adoptar unha actitude de curiosidade e procura de solucións imaxinativas ante problemas diversos.
- Realizar investigacións e proxectos de forma autónoma e creativa.
- Asumir responsabilidades e tomar decisións respecto á planificación e resolución de actividades.
- Argumentar de forma lóxica e coherente as explicacións dos conceptos e fenómenos estudados.
- Asumir as responsabilidades encomendadas e dar conta delas
- Esta é unha competencia básica á hora de levar a cabo traballos de investigación e participacións nos debates de aula
- **Competencia de Conciencia e Expresións Culturais e Artísticas CCECA**
Incide no desenvolvemento desta **competencia actividades** como:
 - **Elaborar modelos representativos das sociedades contemporáneas e as súas sensibilidades e estéticas**
 - Usar fotografías que ilustren as manifestacións artísticas de cada período histórico –arquitectura, escultura, etc.– e a función que as artes tiveron na vida dos seres humanos.
 - Fomentar a sensibilidade e a capacidade estética do alumnado e desenvolver unha actitude activa en relación coa conservación e a protección do patrimonio histórico.
 - Coñecer e apreciar diferentes manifestacións artísticas.
 - Identificar a relación que teñen as obras de arte co seu contexto histórico.
 - Desenvolver unha actitude activa en relación coa conservación e a protección do patrimonio histórico.
 - Describir o contido ou a intencionalidade dunha obra artística.
 - Empregar correctamente diferentes linguaxes artísticas na elaboración das propias producións.
 - Apreciar a beleza das expresións artísticas e das manifestacións de creatividade e gusto pola estética no ámbito cotián.
 - Elaborar traballos e presentacións con sentido estético.
 - Apreciar a beleza do Patrimonio Natural.
 - Desenvolver unha actitude activa en relación coa conservación e a protección do patrimonio histórico.
 - Elaborar traballos e presentacións con sentido estético.

A Consellería de Educación, no seu **Decreto 86/2015, do 25 de xuño, polo que se establece o currículo da educación secundaria obrigatoria e do bacharelato na Comunidade Autónoma de Galicia (DOG do 29)**, establece o currículo da materia de Hª do Mundo Contemporáneo.

Reproducimos o **contido**:

| Historia do Mundo Contemporáneo. 1º de bacharelato IES CAMPO DE SAN ALBERTO - NOIA | | | | |
|--|--|--|---|---|
| Obxectivos | Contidos | Criterios de avaliación | Estándares de aprendizaxe | Competencias clave |
| Bloque 1. O Antigo Réxime | | | | |
| <ul style="list-style-type: none"> ▪ a ▪ b ▪ c ▪ d ▪ e ▪ h | <ul style="list-style-type: none"> ▪ B1.1. Trazos do Antigo Réxime. | <ul style="list-style-type: none"> ▪ B1.1. Definir e esquematizar os trazos do Antigo Réxime, describindo os seus aspectos demográficos, económicos, políticos, sociais e culturais, utilizando diferentes tipos de diagramas. | <ul style="list-style-type: none"> ▪ HMCB1.1.1. Extrae os trazos do Antigo Réxime dun texto proposto que os conteña. | <ul style="list-style-type: none"> ▪ CSC ▪ CAA ▪ CCL |
| | | | <ul style="list-style-type: none"> ▪ HMCB1.1.2. Obtén e selecciona información escrita e gráfica relevante, utilizando fontes primarias ou secundarias, relativa ao Antigo Réxime. | <ul style="list-style-type: none"> ▪ CSC ▪ CAA ▪ CCL ▪ CD |
| | | | <ul style="list-style-type: none"> ▪ HMCB1.1.3. Clasifica os trazos do Antigo Réxime en aspectos demográficos, económicos, políticos, sociais e culturais. | <ul style="list-style-type: none"> ▪ CSC ▪ CAA ▪ CCL ▪ CCE ▪ C |
| | | | <ul style="list-style-type: none"> ▪ HMCB1.1.4. Elabora mapas conceptuais que explican os trazos característicos do Antigo Réxime. | <ul style="list-style-type: none"> ▪ CSC ▪ CAA ▪ CCL |
| <ul style="list-style-type: none"> ▪ a ▪ b ▪ c ▪ d ▪ e ▪ h | <ul style="list-style-type: none"> ▪ B1.2. Transformacións no Antigo Réxime: economía, poboación e sociedade. | <ul style="list-style-type: none"> ▪ B1.2. Distinguir as transformacións no Antigo Réxime enumerar as que afectan a economía, a poboación e a sociedade. | <ul style="list-style-type: none"> ▪ HMCB1.2.1. Explica as transformacións do Antigo Réxime que afectan a economía, a poboación e a sociedade. | <ul style="list-style-type: none"> ▪ CSC ▪ CAA ▪ CCL |
| | | | <ul style="list-style-type: none"> ▪ HMCB1.2.2. Analiza a evolución dos trazos do Antigo Réxime do século XVII e o século XVIII. | <ul style="list-style-type: none"> ▪ CSC ▪ CAA ▪ CCL |
| <ul style="list-style-type: none"> ▪ a ▪ b ▪ c ▪ d ▪ e ▪ h | <ul style="list-style-type: none"> ▪ B1.3. Revolucións e parlamentarismo en Inglaterra. | <ul style="list-style-type: none"> ▪ B1.3. Explicar o parlamentarismo inglés do século XVII resumindo as características esenciais do sistema e valorando o papel das revolucións para alcanzar as transformacións necesarias para logralo. | <ul style="list-style-type: none"> ▪ HMCB1.3.1. Describe as características do parlamentarismo inglés a partir de fontes históricas. | <ul style="list-style-type: none"> ▪ CSC ▪ CCE ▪ C ▪ CCL |
| | | | <ul style="list-style-type: none"> ▪ HMCB1.3.2. Distingue as revolucións inglesas do século XVII como formas que promoven | <ul style="list-style-type: none"> ▪ CSC ▪ CCE |

| Historia do Mundo Contemporáneo. 1º de bacharelato IES CAMPO DE SAN ALBERTO - NOIA | | | | |
|---|--|--|---|---|
| Obxectivos | Contidos | Crterios de avaliación | Estándares de aprendizaxe | Competencias clave |
| | | | o cambio político do Antigo Réxime. | C ▪ CCL |
| <ul style="list-style-type: none"> ▪ a ▪ b ▪ c ▪ d ▪ e ▪ h | <ul style="list-style-type: none"> ▪ B1.4. O pensamento da Ilustración. | <ul style="list-style-type: none"> ▪ B1.4. Relacionar as ideas da Ilustración co Liberalismo de comezo do século XIX, establecendo elementos de coincidencia entre ambas as ideoloxías. | <ul style="list-style-type: none"> ▪ HMCB1.4.1. Enumera e describe as ideas da Ilustración e as do Liberalismo de comezos do século XIX. | <ul style="list-style-type: none"> ▪ CSC ▪ CCE ▪ C ▪ CCL |
| | | | <ul style="list-style-type: none"> ▪ HMCB1.4.2. Establece as semellanzas e AS diferenzas entre as ideas da Ilustración e o Liberalismo de comezos do século XIX. | <ul style="list-style-type: none"> ▪ CSC ▪ CCE ▪ C ▪ CCL |
| <ul style="list-style-type: none"> ▪ a ▪ b ▪ c ▪ d ▪ e ▪ g ▪ h | <ul style="list-style-type: none"> ▪ B1.5. Relacións internacionais: equilibrio europeo. | <ul style="list-style-type: none"> ▪ B1.5. Describir as relacións internacionais do Antigo Réxime demostrando a idea de equilibrio europeo. | <ul style="list-style-type: none"> ▪ HMCB1.5.1. Sitúa en mapas de Europa os países ou reinos en función dos conflitos en que interveñen. | <ul style="list-style-type: none"> ▪ CSC ▪ CAA ▪ CD |
| <ul style="list-style-type: none"> ▪ A, ,b ▪ c ▪ d ▪ e ▪ h ▪ m ▪ n | <ul style="list-style-type: none"> ▪ B1.6. Manifestacións artísticas do momento. | <ul style="list-style-type: none"> ▪ B1.6. Diferenciar manifestacións artísticas do Antigo Réxime e seleccionar as obras máis destacadas. | <ul style="list-style-type: none"> ▪ HMCB1.6.1. Distingue e caracteriza obras de arte do Rococó. | <ul style="list-style-type: none"> ▪ CSC ▪ CCE ▪ C ▪ CCL ▪ CAA |
| ▪ | Bloque 2. As revolucións industriais e as súas consecuencias sociais | | | ▪ |
| <ul style="list-style-type: none"> ▪ a ▪ b ▪ c ▪ d ▪ e ▪ h ▪ l | <ul style="list-style-type: none"> ▪ B2.1. Revolución industrial: concepto, factores que a fan posible (económicos, sociais e ideolóxicos). | <ul style="list-style-type: none"> ▪ B2.1. Obter información que permita explicar as revolucións industriais do século XIX, seleccionándoa das fontes bibliográficas ou en liña nas que se ache dispoñible. | <ul style="list-style-type: none"> ▪ HMCB2.1.1. Identifica as causas da primeira Revolución Industrial. | <ul style="list-style-type: none"> ▪ CSC ▪ CAA ▪ CCL |
| <ul style="list-style-type: none"> ▪ a ▪ b ▪ c | <ul style="list-style-type: none"> ▪ B2.2. Revolución ou revolucións industriais: características. Transformacións técnicas e | <ul style="list-style-type: none"> ▪ B2.2. Describir as Revolucións Industriais do século XIX e establecer os seus trazos característicos e as súas | <ul style="list-style-type: none"> ▪ HMCB2.2.1. Explica razoadamente a evolución cara á segunda Revolución Industrial. | <ul style="list-style-type: none"> ▪ CSC ▪ CAA ▪ CCL |

| Historia do Mundo Contemporáneo. 1º de bacharelato IES CAMPO DE SAN ALBERTO - NOIA | | | | |
|---|---|---|--|---|
| Obxectivos | Contidos | Crterios de avaliación | Estándares de aprendizaxe | Competicns clave |
| <ul style="list-style-type: none"> ▪ d ▪ e ▪ h ▪ l | novas fontes de enerxía. | consecuencias sociais | <ul style="list-style-type: none"> ▪ HMCB2.2.2. Analiza comparativa e esquematicamente as dúas revolucións industriais. | <ul style="list-style-type: none"> ▪ CSC ▪ CAA ▪ CCL |
| <ul style="list-style-type: none"> ▪ a ▪ b ▪ c ▪ d ▪ e ▪ g ▪ h ▪ m ▪ p | <ul style="list-style-type: none"> ▪ B2.3. Protagonismo de Gran Bretaña e extensión do proceso de industrialización a outras zonas de Europa. Industrialización extraeuropea. Industrialización española e galega. | <ul style="list-style-type: none"> ▪ B2.3. Enumerar os países que iniciaron a industrialización, localizalos adecuadamente e establecer as rexións onde se produce ese avance. | <ul style="list-style-type: none"> ▪ HMCB2.3.1. Localiza nun mapa os países industrializados e as súas rexións industriais. | <ul style="list-style-type: none"> ▪ CSC ▪ CAA ▪ CD |
| | | | <ul style="list-style-type: none"> ▪ HMCB2.3.2. Analiza aspectos que expliquen o desenvolvemento económico do sector industrial dos primeiros países industrializados, a partir de fontes historiográficas. | <ul style="list-style-type: none"> ▪ CSC ▪ CAA ▪ CCL ▪ CMC CT |
| | | | <ul style="list-style-type: none"> ▪ HMCB2.3.3. Debate en torno ao éxito ou o fracaso da industrialización en España e en Galicia. | <ul style="list-style-type: none"> ▪ CSC ▪ CAA |
| <ul style="list-style-type: none"> ▪ a ▪ b ▪ c ▪ d ▪ e ▪ g ▪ h ▪ l | <ul style="list-style-type: none"> ▪ B2.4. Cambios debidos á Revolución Industrial: transportes, agricultura, poboación (migracións e novo concepto de cidade). | <ul style="list-style-type: none"> ▪ B2.4. Identificar os cambios nos transportes, na agricultura e na poboación que influíron ou foron consecuencia da Revolución Industrial do século XIX. | <ul style="list-style-type: none"> ▪ HMCB2.4.1. Sinala os cambios sociais máis relevantes do século XIX asociándoos ao proceso da Revolución Industrial. | <ul style="list-style-type: none"> ▪ CSC ▪ CAA ▪ CSIE E |
| | | | <ul style="list-style-type: none"> ▪ HMCB2.4.2. Describe a partir dun plano a cidade industrial británica. | <ul style="list-style-type: none"> ▪ CSC ▪ CAA ▪ CCL |
| | | | <ul style="list-style-type: none"> ▪ HMCB2.4.3. Identifica en imaxes os elementos propios da vida nunha cidade industrial do século XIX. | <ul style="list-style-type: none"> ▪ CSC ▪ CAA ▪ CCL ▪ CD |
| | | | <ul style="list-style-type: none"> ▪ HMCB2.4.4. Comenta mapas que expliquen a evolución da extensión das redes de transporte: ferrocarril, estradas e canles. | <ul style="list-style-type: none"> ▪ CSC ▪ CCL ▪ CD |
| <ul style="list-style-type: none"> ▪ a ▪ b ▪ c ▪ d ▪ e | <ul style="list-style-type: none"> ▪ B2.5. Economía industrial: pensamento e primeiras crises. | <ul style="list-style-type: none"> ▪ B2.5. Analizar e seleccionar ideas que identifiquen as características da economía industrial e do liberalismo económico. | <ul style="list-style-type: none"> ▪ HMCB2.5.1. Explica as causas e consecuencias das crises económicas e as súas posibles solucións a partir de fontes históricas. | <ul style="list-style-type: none"> ▪ CSC ▪ CAA ▪ CCL |

| Historia do Mundo Contemporáneo. 1º de bacharelato IES CAMPO DE SAN ALBERTO - NOIA | | | | |
|---|---|---|---|---|
| Obxectivos | Contidos | Cráterios de avaliación | Estándares de aprendizaxe | Competicións clave |
| <ul style="list-style-type: none"> ▪ h ▪ m | | | | |
| <ul style="list-style-type: none"> ▪ a ▪ b ▪ c ▪ d ▪ e ▪ h ▪ m | <ul style="list-style-type: none"> ▪ B2.6. Nacemento do proletariado e organización da clase obreira: orixes do sindicalismo e correntes de pensamento; partidos políticos obreiros. | <ul style="list-style-type: none"> ▪ B2.6. Coñecer as correntes de pensamento que pretenden mellorar a situación da clase obreira do século XIX. | <ul style="list-style-type: none"> ▪ HMCB2.6.1. Compara as correntes de pensamento social da época da Revolución Industrial: socialismo utópico, socialismo científico e anarquismo. ▪ HMCB2.6.2. Distingue e explica as características dos tipos de asociacionismo obreiro. | <ul style="list-style-type: none"> ▪ CSC ▪ CAA ▪ CCL ▪ CSC ▪ CCL |
| ▪ | Bloque 3. A crise do Antigo Réxime | | | ▪ |
| <ul style="list-style-type: none"> ▪ a ▪ b ▪ c ▪ d ▪ e ▪ h ▪ i | <ul style="list-style-type: none"> ▪ B3.1. Crise do Antigo Réxime: visión global. | <ul style="list-style-type: none"> ▪ B3.1. Analizar a evolución política, económica, social, cultural e de pensamento que caracteriza a primeira metade do século XIX, distinguindo os feitos, os personaxes e os símbolos, e encadrándoos en cada variable analizada. | <ul style="list-style-type: none"> ▪ HMCB3.1.1. Realiza eixes cronolóxicos que inclúan diacronía e sincronía dos acontecementos da primeira metade do século XIX. | <ul style="list-style-type: none"> ▪ CSC ▪ CAA ▪ CMC CT |
| <ul style="list-style-type: none"> ▪ a ▪ b ▪ c ▪ d ▪ e ▪ h | <ul style="list-style-type: none"> ▪ B3.2. Nacemento dos EEUU. | <ul style="list-style-type: none"> ▪ B3.2. Describir as causas e o desenvolvemento da independencia de Estados Unidos, e establecer as causas máis inmediatas e as etapas da independencia. | <ul style="list-style-type: none"> ▪ HMCB3.2.1. Identifica xerarquías causais na guerra de independencia dos Estados Unidos a partir de fontes historiográficas. | <ul style="list-style-type: none"> ▪ CSC ▪ CCL ▪ CAA ▪ ▪ ▪ ▪ |
| <ul style="list-style-type: none"> ▪ a ▪ b ▪ c ▪ d ▪ e ▪ h | <ul style="list-style-type: none"> ▪ B3.3. Revolución Francesa de 1789: aspectos políticos e sociais. | <ul style="list-style-type: none"> ▪ B3.3. Explicar, a partir de información obtida en internet, a Revolución Francesa de 1789, incluíndo cada idea obtida nas causas, no desenvolvemento e nas consecuencias. | <ul style="list-style-type: none"> ▪ HMCB3.3.1. Explica as causas da Revolución Francesa de 1789. ▪ HMCB3.3.2. Explica esquematicamente o desenvolvemento da Revolución Francesa. | <ul style="list-style-type: none"> ▪ CSC ▪ CCL ▪ CSC ▪ CCL ▪ CAA |
| <ul style="list-style-type: none"> ▪ a ▪ b ▪ c ▪ d | <ul style="list-style-type: none"> ▪ B3.4. Imperio Napoleónico. | <ul style="list-style-type: none"> ▪ B3.4. Identificar o Imperio Napoleónico, localizar a súa expansión europea e establecer as súas consecuencias. | <ul style="list-style-type: none"> ▪ HMCB3.4.1. Identifica nun mapa histórico a extensión do Imperio Napoleónico. | <ul style="list-style-type: none"> ▪ CSC ▪ CAA ▪ CD |

| Historia do Mundo Contemporáneo. 1º de bacharelato IES CAMPO DE SAN ALBERTO - NOIA | | | | |
|--|---|--|---|---|
| Obxectivos | Contidos | Crterios de avaliación | Estándares de aprendizaxe | Competencias clave |
| <ul style="list-style-type: none"> ▪ e ▪ g ▪ h | | | | |
| <ul style="list-style-type: none"> ▪ a ▪ b ▪ c ▪ d ▪ e ▪ h | <ul style="list-style-type: none"> ▪ B3.5. O Congreso de Viena e o Absolutismo. | <ul style="list-style-type: none"> ▪ B3.5. Analizar a transcendencia para Europa do Congreso de Viena e a restauración do absolutismo, e identificar as súas consecuencias para os países implicados. | <ul style="list-style-type: none"> ▪ HMCB3.5.1. Analiza as ideas defendidas e as conclusións do Congreso de Viena, e relaciónas coas súas consecuencias. | <ul style="list-style-type: none"> ▪ CSC ▪ CCL ▪ CAA |
| <ul style="list-style-type: none"> ▪ a ▪ b ▪ c ▪ d ▪ e ▪ h ▪ p | <ul style="list-style-type: none"> ▪ B3.6. Revolucións liberais ou burguesas de 1820, 1830 e 1848. O caso español. | <ul style="list-style-type: none"> ▪ B3.6. Identificar as revolucións burguesas de 1820, 1830 e 1848, e relacionar as súas causas e o seu desenvolvemento. | <ul style="list-style-type: none"> ▪ HMCB3.6.1. Compara as causas e o desenvolvemento das revolucións de 1820, 1830 e 1848. | <ul style="list-style-type: none"> ▪ CSC ▪ CCL |
| <ul style="list-style-type: none"> ▪ a ▪ b ▪ c ▪ d ▪ e ▪ g ▪ h | <ul style="list-style-type: none"> ▪ B3.7. O Nacionalismo: unificacións de Italia e Alemaña. | <ul style="list-style-type: none"> ▪ B3.7. Coñecer o proceso de Unificación de Italia e Alemaña, obtendo o seu desenvolvemento a partir da análise de fontes gráficas. | <ul style="list-style-type: none"> ▪ HMCB3.7.1. Describe e explica a unificación de Italia e a de Alemaña a partir de fontes gráficas. | <ul style="list-style-type: none"> ▪ CSC ▪ CCL ▪ CD |
| <ul style="list-style-type: none"> ▪ a ▪ b ▪ c ▪ d ▪ e ▪ h ▪ m ▪ n | <ul style="list-style-type: none"> ▪ B3.8. Cultura e Arte: Europa entre o neoclasicismo e o romanticismo. | <ul style="list-style-type: none"> ▪ B3.8. Descubrir as manifestacións artísticas de comezos do século XIX, obtendo información de medios bibliográficos ou de internet e presentándoa adecuadamente. | <ul style="list-style-type: none"> ▪ HMCB3.8.1. Establece as características propias da pintura, a escultura e a arquitectura do Neoclasicismo e o Romanticismo a partir de fontes gráficas. | <ul style="list-style-type: none"> ▪ CSC ▪ CCEC ▪ CCL ▪ CAA |
| <ul style="list-style-type: none"> ▪ a ▪ b ▪ c ▪ d ▪ e | <ul style="list-style-type: none"> ▪ B3.9. Independencia das colonias hispano-americanas. | <ul style="list-style-type: none"> ▪ B3.9. Analizar utilizando fontes gráficas a independencia de Hispanoamérica. | <ul style="list-style-type: none"> ▪ HMCB3.9.1. Realiza un friso cronolóxico explicativo da independencia das colonias hispanoamericanas ao comezo do século XIX. | <ul style="list-style-type: none"> ▪ CSC ▪ CMCCT ▪ CAA |

| Historia do Mundo Contemporáneo. 1º de bacharelato IES CAMPO DE SAN ALBERTO - NOIA | | | | |
|---|---|---|---|---------------------------------|
| Obxectivos | Contidos | Criterios de avaliación | Estándares de aprendizaxe | Competencias clave |
| ▪ h | | | | |
| ▪ | Bloque 4. A dominación europea do mundo e a I Guerra Mundial | | | ▪ |
| ▪ a ▪ b ▪ c ▪ d ▪ e ▪ h | ▪ B4.1. Tránsito do século XIX ao XX: visión global. | ▪ B4.1. Describir as transformacións e os conflitos xurdidos a finais do século XIX e comezos do século XX, e distinguir o seu desenvolvemento e os factores desencadeadores. | ▪ HMCB4.1.1. Realiza un diagrama en que se expliquen as cadeas causais e os procesos dentro do período de finais do século XIX e comezos do XX. | ▪ CSC ▪ CAA |
| ▪ a ▪ b ▪ c ▪ d ▪ e ▪ h | ▪ B4.2. Evolución dos principais Estados en Europa, América e Asia: Inglaterra vitoriana; Francia (III República e II Imperio); Alemaña bismarckiana; o Imperio Austrohúngaro; Rusia; os Estados Unidos (da Guerra Civil ata comezos do século XX) e Xapón (transformacións de finais do século XIX). | ▪ B4.2. Analizar a evolución política, social e económica dos principais países europeos, ademais de Xapón e os Estados Unidos a finais do século XIX, e presentar información que explique tales feitos. | ▪ HMCB4.2.1. Elabora un eixe cronolóxico con feitos que explican a evolución durante a segunda metade do século XIX de Inglaterra, Francia, Alemaña, o Imperio Austrohúngaro, Rusia, os Estados Unidos e Xapón. | ▪ CSC ▪ CMC CT ▪ CAA |
| | | | ▪ HMCB4.2.2. Explica a partir de imaxes as características que permiten identificar a Inglaterra vitoriana. | ▪ CSC ▪ CAA ▪ CCL ▪ CD |
| | | | ▪ HMCB4.2.3. Analiza textos relativos á época de Napoleón III en Francia. | ▪ CSC ▪ CAA ▪ CCL |
| | | | ▪ HMCB4.2.4. Identifica e explica razoadamente os feitos que converten Alemaña nunha potencia europea durante o mandato de Bismarck. | ▪ CSC ▪ CAA ▪ CCL |
| ▪ a ▪ b ▪ c ▪ d ▪ e ▪ h | ▪ B4.3. Expansión colonial dos países industriais: causas; colonización e reparto de Asia, África e outros enclaves coloniais; consecuencias. | ▪ B4.3. Describir a expansión imperialista de europeos, xaponeses e estadounidenses a finais do século XIX, e establecer as súas consecuencias. | ▪ HMCB4.3.1. Identifica e explica razoadamente as causas e as consecuencias da expansión colonial da segunda metade do século XIX. | ▪ CSC ▪ CAA ▪ CCL |
| | | | ▪ HMCB4.3.2. Localiza nun mapamundi as colonias das potencias imperialistas. | ▪ CSC ▪ CD ▪ CAA |
| | | | ▪ HMCB4.3.3. Sabe recoñecer cadeas e interconexións causais entre colonialismo, imperialismo | ▪ CSC ▪ CAA |

| Historia do Mundo Contemporáneo. 1º de bacharelato IES CAMPO DE SAN ALBERTO - NOIA | | | | |
|---|--|---|---|---------------------------------|
| Obxectivos | Contidos | Crterios de avaliación | Estándares de aprendizaxe | Competicns clave |
| | | | e a Gran Guerra de 1914. | ▪ CCL |
| ▪ a ▪ b ▪ c ▪ d ▪ e ▪ h | ▪ B4.4. Relacións internacionais. Paz Armada: a Tripla Alianza e a Tripla Entente. | ▪ B4.4. Comparar sinteticamente os sistemas de alianzas do período da Paz Armada. | ▪ HMCB4.4.1. Describe as alianzas dos países máis destacados durante a Paz Armada. | ▪ CSC ▪ CCL |
| ▪ a ▪ b ▪ c ▪ d ▪ e ▪ g ▪ h | ▪ B4.5. I Guerra Mundial: causas, desenvolvemento e consecuencias. | ▪ B4.5. Distinguir os acontecementos que conducen á declaración das hostilidades da I Guerra Mundial, e desenvolver as súas etapas e as súas consecuencias. | ▪ HMCB4.5.1. Identifica a partir de fontes históricas ou historiográficas as causas da I Guerra Mundial. | ▪ CSC ▪ CAA ▪ CCL |
| | | | ▪ HMCB4.5.2. Comenta símbolos conmemorativos vinculados á I Guerra Mundial. | ▪ CSC ▪ CCL |
| | | | ▪ HMCB4.5.3. Analiza e explica as etapas da Gran Guerra a partir de mapas históricos. | ▪ CSC ▪ CAA ▪ CCL ▪ CD |
| | | | ▪ HMCB4.5.4. Extrae conclusións de gráficos e imaxes sobre as consecuencias da I Guerra Mundial. | ▪ CSC ▪ CAA ▪ CCL |
| Bloque 5. O período de entreguerras, a II Guerra Mundial e as súas consecuencias | | | | ▪ |
| ▪ a ▪ b ▪ c ▪ d ▪ e ▪ h | ▪ B5.1. Economía, sociedade e cultura da época: os anos vinte. | ▪ B5.1. Recoñecer as características do período de Entreguerras inseríndoas nos correspondentes aspectos políticos, económicos, sociais ou culturais. | ▪ HMCB5.1.1. Explica as características do período de Entreguerras a partir de manifestacións artísticas e culturais de comezos do século XX. | ▪ CSC ▪ CCL |
| ▪ a ▪ b ▪ c ▪ d ▪ e ▪ h | ▪ B5.2. Revolución Rusa; formación e desenvolvemento da URSS. | ▪ B5.2. Esquematizar o desenvolvemento da Revolución Rusa de 1917 recoñecendo as súas etapas e os seus protagonistas máis significativos, e establecer as súas consecuencias. | ▪ HMCB5.2.1. Identifica e explica algunhas das causas da Revolución Rusa de 1917. | ▪ CSC ▪ CCL |
| | | | ▪ HMCB5.2.2. Compara a Revolución Rusa de febreiro de 1917 coa de outubro de 1917. | ▪ CSC ▪ CAA ▪ CCL |
| ▪ a | ▪ B5.3. Tratados de Paz e | ▪ B5.3. Identificar os tratados de | ▪ HMCB5.3.1. Explica os acordos | ▪ CSC |

| Historia do Mundo Contemporáneo. 1º de bacharelato IES CAMPO DE SAN ALBERTO - NOIA | | | | |
|---|---|--|--|---|
| Obxectivos | Contidos | Crterios de avaliación | Estándares de aprendizaxe | Competicns clave |
| <ul style="list-style-type: none"> ▪ b ▪ c ▪ d ▪ e ▪ h | reaxuste internacional: Sociedade de Nacións. | paz da I Guerra Mundial e establecer como unha consecuencia o xurdimento da Sociedade de Nacións. | dos tratados de paz da I Guerra Mundial e analiza as súas consecuencias a curto prazo. | <ul style="list-style-type: none"> ▪ CCL ▪ CAA |
| | | | <ul style="list-style-type: none"> ▪ HMCB5.3.2. Analiza o papel que xoga a Sociedade de Nacións nas relacións internacionais, a partir de fontes históricas. | <ul style="list-style-type: none"> ▪ CSC ▪ CCL |
| <ul style="list-style-type: none"> ▪ a ▪ b ▪ c ▪ d ▪ e ▪ h | <ul style="list-style-type: none"> ▪ B5.4. Estados Unidos e a crise de 1929: a Gran Depresión e o "New Deal". | <ul style="list-style-type: none"> ▪ B5.4. Explicar a Gran Depresión e describir os factores desencadeadores e as súas influencias na vida cotiá. | <ul style="list-style-type: none"> ▪ HMCB5.4.1. Interpreta imaxes da Gran Depresión. | <ul style="list-style-type: none"> ▪ CSC ▪ CCL ▪ CAA ▪ CD |
| | | | <ul style="list-style-type: none"> ▪ HMCB5.4.2. Comenta gráficas que explican a crise económica de 1929. | <ul style="list-style-type: none"> ▪ CSC ▪ CCL ▪ CMC CT |
| <ul style="list-style-type: none"> ▪ a ▪ b ▪ c ▪ d ▪ e ▪ h ▪ m | <ul style="list-style-type: none"> ▪ B5.5. Fascismos europeos e nazismo alemán. | <ul style="list-style-type: none"> ▪ B5.5. Recoñecer a transcendencia dos fascismos europeos como ideoloxías que conduciron ao desencadeamento de conflitos no panorama europeo do momento. | <ul style="list-style-type: none"> ▪ HMCB5.5.1. Compara o fascismo italiano e o nazismo alemán. | <ul style="list-style-type: none"> ▪ CSC ▪ CCL |
| | | | <ul style="list-style-type: none"> ▪ HMCB5.5.2. Distingue símbolos dos fascismos europeos da primeira metade do século XX. | <ul style="list-style-type: none"> ▪ CSC |
| <ul style="list-style-type: none"> ▪ a ▪ b ▪ c ▪ d ▪ e ▪ h | <ul style="list-style-type: none"> ▪ B5.6. Relacións internacionais do período de entreguerras; viraxes cara á guerra. | <ul style="list-style-type: none"> ▪ B5.6. Comprender as relacións internacionais no período de entreguerras como elementos importantes das causas da II Guerra Mundial. | <ul style="list-style-type: none"> ▪ HMCB5.5.3. Analiza a partir de fontes contrapostas as relacións internacionais anteriores ao estoupido da II Guerra Mundial. | <ul style="list-style-type: none"> ▪ CSC ▪ CAA ▪ CCL |
| <ul style="list-style-type: none"> ▪ a ▪ b ▪ c ▪ d ▪ e ▪ h | <ul style="list-style-type: none"> ▪ B5.7. II Guerra Mundial: orixes do conflito e características xerais. | <ul style="list-style-type: none"> ▪ B5.7. Identificar e explicar as desencadeadores da II Guerra Mundial, así como os feitos máis característicos. | <ul style="list-style-type: none"> ▪ HMCB5.7.1. Identifica e explica as causas desencadeadores da II Guerra Mundial a partir de fontes históricas. | <ul style="list-style-type: none"> ▪ CSC ▪ CAA ▪ CCL |
| <ul style="list-style-type: none"> ▪ a ▪ b ▪ c | <ul style="list-style-type: none"> ▪ B5.8. Desenvolvemento da II Guerra Mundial. | <ul style="list-style-type: none"> ▪ B5.8. Establecer as etapas do desenvolvemento da II Guerra Mundial, distinguindo as que afectaron a Europa e as que | <ul style="list-style-type: none"> ▪ HMCB5.8.1. Explica as etapas da II Guerra Mundial tanto na fronte europea como na guerra do Pacífico. | <ul style="list-style-type: none"> ▪ CSC ▪ CAA ▪ CCL |

| Historia do Mundo Contemporáneo. 1º de bacharelato IES CAMPO DE SAN ALBERTO - NOIA | | | | |
|---|---|---|--|---|
| Obxectivos | Contidos | Criterios de avaliación | Estándares de aprendizaxe | Competencias clave |
| <ul style="list-style-type: none"> ▪ d ▪ e ▪ h | | afectaron aos Estados Unidos e a Xapón. | <ul style="list-style-type: none"> ▪ HMCB5.8.2. Analiza o desenvolvemento da II Guerra Mundial a partir de mapas históricos. | <ul style="list-style-type: none"> ▪ CSC ▪ CAA ▪ CCL |
| <ul style="list-style-type: none"> ▪ a ▪ b ▪ c ▪ d ▪ e ▪ h | <ul style="list-style-type: none"> ▪ B5.9. Consecuencias da II Guerra Mundial. | <ul style="list-style-type: none"> ▪ B5.9. Analizar o papel da guerra mundial como elemento de transformación da vida cotiá. | <ul style="list-style-type: none"> ▪ HMCB5.9.1. Describe as consecuencias da II Guerra Mundial. | <ul style="list-style-type: none"> ▪ CSC ▪ CAA ▪ CCL |
| <ul style="list-style-type: none"> ▪ a ▪ b ▪ c ▪ d ▪ e ▪ h ▪ m | <ul style="list-style-type: none"> ▪ B5.10. Antisemitismo: o Holocausto. | <ul style="list-style-type: none"> ▪ B5.10. Entender o contexto en que se desenvolveu o Holocausto na guerra europea e as súas consecuencias. | <ul style="list-style-type: none"> ▪ HMCB5.10.1. Analiza imaxes que explican o Holocausto levado a cabo pola Alemaña nazi. | <ul style="list-style-type: none"> ▪ CSC ▪ CAA ▪ CD |
| | | | <ul style="list-style-type: none"> ▪ HMCB5.10.2. Recoñece a significación do Holocausto na historia mundial. | <ul style="list-style-type: none"> ▪ CSC ▪ CAA ▪ CCL |
| <ul style="list-style-type: none"> ▪ a ▪ b ▪ c ▪ d ▪ e ▪ h | <ul style="list-style-type: none"> ▪ B5.11. Preparación da Paz e a ONU. | <ul style="list-style-type: none"> ▪ B5.11. Obter e seleccionar información escrita e gráfica relevante, utilizando fontes primarias ou secundarias, relativa á posguerra. | <ul style="list-style-type: none"> ▪ HMCB5.11.1. Sintetiza textos que explican a intervención da ONU nas relacións internacionais e nos asuntos de descolonización. | <ul style="list-style-type: none"> ▪ CSC ▪ CCL ▪ CAA |
| <ul style="list-style-type: none"> ▪ | Bloque 6. Evolución de dous mundos diferentes e os seus enfrontamentos | | | <ul style="list-style-type: none"> ▪ |
| <ul style="list-style-type: none"> ▪ a ▪ b ▪ c ▪ d ▪ e ▪ h | <ul style="list-style-type: none"> ▪ B6.1. Formación do bloque comunista fronte ao bloque capitalista: Guerra Fría. | <ul style="list-style-type: none"> ▪ B6.1. Describir os feitos políticos, económicos, sociais e culturais que explican o xurdimento dos dous bloques antagónicos, clasificándoos e presentándoos adecuadamente. | <ul style="list-style-type: none"> ▪ HMCB6.1.1. Localiza nun mapa os países que formaban os bloques comunista e capitalista. | <ul style="list-style-type: none"> ▪ CSC ▪ CD |
| <ul style="list-style-type: none"> ▪ a ▪ b ▪ c ▪ d ▪ e ▪ h | <ul style="list-style-type: none"> ▪ B6.2. Evolución das relacións entre as dúas superpotencias. Conflitos: da Guerra Fría á coexistencia pacífica e a distensión. | <ul style="list-style-type: none"> ▪ B6.2. Interpretar a Guerra Fría, a coexistencia pacífica e a distensión, e as súas consecuencias, e establecer acontecementos que exemplifiquen cada unha destas etapas das relacións internacionais. | <ul style="list-style-type: none"> ▪ HMCB6.2.1. Identifica e explica os conflitos da Guerra Fría a partir dun mapa histórico. | <ul style="list-style-type: none"> ▪ CSC ▪ CAA ▪ CCL ▪ CD |

| Historia do Mundo Contemporáneo. 1º de bacharelato IES CAMPO DE SAN ALBERTO - NOIA | | | | |
|--|--|--|---|---|
| Obxectivos | Contidos | Crterios de avaliación | Estándares de aprendizaxe | Competicionas clave |
| <ul style="list-style-type: none"> ▪ a ▪ b ▪ c ▪ d ▪ e ▪ h | <ul style="list-style-type: none"> ▪ B6.3. Evolución da economía mundial de posguerra. | <ul style="list-style-type: none"> ▪ B6.3. Distinguir feitos que explican o enfrontamento entre os bloques comunista e capitalista, revisando as novas dos medios de comunicación da época. | <ul style="list-style-type: none"> ▪ HMCB6.3.1. Selecciona símbolos e imaxes que se identifiquen co mundo capitalista e o mundo comunista. | <ul style="list-style-type: none"> ▪ CSC |
| | | | <ul style="list-style-type: none"> ▪ HMCB6.3.2. Extrae conclusións dos textos, imaxes, mapas e gráficas que expliquen a evolución de ambos os bloques enfrontados na Guerra Fría, e sinala a que bloque pertence e algúns motivos que explican esa pertenza. | <ul style="list-style-type: none"> ▪ CSC ▪ CAA ▪ CCL ▪ CD ▪ CMC CT |
| <ul style="list-style-type: none"> ▪ a ▪ b ▪ c ▪ d ▪ e ▪ h | <ul style="list-style-type: none"> ▪ B6.4. Características sociais e culturais de dous modelos políticos diferentes: comunismo e capitalismo. | <ul style="list-style-type: none"> ▪ B6.4. Comparar e analizar o modelo capitalista co comunista desde os puntos de vista político, social, económico e cultural, e exemplificar coa selección de feitos que durante este período afectan as dúas grandes superpotencias: a URSS e os Estados Unidos. | <ul style="list-style-type: none"> ▪ HMCB6.4.1. Explica algunhas características da economía capitalista a partir de gráficas. | <ul style="list-style-type: none"> ▪ CSC ▪ CCL ▪ CMC CT |
| | | | <ul style="list-style-type: none"> ▪ HMCB6.4.2. Explica algunhas características da economía comunista a partir de gráficos. | <ul style="list-style-type: none"> ▪ CSC ▪ CCL ▪ CMC CT |
| | | | <ul style="list-style-type: none"> ▪ HMCB6.4.3. Establece razoadamente e comparativamente as diferenzas entre o mundo capitalista e o comunista. | <ul style="list-style-type: none"> ▪ CSC ▪ CAA ▪ CCL |
| | | | <ul style="list-style-type: none"> ▪ HMCB6.4.4. Identifica formas políticas do mundo occidental e do mundo comunista. | <ul style="list-style-type: none"> ▪ CSC ▪ CCL |
| <ul style="list-style-type: none"> ▪ | Bloque 7. A descolonización e o terceiro mundo | | | <ul style="list-style-type: none"> ▪ |
| <ul style="list-style-type: none"> ▪ a ▪ b ▪ c ▪ d ▪ e ▪ h | <ul style="list-style-type: none"> ▪ B7.1. Orixes, causas e factores da descolonización. | <ul style="list-style-type: none"> ▪ B7.1. Explicar os motivos e os feitos que conducen á descolonización, e establecer as causas e os factores que explican o proceso. | <ul style="list-style-type: none"> ▪ HMCB7.1.1. Localiza nun mapa as zonas afectadas pola descolonización e os seus conflitos. | <ul style="list-style-type: none"> ▪ CSC ▪ CCL ▪ CD |
| <ul style="list-style-type: none"> ▪ a ▪ b ▪ c | <ul style="list-style-type: none"> ▪ B7.2. Etapas e modelos de descolonización. | <ul style="list-style-type: none"> ▪ B7.2. Describir as etapas e as consecuencias do proceso descolonizador, e identificar as que afectan a unhas colonias e a outras, establecendo feitos e | <ul style="list-style-type: none"> ▪ HMCB7.2.1. Establece de xeito razoado as causas, os feitos e os factores que desencadean e explican o proceso descolonización. | <ul style="list-style-type: none"> ▪ CSC ▪ CCL ▪ CAA |

| Historia do Mundo Contemporáneo. 1º de bacharelato IES CAMPO DE SAN ALBERTO - NOIA | | | | |
|---|--|---|---|--|
| Obxectivos | Contidos | Crterios de avaliación | Estándares de aprendizaxe | Competencias clave |
| <ul style="list-style-type: none"> ▪ d ▪ e ▪ h | | <p>personaxes significativos de cada proceso.</p> | <ul style="list-style-type: none"> ▪ HMCB7.2.2. Identifica e compara as características da descolonización de Asia e de África. | <ul style="list-style-type: none"> ▪ CSC ▪ CCL |
| <ul style="list-style-type: none"> ▪ a ▪ b ▪ c ▪ d ▪ e ▪ h | <ul style="list-style-type: none"> ▪ B7.3. Desenvolvemento do proceso descolonizador: papel da ONU. | <ul style="list-style-type: none"> ▪ B7.3. Definir o papel da ONU na descolonización, analizando información que demostre as súas actuacións. | <ul style="list-style-type: none"> ▪ HMCB7.3.1. Explica as actuacións da ONU no proceso descolonizador a partir de fontes históricas. | <ul style="list-style-type: none"> ▪ CSC ▪ CCL |
| <ul style="list-style-type: none"> ▪ a ▪ b ▪ c ▪ d ▪ e ▪ h ▪ m | <ul style="list-style-type: none"> ▪ B7.4. O terceiro mundo e o Movemento de Países Non Aliñados: problemas dos países do terceiro mundo. | <ul style="list-style-type: none"> ▪ B7.4. Analizar o subdesenvolvemento do terceiro mundo e establecer as causas que o explican. | <ul style="list-style-type: none"> ▪ HMCB7.4.1. Analiza as características dos países do terceiro mundo a partir de gráficas. | <ul style="list-style-type: none"> ▪ CSC ▪ CCL ▪ CMC CT |
| | | | <ul style="list-style-type: none"> ▪ HMCB7.4.2. Localiza nun mapa os países do terceiro mundo. | <ul style="list-style-type: none"> ▪ CSC ▪ CD |
| | | | <ul style="list-style-type: none"> ▪ HMCB7.4.3. Analiza textos e imaxes do Movemento de Países Non Aliñados e dos países subdesenvolvidos. | <ul style="list-style-type: none"> ▪ CSC ▪ CCL |
| <ul style="list-style-type: none"> ▪ a ▪ b ▪ c ▪ d ▪ e ▪ h | <ul style="list-style-type: none"> ▪ B7.5. Relacións entre os países desenvolvidos e non desenvolvidos; nacemento da axuda internacional. | <ul style="list-style-type: none"> ▪ B7.5. Apreciar o nacemento da axuda internacional e o xurdimento das relacións entre os países desenvolvidos e subdesenvolvidos, reproducindo as formas de axuda ao desenvolvemento e describindo as formas de neocolonialismo dentro da política de bloques. | <ul style="list-style-type: none"> ▪ HMCB7.5.1. Explica a evolución das relacións entre os países desenvolvidos e os países en vías de desenvolvemento, comparando a axuda internacional coa intervención neocolonialista. | <ul style="list-style-type: none"> ▪ CSC ▪ CCL ▪ CAA |
| <ul style="list-style-type: none"> ▪ | Bloque 8. A crise do bloque comunista | | | <ul style="list-style-type: none"> ▪ |
| <ul style="list-style-type: none"> ▪ a ▪ b ▪ c ▪ d ▪ e ▪ h ▪ i | <ul style="list-style-type: none"> ▪ B8.1. A URSS e as democracias populares. | <ul style="list-style-type: none"> ▪ B8.1. Describir a situación da URSS a finais do século XX, establecendo os seus trazos máis significativos desde unha perspectiva política, social e económica. | <ul style="list-style-type: none"> ▪ HMCB8.1.1. Localiza nun mapa as repúblicas exsoviéticas e os países formados tras a caída do muro de Berlín. | <ul style="list-style-type: none"> ▪ CSC ▪ CD |
| | | | <ul style="list-style-type: none"> ▪ HMCB8.1.2. Elabora un eixe cronolóxico que ordena os acontecementos que explican a desintegración da URSS, a formación da CEI e o xurdimento das repúblicas exsoviéticas. | <ul style="list-style-type: none"> ▪ CSC ▪ CMC CT |

| Historia do Mundo Contemporáneo. 1º de bacharelato IES CAMPO DE SAN ALBERTO - NOIA | | | | |
|---|---|---|---|---|
| Obxectivos | Contidos | Crterios de avaliación | Estándares de aprendizaxe | Competicionas clave |
| | | | <ul style="list-style-type: none"> HMCB8.1.3. Compara os países dos Balcáns desde os anos 80 ata a actualidade, utilizando mapas de situación. | <ul style="list-style-type: none"> CSC CAA CD CCL |
| <ul style="list-style-type: none"> a b c d e h | <ul style="list-style-type: none"> B8.2. Irrupción de M. Gorbachov: Perestroika e Glasnost. | <ul style="list-style-type: none"> B8.2. Resumir as políticas de M. Gorbachov nomeando as disposicións concernentes á Perestroika e á Glasnost, e resaltar as súas influencias. | <ul style="list-style-type: none"> HMCB8.2.1. Describe os trazos políticos e socioeconómicos da URSS desde a época de Breznev ata a de Gorbachov. | <ul style="list-style-type: none"> CSC CCL |
| <ul style="list-style-type: none"> a b c d e h i | <ul style="list-style-type: none"> B8.3. Desintegración da URSS: CEI-Federación Rusa e as novas repúblicas exsoviéticas. | <ul style="list-style-type: none"> B8.3. Analizar a situación creada co xurdimento da CEI e as repúblicas exsoviéticas, recollendo informacións que resuman as novas circunstancias políticas e económicas. | <ul style="list-style-type: none"> HMCB8.3.1. Elabora un cadro sinóptico sobre a situación política e económica das repúblicas exsoviéticas e a CEI-Federación Rusa. | <ul style="list-style-type: none"> CSC CAA CMC CT |
| <ul style="list-style-type: none"> a b c d e h | <ul style="list-style-type: none"> B8.4. Caída do muro de Berlín e evolución dos países de Europa central e oriental. | <ul style="list-style-type: none"> B8.4. Explicar a caída do muro de Berlín e nomear as súas repercusións nos países de Europa central e oriental. | <ul style="list-style-type: none"> HMCB8.4.1. Analiza imaxes que reflicten a caída do muro de Berlín. | <ul style="list-style-type: none"> CSC CCL |
| | | | <ul style="list-style-type: none"> HMCB8.4.2. Explica as novas relacións das repúblicas exsoviéticas con Europa occidental. | <ul style="list-style-type: none"> CSC CCL |
| | | | <ul style="list-style-type: none"> HMCB8.4.3. Realiza unha procura guiada en internet para explicar de maneira razoada a disolución do bloque comunista. | <ul style="list-style-type: none"> CSC CAA CCL |
| <ul style="list-style-type: none"> a b c d e h | <ul style="list-style-type: none"> B8.5. Problema dos Balcáns. Guerra de Iugoslavia. | <ul style="list-style-type: none"> B8.5. Identificar o problema dos Balcáns, enumerar as causas do xurdimento de tal situación e resumir os feitos que configuran o desenvolvemento de conflitos nesta zona. | <ul style="list-style-type: none"> HMCB8.5.1. Describe comparativamente a evolución política dos países de Europa central e oriental tras a caída do muro de Berlín. | <ul style="list-style-type: none"> CSC CCL |
| | | | <ul style="list-style-type: none"> HMCB8.5.2. Describe e analiza as causas, o desenvolvemento e as consecuencias da guerra dos Balcáns, nomeadamente en Iugoslavia | <ul style="list-style-type: none"> CSC CCL |
| Bloque 9. O mundo capitalista na segunda metade do século XX | | | | <ul style="list-style-type: none"> . |

| Historia do Mundo Contemporáneo. 1º de bacharelato IES CAMPO DE SAN ALBERTO - NOIA | | | | |
|---|---|--|--|---|
| Obxectivos | Contidos | Criterios de avaliación | Estándares de aprendizaxe | Competencias clave |
| <ul style="list-style-type: none"> ▪ a ▪ b ▪ c ▪ d ▪ e ▪ h ▪ m | <ul style="list-style-type: none"> ▪ B9.1. Pensamento e cultura da sociedade capitalista na segunda metade do século XX. | <ul style="list-style-type: none"> ▪ B9.1. Distinguir os postulados que defende a cultura capitalista da segunda metade do século XX establecendo as liñas de pensamento e os logros obtidos. | <ul style="list-style-type: none"> ▪ HMCB9.1.1. Enumera as liñas de pensamento económico do mundo capitalista na segunda metade do século XX. | <ul style="list-style-type: none"> ▪ CSC ▪ CCL |
| | | | <ul style="list-style-type: none"> ▪ HMCB9.1.2. Explica o modelo capitalista dun país elaborando información a partir dunha procura guiada en internet | <ul style="list-style-type: none"> ▪ CSC ▪ CAA ▪ CCL |
| <ul style="list-style-type: none"> ▪ a ▪ b ▪ c ▪ d ▪ e ▪ h ▪ m | <ul style="list-style-type: none"> ▪ B9.2. Estado do benestar. | <ul style="list-style-type: none"> ▪ B9.2. Describir o Estado do benestar, aludindo ás características significativas que inflúen na vida cotiá. | <ul style="list-style-type: none"> ▪ HMCB9.2.1. Identifica razoadamente as características e símbolos do Estado do benestar. | <ul style="list-style-type: none"> ▪ CSC ▪ CCL |
| <ul style="list-style-type: none"> ▪ a ▪ b ▪ c ▪ d ▪ e ▪ h | <ul style="list-style-type: none"> ▪ B9.3. Proceso de construción da Unión Europea: das Comunidades Europeas á Unión. | <ul style="list-style-type: none"> ▪ B9.3. Explicar o proceso de construción da Unión Europea enumerando os fitos máis destacados que configuran a súa evolución. | <ul style="list-style-type: none"> ▪ HMCB9.3.1. Elabora eixes cronolóxicos sobre o proceso de construción da Unión Europea. | <ul style="list-style-type: none"> ▪ CSC ▪ CMC ▪ CT |
| <ul style="list-style-type: none"> ▪ a ▪ b ▪ c ▪ d ▪ e ▪ h | <ul style="list-style-type: none"> ▪ B9.4. Obxectivos e institucións da Unión Europea. | <ul style="list-style-type: none"> ▪ B9.4. Coñecer os obxectivos da Unión Europea en relación coas institucións que compoñen a súa estrutura. | <ul style="list-style-type: none"> ▪ HMCB9.4.1. Relaciona razoadamente as institucións da Unión Europea cos obxectivos que esta persegue. | <ul style="list-style-type: none"> ▪ CSC ▪ CCL |
| <ul style="list-style-type: none"> ▪ a ▪ b ▪ c ▪ d ▪ e ▪ h | <ul style="list-style-type: none"> ▪ B9.5. Evolución dos Estados Unidos: dos anos 60 aos 90. | <ul style="list-style-type: none"> ▪ B9.5. Describir a evolución política, social e económica dos Estados Unidos desde os anos 60 aos 90 do século XX, sintetizando os aspectos que explican a transformación da sociedade norteamericana e que constitúen elementos orixinarios do Estado do benestar. | <ul style="list-style-type: none"> ▪ HMCB9.5.1. Realiza un eixe cronolóxico dos feitos máis significativos de tipo político, social e económico dos Estados Unidos desde os anos 60 aos 90. | <ul style="list-style-type: none"> ▪ CSC ▪ CMC ▪ CT |
| | | | <ul style="list-style-type: none"> ▪ HMCB9.5.2. Selecciona e presenta mediante mapas ou redes conceptuais información referida aos Estados Unidos entre 1960 e 2000. | <ul style="list-style-type: none"> ▪ CSC ▪ CD ▪ CAA |

| Historia do Mundo Contemporáneo. 1º de bacharelato IES CAMPO DE SAN ALBERTO - NOIA | | | | |
|--|--|---|---|--|
| Obxectivos | Contidos | Criterios de avaliación | Estándares de aprendizaxe | Competencias clave |
| <ul style="list-style-type: none"> ▪ a ▪ b ▪ c ▪ d ▪ e ▪ h | <ul style="list-style-type: none"> ▪ B9.6. Xapón e os novos países asiáticos industrializados. | <ul style="list-style-type: none"> ▪ B9.6. Identificar as singularidades do capitalismo de Xapón e os novos países industriais asiáticos, establecendo trazos de carácter político, económico, social e cultural. | <ul style="list-style-type: none"> ▪ HMCB9.6.1. Establece razoadamente as características e os símbolos que explican aspectos singulares do capitalismo de Xapón e a área do Pacífico. | <ul style="list-style-type: none"> ▪ CSC ▪ CAA ▪ CCL ▪ ▪ ▪ |
| ▪ | Bloque 10. O mundo actual desde unha perspectiva histórica | | | ▪ |
| <ul style="list-style-type: none"> ▪ a ▪ b ▪ c ▪ d ▪ e ▪ g ▪ h ▪ m | <ul style="list-style-type: none"> ▪ B10.1. Globalización e medios de comunicación: impacto científico e tecnolóxico. Caída do muro de Berlín. Atentados de Nova York. A inmigración como fenómeno globalizado. | <ul style="list-style-type: none"> ▪ B10.1. Analizar as características da globalización e describir a influencia dos medios de comunicación neste fenómeno, así como o impacto dos medios científicos e tecnolóxicos na sociedade actual. | <ul style="list-style-type: none"> ▪ HMCB10.1.1. Identifica as principais características ligadas á fiabilidade e á obxectividade do fluxo de información existente en internet e noutros medios dixitais. ▪ HMCB10.1.2. Elabora un breve informe sobre as relacións entre inmigración e globalización a partir de fontes históricas. ▪ HMCB10.1.3. Extrae conclusións de imaxes e material videográfico relacionados co mundo actual. | <ul style="list-style-type: none"> ▪ CSC ▪ CD ▪ CCL ▪ CAA ▪ CSC ▪ CD ▪ CCL ▪ CSIE ▪ E ▪ CSC ▪ CD ▪ CCL |
| <ul style="list-style-type: none"> ▪ a ▪ b ▪ c ▪ d ▪ e ▪ h ▪ m | <ul style="list-style-type: none"> ▪ B10.2. A ameaza terrorista nun mundo globalizado. | <ul style="list-style-type: none"> ▪ B10.2. Describir os efectos da ameaza terrorista (yihadismo, etc.) sobre a vida cotiá, e explicar as súas características. | <ul style="list-style-type: none"> ▪ HMCB10.2.1. Realiza unha procura guiada en internet sobre a ameaza terrorista, organizacións que a sustentan, actos máis relevantes (11-S de Nova York, 11-M de Madrid 7-X de Londres, etc.), os seus símbolos e as repercusións na sociedade (cidadanía ameazada, asociacións de vítimas, mediación en conflitos, etc.), e analiza e comunica a información máis relevante. | <ul style="list-style-type: none"> ▪ CSC ▪ CD ▪ CCL ▪ CAA |
| <ul style="list-style-type: none"> ▪ a ▪ b ▪ c ▪ d ▪ e ▪ h | <ul style="list-style-type: none"> ▪ B10.3. Europa: reto e unión. | <ul style="list-style-type: none"> ▪ B10.3. Resumir os retos da Unión Europea no mundo actual, identificando os seus problemas para amosarse como zona xeopolítica unida fronte a outras áreas. | <ul style="list-style-type: none"> ▪ HMCB10.3.1. Identifica os retos actuais da Unión Europea a partir de novas xornalísticas seleccionadas. ▪ HMCB10.3.2. Explica comparativamente os desaxustes da Unión Europea na relación con outros países | <ul style="list-style-type: none"> ▪ CSC ▪ CCL ▪ CAA ▪ CSC ▪ CCL ▪ CAA |

| Historia do Mundo Contemporáneo. 1º de bacharelato IES CAMPO DE SAN ALBERTO - NOIA | | | | |
|--|--|---|--|--|
| Obxectivos | Contidos | Crterios de avaliación | Estándares de aprendizaxe | Competicionas clave |
| | | | ou áreas xeopolíticas. | |
| <ul style="list-style-type: none"> ▪ a ▪ b ▪ c ▪ d ▪ e ▪ h ▪ m ▪ n | <ul style="list-style-type: none"> ▪ B10.4. Trazos salientables da sociedade norteamericana a comezos do século XXI, tras os atentados do 11 de setembro de 2001. | <ul style="list-style-type: none"> ▪ B10.4. Enumerar os trazos salientables da sociedade norteamericana a comezos do século XXI identificando a transcendencia dos atentados do 11-S e explicando as transformacións e o impacto ocasionado a este país. | <ul style="list-style-type: none"> ▪ HMCB10.4.1. Elabora mapas conceptuais sobre os trazos da sociedade norteamericana, agrupados en política, sociedade, economía e cultura. | <ul style="list-style-type: none"> ▪ CSC ▪ CD ▪ CCL ▪ CAA |
| <ul style="list-style-type: none"> ▪ a ▪ b ▪ c ▪ d ▪ e ▪ h ▪ n | <ul style="list-style-type: none"> ▪ B10.5. Hispanoamérica: situación actual. | <ul style="list-style-type: none"> ▪ B10.5. Analizar a evolución política, económica, social e cultural de Hispanoamérica. | <ul style="list-style-type: none"> ▪ HMCB10.5.1. Describe os principais movementos políticos, económicos, sociais e culturais da Hispanoamérica actual. | <ul style="list-style-type: none"> ▪ CSC ▪ CCL ▪ CAA |
| <ul style="list-style-type: none"> ▪ a ▪ b ▪ c ▪ d ▪ e ▪ h ▪ m | <ul style="list-style-type: none"> ▪ B10.6. O mundo islámico na actualidade. | <ul style="list-style-type: none"> ▪ B10.6. Describir a evolución do mundo islámico na actualidade, resumindo os seus trazos económicos, políticos, relixiosos e sociais. | <ul style="list-style-type: none"> ▪ HMCB10.6.1. Enumera e explica os trazos económicos, políticos, relixiosos e sociais do mundo islámico, e localiza nun mapa os países que o forman na actualidade. | <ul style="list-style-type: none"> ▪ CSC ▪ CD ▪ CCL ▪ CAA |
| <ul style="list-style-type: none"> ▪ a ▪ b ▪ c ▪ d ▪ e ▪ h | <ul style="list-style-type: none"> ▪ B10.7. África islámica, subsahariana e Sudáfrica. | <ul style="list-style-type: none"> ▪ B10.7. Distinguir a evolución dos países de África relacionando as súas zonas xeoestratéxicas. | <ul style="list-style-type: none"> ▪ HMCB10.7.1. Compara aspectos económicos, políticos, relixiosos e sociais entre os principais países do continente africano. | <ul style="list-style-type: none"> ▪ CSC ▪ CCL ▪ CAA |
| <ul style="list-style-type: none"> ▪ a ▪ b ▪ c ▪ d ▪ e ▪ h | <ul style="list-style-type: none"> ▪ B10.8. A India e China do século XX ao XXI: evolución política, económica, social e de mentalidades. | <ul style="list-style-type: none"> ▪ B10.8. Resumir a evolución de China e a India desde finais do século XX ao século XXI, seleccionando trazos políticos, económicos, sociais e de mentalidades | <ul style="list-style-type: none"> ▪ HMCB10.8.1. Compara aspectos económicos, políticos, relixiosos e sociais de China e a India. ▪ HMCB10.8.2. Compara aspectos económicos, políticos, relixiosos e sociais entre países emerxentes de Asia e África. | <ul style="list-style-type: none"> ▪ CSC ▪ CCL ▪ CAA ▪ CSC ▪ CCL ▪ CAA |

| Historia do Mundo Contemporáneo. 1º de bacharelato IES CAMPO DE SAN ALBERTO - NOIA | | | | |
|--|--|--|---|---|
| Obxectivos | Contidos | Crterios de avaliación | Estándares de aprendizaxe | Competencias clave |
| | Bloque 11. A historia contemporánea: o tempo histórico. Métodos e ferramentas propias da disciplina. | | | |
| <ul style="list-style-type: none"> ▪ h ▪ l ▪ m | <ul style="list-style-type: none"> ▪ B11.1. Tempo histórico. | <ul style="list-style-type: none"> ▪ B11.1. Recoñecer que os acontecementos e procesos ocorren ao longo do tempo e á vez no tempo (diacronía e sincronía). | <ul style="list-style-type: none"> ▪ HMCB11.1.1. Recoñece que os acontecementos e os procesos ocorren ao longo do tempo e á vez no tempo (diacronía e sincronía). | <ul style="list-style-type: none"> ▪ CSC ▪ CMCCT ▪ CAA |
| <ul style="list-style-type: none"> ▪ e ▪ g ▪ h ▪ l ▪ m ▪ i | <ul style="list-style-type: none"> ▪ B11.2. Fontes históricas. | <ul style="list-style-type: none"> ▪ B11.2. Localizar e seleccionar información escrita e gráfica salientable utilizando fontes primarias e secundarias (biblioteca, internet, etc.), e analizar a súa credibilidade. | <ul style="list-style-type: none"> ▪ HMCB11.2.1. Localiza e selecciona información escrita e gráfica salientable utilizando fontes primarias e secundarias, e analiza a súa credibilidade. | <ul style="list-style-type: none"> ▪ CSC ▪ CD ▪ CAA ▪ CCL |
| <ul style="list-style-type: none"> ▪ e ▪ h ▪ i ▪ n | <ul style="list-style-type: none"> ▪ B11.3. Vocabulario histórico e artístico da Idade Contemporánea. | <ul style="list-style-type: none"> ▪ B11.3. Utilizar o vocabulario histórico e artístico con precisión, inseríndoo no contexto adecuado. | <ul style="list-style-type: none"> ▪ HMCB11.3.1. Utiliza con fluidez e precisión o vocabulario histórico e artístico necesario. | <ul style="list-style-type: none"> ▪ CSC ▪ CCL |

2.1-OBXECTIVOS NA PROGRAMACIÓN DE Hª Do Mundo Contemporáneo.

En relación cos obxectivos concretos da materia **Hª do Mundo Contemporáneo**, a tenor do sinalado no **art. 26 do Decreto 86/2015/** que determina os **Obxectivos** do **bacharelato**, con base no currículo da materia -de Hª do Mundo Contemporáneo-, os **obxectivos do currículo** desta materia serían:

O **bacharelato** contribuirá a desenvolver no alumnado as capacidades que lle permitan:

a) **Exercer a cidadanía democrática, desde unha perspectiva global, e adquirir unha conciencia cívica responsable, inspirada polos valores da Constitución española e do Estatuto de autonomía de Galicia, así como polos dereitos humanos, que fomente a corresponsabilidade na construción dunha sociedade xusta e equitativa e favoreza a sustentabilidade.**

b) **Consolidar unha madurez persoal e social que lle permita actuar de forma responsable e autónoma e desenvolver o seu espírito crítico. Ser quen de prever e resolver pacificamente os conflitos persoais, familiares e sociais.**

c) **Fomentar a igualdade efectiva de dereitos e oportunidades entre homes e mulleres, analizar e valorar criticamente as desigualdades e discriminacións existentes e, en particular, a violencia contra a muller, e impulsar a igualdade real e a non discriminación das persoas por calquera condición ou circunstancia persoal ou social, con atención especial ás persoas con discapacidade.**

d) **Afianzar os hábitos de lectura, estudo e disciplina, como condicións necesarias para o eficaz aproveitamento da aprendizaxe e como medio de desenvolvemento persoal.**

e) *Dominar, tanto na súa expresión oral como na escrita, a lingua galega e a lingua castelá.*

....

g) *Utilizar con solvencia e responsabilidade as tecnoloxías da información e da comunicación.*

h) *Coñecer e valorar criticamente as realidades do mundo contemporáneo, os seus antecedentes históricos e os principais factores da súa evolución. Participar de xeito solidario no desenvolvemento e na mellora do seu contorno social.*

i) *Acceder aos coñecementos científicos e tecnolóxicos fundamentais, e dominar as habilidades básicas propias da modalidade elixida.*

l) *Comprender os elementos e os procedementos fundamentais da investigación e dos métodos científicos. Coñecer e valorar de forma crítica a contribución da ciencia e da tecnoloxía ao cambio das condicións de vida, así como afianzar a sensibilidade e o respecto cara ao medio ambiente e a ordenación sustentable do territorio, con especial referencia ao territorio galego.*

m) *Afianzar o espírito emprendedor con actitudes de creatividade, flexibilidade, iniciativa, traballo en equipo, confianza nun mesmo e sentido crítico.*

n) *Desenvolver a sensibilidade artística e literaria, así como o criterio estético, como fontes de formación e enriquecemento cultural.*

....

....

p) *Valorar, respectar e afianzar o patrimonio material e inmaterial de Galicia, e contribuír á súa conservación e mellora no contexto dun mundo globalizado.*

2.2 CONTIDOS PREESTABLECIDOS NA PROGRAMACIÓN

A materia **Hª do Mundo Contemporáneo**, ao teor do sinalado no [Decreto 86/2015/](#) que determina o currículo de Secundaria e Bacharelato, presenta os seguintes contidos:

❖ **Bloque 1. O Antigo Réxime**

- B1.1. Trazos do Antigo Réxime.
- B1.2. Transformacións no Antigo Réxime: economía, poboación e sociedade.
- B1.3. Revolucións e parlamentarismo en Inglaterra.
- B1.4. O pensamento da Ilustración.
- B1.5. Relacións internacionais: equilibrio europeo.
- B1.6. Manifestacións artísticas do momento.

❖ **Bloque 2. As revolucións industriais e as súas consecuencias sociais**

- B2.1. Revolución industrial: concepto, factores que a fan posible (económicos, sociais e ideolóxicos).
- B2.2. Revolución ou revolucións industriais: características. Transformacións técnicas e novas fontes de enerxía.
- B2.3. Protagonismo de Gran Bretaña e extensión do proceso de industrialización a outras zonas de Europa. Industrialización extraeuropea. Industrialización española e galega.
- B2.4. Cambios debidos á Revolución Industrial: transportes, agricultura, poboación (migracións e novo concepto de cidade).
- B2.5. Economía industrial: pensamento e primeiras crises.
- B2.6. Nacemento do proletariado e organización da clase obreira: orixes do sindicalismo e correntes de pensamento; partidos políticos obreiros.

❖ **Bloque 3. A crise do Antigo Réxime**

- B3.1. Crise do Antigo Réxime: visión global.

- B3.2. Nacemento dos EEUU.
 - B3.3. Revolución Francesa de 1789: aspectos políticos e sociais.
 - B3.4. Imperio Napoleónico.
 - B3.5. O Congreso de Viena e o Absolutismo.
 - B3.6. Revolucións liberais ou burguesas de 1820, 1830 e 1848. O caso español.
 - B3.7. O Nacionalismo: unificacións de Italia e Alemaña.
 - B3.8. Cultura e Arte: Europa entre o neoclasicismo e o romanticismo.
 - B3.9. Independencia das colonias hispano-americanas.
- ❖ **Bloque 4. A dominación europea do mundo e a I Guerra Mundial**
- B4.1. Tránsito do século XIX ao XX: visión global.
 - B4.2. Evolución dos principais Estados en Europa, América e Asia: Inglaterra vitoriana; Francia (III República e II Imperio); Alemaña bismarckiana; o Imperio Austrohúngaro; Rusia; os Estados Unidos (da Guerra Civil ata comezos do século XX) e Xapón (transformacións de finais do século XIX).
 - B4.3. Expansión colonial dos países industriais: causas; colonización e reparto de Asia, África e outros enclaves coloniais; consecuencias.
 - B4.4. Relacións internacionais. Paz Armada: a Tripla Alianza e a Tripla Entente.
 - B4.5. I Guerra Mundial: causas, desenvolvemento e consecuencias.
- ❖ **Bloque 5. O período de entreguerras, a II Guerra Mundial e as súas consecuencias**
- B5.1. Economía, sociedade e cultura da época: os anos vinte.
 - B5.2. Revolución Rusa; formación e desenvolvemento da URSS.
 - B5.3. Tratados de Paz e reaxuste internacional: Sociedade de Nacións.
 - B5.4. Estados Unidos e a crise de 1929: a Gran Depresión e o "New Deal".
 - B5.5. Fascismos europeos e nazismo alemán.
 - B5.6. Relacións internacionais do período de entreguerras; viraxes cara á guerra.
 - B5.7. II Guerra Mundial: orixes do conflito e características xerais.
 - B5.8. Desenvolvemento da II Guerra Mundial.
 - B5.9. Consecuencias da II Guerra Mundial.
 - B5.10. Antisemitismo: o Holocausto.
 - B5.11. Preparación da Paz e a ONU.
- ❖ **Bloque 6. Evolución de dous mundos diferentes e os seus enfrontamentos**
- B6.1. Formación do bloque comunista fronte ao bloque capitalista: Guerra Fría.
 - B6.2. Evolución das relacións entre as dúas superpotencias. Conflitos: da Guerra Fría á coexistencia pacífica e a distensión.
 - B6.3. Evolución da economía mundial de posguerra.
 - B6.4. Características sociais e culturais de dous modelos políticos diferentes: comunismo e capitalismo.
- ❖ **Bloque 7. A descolonización e o terceiro mundo**
- B7.1. Orixes, causas e factores da descolonización.
 - B7.2. Etapas e modelos de descolonización.
 - B7.3. Desenvolvemento do proceso descolonizador: papel da ONU.
 - B7.4. O terceiro mundo e o Movemento de Países Non Aliñados: problemas dos países do terceiro mundo.
 - B7.5. Relacións entre os países desenvolvidos e non desenvolvidos; nacemento da axuda internacional.

❖ **Bloque 8. A crise do bloque comunista**

- B8.1. A URSS e as democracias populares.
- B8.2. Irrupción de M. Gorbachov: Perestroika e Glasnost.
- B8.3. Desintegración da URSS: CEI-Federación Rusa e as novas repúblicas exsoviéticas.
- B8.4. Caída do muro de Berlín e evolución dos países de Europa central e oriental.
- B8.5. Problema dos Balcáns. Guerra de Iugoslavia.

❖ **Bloque 9. O mundo capitalista na segunda metade do século XX**

- B9.1. Pensamento e cultura da sociedade capitalista na segunda metade do século XX.
- B9.2. Estado do benestar.
- B9.3. Proceso de construción da Unión Europea: das Comunidades Europeas á Unión.
- B9.4. Obxectivos e institucións da Unión Europea.
- B9.5. Evolución dos Estados Unidos: dos anos 60 aos 90.
- B9.6. Xapón e os novos países asiáticos industrializados.

❖ **Bloque 10. O mundo actual desde unha perspectiva histórica**

- B10.1. Globalización e medios de comunicación: impacto científico e tecnolóxico. Caída do muro de Berlín. Atentados de Nova York. A inmigración como fenómeno globalizado.
- B10.2. A ameaza terrorista nun mundo globalizado.
- B10.3. Europa: reto e unión.
- B10.4. Trazos salientables da sociedade norteamericana a comezos do século XXI, tras os atentados do 11 de setembro de 2001.
- B10.5. Hispanoamérica: situación actual.
- B10.6. O mundo islámico na actualidade.
- B10.7. África islámica, subsahariana e Sudáfrica.
- B10.8. A India e China do século XX ao XXI: evolución política, económica, social e de mentalidades.

❖ **Bloque 11. A historia contemporánea: o tempo histórico. Métodos e ferramentas propias da disciplina.**

- B11.1. Tempo histórico.
- B11.2. Fontes históricas.
- B11.3. Vocabulario histórico e artístico da Idade Contemporánea.

2.3-TEMPOPORALIZACIÓN DOS CONTIDOS COS SEUS STÁNDARES

| Historia do Mundo Contemporáneo. 1º de bacharelato IES CAMPO DE SAN ALBERTO - NOIA | | | |
|---|---|---------------|------------|
| CONTIDOS | ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE | TEMPORALIZAC. | Nº SESIÓNS |
| Bloque 1. O Antigo Réxime | | | |
| ▪ B1.1. Trazos do Antigo Réxime. | ▪ HMCB1.1.1. Extrae os trazos do Antigo Réxime dun texto proposto que os conteña. | | |
| | ▪ HMCB1.1.2. Obtén e selecciona información | | |

| Historia do Mundo Contemporáneo. 1º de bacharelato IES CAMPO DE SAN ALBERTO - NOIA | | | |
|---|--|------------------------|----------------|
| CONTIDOS | ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE | TEMPORALIZAC. | Nº SESIÓNS |
| | escrita e gráfica relevante, utilizando fontes primarias ou secundarias, relativa ao Antigo Réxime. | SETEMBRO | SEN DETERMINAR |
| | <ul style="list-style-type: none"> HMCB1.1.3. Clasifica os trazos do Antigo Réxime en aspectos demográficos, económicos, políticos, sociais e culturais. | | |
| | <ul style="list-style-type: none"> HMCB1.1.4. Elabora mapas conceptuais que explican os trazos característicos do Antigo Réxime. | | |
| <ul style="list-style-type: none"> B1.4. O pensamento da Ilustración. | <ul style="list-style-type: none"> HMCB1.4.1. Enumera e describe as ideas da Ilustración e as do Liberalismo de comezos do século XIX. | | |
| | <ul style="list-style-type: none"> HMCB1.4.2. Establece as semellanzas e AS diferenzas entre as ideas da Ilustración e o Liberalismo de comezos do século XIX. | | |
| <ul style="list-style-type: none"> B1.5. Relacións internacionais: equilibrio europeo. | <ul style="list-style-type: none"> HMCB1.5.1. Sitúa en mapas de Europa os países ou reinos en función dos conflitos en que interveñen. | | |
| <ul style="list-style-type: none"> B1.6. Manifestacións artísticas do momento. | <ul style="list-style-type: none"> HMCB1.6.1. Distingue e caracteriza obras de arte do Rococó. | | |
| Bloque 2. As revolucións industriais e as súas consecuencias sociais | | | |
| <ul style="list-style-type: none"> B2.1. Revolución industrial: concepto, factores que a fan posible (económicos, sociais e ideolóxicos). | <ul style="list-style-type: none"> HMCB2.1.1. Identifica as causas da primeira Revolución Industrial. | 1ª QUINCENA OUTUBRO | SEN DETERMINAR |
| <ul style="list-style-type: none"> B2.2. Revolución ou revolucións industriais: características. Transformacións técnicas e novas fontes de enerxía. | <ul style="list-style-type: none"> HMCB2.2.1. Explica razoadamente a evolución cara á segunda Revolución Industrial. | | |
| | <ul style="list-style-type: none"> HMCB2.2.2. Analiza comparativa e esquematicamente as dúas revolucións industriais. | | |
| <ul style="list-style-type: none"> B2.3. Protagonismo de Gran Bretaña e extensión do proceso de industrialización a outras zonas de Europa. Industrialización extraeuropea. Industrialización española e galega. | <ul style="list-style-type: none"> HMCB2.3.1. Localiza nun mapa os países industrializados e as súas rexións industriais. | | |
| | <ul style="list-style-type: none"> HMCB2.3.2. Analiza aspectos que expliquen o desenvolvemento económico do sector industrial dos primeiros países industrializados, a partir de fontes historiográficas. | | |
| | <ul style="list-style-type: none"> HMCB2.3.3. Debate en torno ao éxito ou o fracaso da industrialización en España e en Galicia. | | |

| Historia do Mundo Contemporáneo. 1º de bacharelato IES CAMPO DE SAN ALBERTO - NOIA | | | | | |
|---|---|---------------|----------------|--|--|
| CONTIDOS | ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE | TEMPORALIZAC. | Nº SESIÓNS | | |
| <ul style="list-style-type: none"> B2.4. Cambios debidos á Revolución Industrial: transportes, agricultura, poboación (migracións e novo concepto de cidade). | <ul style="list-style-type: none"> HMCB2.4.1. Sinala os cambios sociais máis relevantes do século XIX asociándoos ao proceso da Revolución Industrial. | OUTUBRO | SEN DETERMINAR | | |
| | <ul style="list-style-type: none"> HMCB2.4.2. Describe a partir dun plano a cidade industrial británica. | | | | |
| | <ul style="list-style-type: none"> HMCB2.4.3. Identifica en imaxes os elementos propios da vida nunha cidade industrial do século XIX. | | | | |
| | <ul style="list-style-type: none"> HMCB2.4.4. Comenta mapas que expliquen a evolución da extensión das redes de transporte: ferrocarril, estradas e canles. | | | | |
| <ul style="list-style-type: none"> B2.5. Economía industrial: pensamento e primeiras crises. | <ul style="list-style-type: none"> HMCB2.5.1. Explica as causas e consecuencias das crises económicas e as súas posibles solucións a partir de fontes históricas. | | | | |
| <ul style="list-style-type: none"> B2.6. Nacemento do proletariado e organización da clase obreira: orixes do sindicalismo e correntes de pensamento; partidos políticos obreiros. | <ul style="list-style-type: none"> HMCB2.6.1. Compara as correntes de pensamento social da época da Revolución Industrial: socialismo utópico, socialismo científico e anarquismo. | | | | |
| | <ul style="list-style-type: none"> HMCB2.6.2. Distingue e explica as características dos tipos de asociacionismo obreiro. | | | | |
| Bloque 3. A crise do Antigo Réxime | | | | | |
| <ul style="list-style-type: none"> B3.1. Crise do Antigo Réxime: visión global. | <ul style="list-style-type: none"> HMCB3.1.1. Realiza eixes cronolóxicos que inclúan diacronía e sincronía dos acontecementos da primeira metade do século XIX. | OUTUBRO | SEN DETERMINAR | | |
| <ul style="list-style-type: none"> B3.2. Nacemento dos EEUU. | <ul style="list-style-type: none"> HMCB3.2.1. Identifica xerarquías causais na guerra de independencia dos Estados Unidos a partir de fontes historiográficas. | | | | |
| <ul style="list-style-type: none"> B3.3. Revolución Francesa de 1789: aspectos políticos e sociais. | <ul style="list-style-type: none"> HMCB3.3.1. Explica as causas da Revolución Francesa de 1789. | | | | |
| | <ul style="list-style-type: none"> HMCB3.3.2. Explica esquematicamente o desenvolvemento da Revolución Francesa. | | | | |
| <ul style="list-style-type: none"> B3.4. Imperio Napoleónico. | <ul style="list-style-type: none"> HMCB3.4.1. Identifica nun mapa histórico a extensión do Imperio Napoleónico. | | | | |
| <ul style="list-style-type: none"> B3.5. O Congreso de Viena e o Absolutismo. | <ul style="list-style-type: none"> HMCB3.5.1. Analiza as ideas defendidas e as conclusións do Congreso de Viena, e relaciónaaas coas súas consecuencias. | | | | |
| <ul style="list-style-type: none"> B3.6. Revolucións liberais ou | <ul style="list-style-type: none"> HMCB3.6.1. Compara as causas e o desenvolvemento das revolucións de 1820, 1830 e | | | | |

| Historia do Mundo Contemporáneo. 1º de bacharelato IES CAMPO DE SAN ALBERTO - NOIA | | | |
|---|---|---------------|----------------|
| CONTIDOS | ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE | TEMPORALIZAC. | Nº SESIÓNS |
| burguesas de 1820, 1830 e 1848. O caso español. | 1848. | | |
| <ul style="list-style-type: none"> B3.7. O Nacionalismo: unificacións de Italia e Alemaña. | <ul style="list-style-type: none"> HMCB3.7.1. Describe e explica a unificación de Italia e a de Alemaña a partir de fontes gráficas. | OUTUBRO | SEN DETERMINAR |
| <ul style="list-style-type: none"> B3.8. Cultura e Arte: Europa entre o neoclasicismo e o romanticismo. | <ul style="list-style-type: none"> HMCB3.8.1. Establece as características propias da pintura, a escultura e a arquitectura do Neoclasicismo e o Romanticismo a partir de fontes gráficas. | | |
| <ul style="list-style-type: none"> B3.9. Independencia das colonias hispano-americanas. | <ul style="list-style-type: none"> HMCB3.9.1. Realiza un friso cronolóxico explicativo da independencia das colonias hispanoamericanas ao comezo do século XIX. | | |
| Bloque 4. A dominación europea do mundo e a I Guerra Mundial | | | |
| <ul style="list-style-type: none"> B4.1. Tránsito do século XIX ao XX: visión global. | <ul style="list-style-type: none"> HMCB4.1.1. Realiza un diagrama en que se expliquen as cadeas causais e os procesos dentro do período de finais do século XIX e comezos do XX. | NOVEMBRO | SEN DETERMINAR |
| <ul style="list-style-type: none"> B4.2. Evolución dos principais Estados en Europa, América e Asia: Inglaterra vitoriana; Francia (III República e II Imperio); Alemaña bismarckiana; o Imperio Austrohúngaro; Rusia; os Estados Unidos (da Guerra Civil ata comezos do século XX) e Xapón (transformacións de finais do século XIX). | <ul style="list-style-type: none"> HMCB4.2.1. Elabora un eixe cronolóxico con feitos que explican a evolución durante a segunda metade do século XIX de Inglaterra, Francia, Alemaña, o Imperio Austrohúngaro, Rusia, os Estados Unidos e Xapón. | | |
| | <ul style="list-style-type: none"> HMCB4.2.2. Explica a partir de imaxes as características que permiten identificar a Inglaterra vitoriana. | | |
| | <ul style="list-style-type: none"> HMCB4.2.3. Analiza textos relativos á época de Napoleón III en Francia. | | |
| <ul style="list-style-type: none"> B4.3. Expansión colonial dos países industriais: causas; colonización e | <ul style="list-style-type: none"> HMCB4.2.4. Identifica e explica razoadamente os feitos que converten Alemaña nunha potencia europea durante o mandato de Bismarck. | | |
| | <ul style="list-style-type: none"> HMCB4.3.1. Identifica e explica razoadamente as causas e as consecuencias da expansión colonial da segunda metade do século XIX. | | |
| | <ul style="list-style-type: none"> HMCB4.3.2. Localiza nun mapamundi as colonias das potencias imperialistas. | | |

| Historia do Mundo Contemporáneo. 1º de bacharelato IES CAMPO DE SAN ALBERTO - NOIA | | | |
|--|---|---|--------------------------------|
| CONTIDOS | ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE | TEMPORALIZAC. | Nº SESIÓNS |
| reparto de Asia, África e outros enclaves coloniais; consecuencias. | <ul style="list-style-type: none"> ▪ HMCB4.3.3. Sabe recoñecer cadeas e interconexións causais entre colonialismo, imperialismo e a Gran Guerra de 1914. | | |
| <ul style="list-style-type: none"> ▪ B4.4. Relacións internacionais. Paz Armada: a Tripla Alianza e a Tripla Entente. | <ul style="list-style-type: none"> ▪ HMCB4.4.1. Describe as alianzas dos países máis destacados durante a Paz Armada. | | |
| <ul style="list-style-type: none"> ▪ B4.5. I Guerra Mundial: causas, desenvolvemento e consecuencias. | <ul style="list-style-type: none"> ▪ HMCB4.5.1. Identifica a partir de fontes históricas ou historiográficas as causas da I Guerra Mundial. | | |
| | <ul style="list-style-type: none"> ▪ HMCB4.5.2. Comenta símbolos conmemorativos vinculados á I Guerra Mundial. | | |
| | <ul style="list-style-type: none"> ▪ HMCB4.5.3. Analiza e explica as etapas da Gran Guerra a partir de mapas históricos. | | |
| | <ul style="list-style-type: none"> ▪ HMCB4.5.4. Extrae conclusións de gráficos e imaxes sobre as consecuencias da I Guerra Mundial. | | |
| Bloque 5. O período de entreguerras, a II Guerra Mundial e as súas consecuencias | | | |
| <ul style="list-style-type: none"> ▪ B5.1. Economía, sociedade e cultura da época: os anos vinte. | <ul style="list-style-type: none"> ▪ HMCB5.1.1. Explica as características do período de Entreguerras a partir de manifestacións artísticas e culturais de comezos do século XX. | | |
| <ul style="list-style-type: none"> ▪ B5.2. Revolución Rusa; formación e desenvolvemento da URSS. | <ul style="list-style-type: none"> ▪ HMCB5.2.1. Identifica e explica algunhas das causas da Revolución Rusa de 1917. | | |
| | <ul style="list-style-type: none"> ▪ HMCB5.2.2. Compara a Revolución Rusa de febreiro de 1917 coa de outubro de 1917. | | |
| <ul style="list-style-type: none"> ▪ B5.3. Tratados de Paz e reaxuste internacional: Sociedade de Nacións. | <ul style="list-style-type: none"> ▪ HMCB5.3.1. Explica os acordos dos tratados de paz da I Guerra Mundial e analiza as súas consecuencias a curto prazo. | DECEMBRO/ XANEIRO/ 1ª QUINCENA DE FEBREIRO | SEN DETERMINA R |
| | <ul style="list-style-type: none"> ▪ HMCB5.3.2. Analiza o papel que xoga a Sociedade de Nacións nas relacións internacionais, a partir de fontes históricas. | | |
| <ul style="list-style-type: none"> ▪ B5.4. Estados Unidos e a crise de 1929: a Gran Depresión e o "New Deal". | <ul style="list-style-type: none"> ▪ HMCB5.4.1. Interpreta imaxes da Gran Depresión. | | |
| | <ul style="list-style-type: none"> ▪ HMCB5.4.2. Comenta gráficas que explican a crise económica de 1929. | | |
| <ul style="list-style-type: none"> ▪ B5.5. Fascismos europeos e nazismo alemán. | <ul style="list-style-type: none"> ▪ HMCB5.5.1. Compara o fascismo italiano e o nazismo alemán. | | |
| | <ul style="list-style-type: none"> ▪ HMCB5.5.2. Distingue símbolos dos fascismos europeos da primeira metade do século XX. | | |

| Historia do Mundo Contemporáneo. 1º de bacharelato IES CAMPO DE SAN ALBERTO - NOIA | | | |
|---|--|---|--------------------------------|
| CONTIDOS | ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE | TEMPORALIZAC. | Nº SESIÓNS |
| <ul style="list-style-type: none"> B5.6. Relacións internacionais do período de entreguerras; viraxes cara á guerra. | <ul style="list-style-type: none"> HMCB5.5.3. Analiza a partir de fontes contrapostas as relacións internacionais anteriores ao estoupido da II Guerra Mundial. | <p>DECEMBRO/ XANEIRO/ 1ª QUINCENA DE FEBREIRO</p> | <p>SEN DETERMINA R</p> |
| <ul style="list-style-type: none"> B5.7. II Guerra Mundial: orixes do conflito e características xerais. | <ul style="list-style-type: none"> HMCB5.7.1. Identifica e explica as causas desencadeadores da II Guerra Mundial a partir de fontes históricas. | | |
| <ul style="list-style-type: none"> B5.8. Desenvolvemento da II Guerra Mundial. | <ul style="list-style-type: none"> HMCB5.8.1. Explica as etapas da II Guerra Mundial tanto na fronte europea como na guerra do Pacífico. | | |
| | <ul style="list-style-type: none"> HMCB5.8.2. Analiza o desenvolvemento da II Guerra Mundial a partir de mapas históricos. | | |
| <ul style="list-style-type: none"> B5.9. Consecuencias da II Guerra Mundial. | <ul style="list-style-type: none"> HMCB5.9.1. Describe as consecuencias da II Guerra Mundial. | | |
| <ul style="list-style-type: none"> B5.10. Antisemitismo: o Holocausto. | <ul style="list-style-type: none"> HMCB5.10.1. Analiza imaxes que explican o Holocausto levado a cabo pola Alemaña nazi. | | |
| | <ul style="list-style-type: none"> HMCB5.10.2. Recoñece a significación do Holocausto na historia mundial. | | |
| <ul style="list-style-type: none"> B5.11. Preparación da Paz e a ONU. | <ul style="list-style-type: none"> HMCB5.11.1. Sintetiza textos que explican a intervención da ONU nas relacións internacionais e nos asuntos de descolonización. | | |
| <p>Bloque 6. Evolución de dous mundos diferentes e os seus enfrontamentos</p> | | | |
| <ul style="list-style-type: none"> B6.1. Formación do bloque comunista fronte ao bloque capitalista: Guerra Fría. | <ul style="list-style-type: none"> HMCB6.1.1. Localiza nun mapa os países que formaban os bloques comunista e capitalista. | <p>2ª QUINCENA DE</p> | <p>SEN</p> |
| <ul style="list-style-type: none"> B6.2. Evolución das relacións entre as dúas superpotencias. Conflitos: da Guerra Fría á | <ul style="list-style-type: none"> HMCB6.2.1. Identifica e explica os conflitos da Guerra Fría a partir dun mapa histórico. | | |

| Historia do Mundo Contemporáneo. 1º de bacharelato IES CAMPO DE SAN ALBERTO - NOIA | | | |
|--|---|---------------|----------------|
| CONTIDOS | ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE | TEMPORALIZAC. | Nº SESIÓNS |
| coexistencia pacífica e a distensión. | | FEBREIRO | DETERMINAR |
| <ul style="list-style-type: none"> B6.3. Evolución da economía mundial de posguerra. | <ul style="list-style-type: none"> HMCB6.3.1. Selecciona símbolos e imaxes que se identifiquen co mundo capitalista e o mundo comunista. | | |
| | <ul style="list-style-type: none"> HMCB6.3.2. Extrae conclusións dos textos, imaxes, mapas e gráficas que expliquen a evolución de ambos os bloques enfrontados na Guerra Fría, e sinala a que bloque pertence e algúns motivos que explican esa pertenza. | | |
| <ul style="list-style-type: none"> B6.4. Características sociais e culturais de dous modelos políticos diferentes: comunismo e capitalismo. | <ul style="list-style-type: none"> HMCB6.4.1. Explica algunhas características da economía capitalista a partir de gráficas. | | |
| | <ul style="list-style-type: none"> HMCB6.4.2. Explica algunhas características da economía comunista a partir de gráficas. | | |
| | <ul style="list-style-type: none"> HMCB6.4.3. Establece razoadamente e comparativamente as diferenzas entre o mundo capitalista e o comunista. | | |
| | <ul style="list-style-type: none"> HMCB6.4.4. Identifica formas políticas do mundo occidental e do mundo comunista. | | |
| Bloque 7. A descolonización e o terceiro mundo | | | |
| <ul style="list-style-type: none"> B7.1. Orixes, causas e factores da descolonización. | <ul style="list-style-type: none"> HMCB7.1.1. Localiza nun mapa as zonas afectadas pola descolonización e os seus conflitos. | MARZO | SEN DETERMINAR |
| <ul style="list-style-type: none"> B7.2. Etapas e modelos de descolonización. | <ul style="list-style-type: none"> HMCB7.2.1. Establece de xeito razoado as causas, os feitos e os factores que desencadean e explican o proceso descolonización. | | |
| | <ul style="list-style-type: none"> HMCB7.2.2. Identifica e compara as características da descolonización de Asia e de África. | | |
| <ul style="list-style-type: none"> B7.3. Desenvolvemento do proceso descolonizador: papel da ONU. | <ul style="list-style-type: none"> HMCB7.3.1. Explica as actuacións da ONU no proceso descolonizador a partir de fontes históricas. | | |
| <ul style="list-style-type: none"> B7.4. O terceiro mundo e o Movemento de Países Non Aliñados: | <ul style="list-style-type: none"> HMCB7.4.1. Analiza as características dos países do terceiro mundo a partir de gráficas. | | |
| | <ul style="list-style-type: none"> HMCB7.4.2. Localiza nun mapa os países do terceiro mundo. | | |

| Historia do Mundo Contemporáneo. 1º de bacharelato IES CAMPO DE SAN ALBERTO - NOIA | | | |
|--|---|---------------|-----------------------|
| CONTIDOS | ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE | TEMPORALIZAC. | Nº SESIÓNS |
| problemas dos países do terceiro mundo. | <ul style="list-style-type: none"> ▪ HMCB7.4.3. Analiza textos e imaxes do Movemento de Países Non Aliñados e dos países subdesenvolvidos. | | |
| <ul style="list-style-type: none"> ▪ B7.5. Relacións entre os países desenvolvidos e non desenvolvidos; nacemento da axuda internacional. | <ul style="list-style-type: none"> ▪ HMCB7.5.1. Explica a evolución das relacións entre os países desenvolvidos e os países en vías de desenvolvemento, comparando a axuda internacional coa intervención neocolonialista. | | |
| Bloque 8. A crise do bloque comunista | | | |
| <ul style="list-style-type: none"> ▪ B8.1. A URSS e as democracias populares. | <ul style="list-style-type: none"> ▪ HMCB8.1.1. Localiza nun mapa as repúblicas exsoviéticas e os países formados tras a caída do muro de Berlín. | ABRIL | SEN DETERMINAR |
| | <ul style="list-style-type: none"> ▪ HMCB8.1.2. Elabora un eixe cronolóxico que ordena os acontecementos que explican a desintegración da URSS, a formación da CEI e o xurdimento das repúblicas exsoviéticas. | | |
| | <ul style="list-style-type: none"> ▪ HMCB8.1.3. Compara os países dos Balcáns desde os anos 80 ata a actualidade, utilizando mapas de situación. | | |
| <ul style="list-style-type: none"> ▪ B8.2. Irrupción de M. Gorbachov: Perestroika e Glasnost. | <ul style="list-style-type: none"> ▪ HMCB8.2.1. Describe os trazos políticos e socioeconómicos da URSS desde a época de Breznev ata a de Gorbachov. | | |
| <ul style="list-style-type: none"> ▪ B8.3. Desintegración da URSS: CEI- Federación Rusa e as novas repúblicas exsoviéticas. | <ul style="list-style-type: none"> ▪ HMCB8.3.1. Elabora un cadro sinóptico sobre a situación política e económica das repúblicas exsoviéticas e a CEI- Federación Rusa. | | |
| <ul style="list-style-type: none"> ▪ B8.4. Caída do muro de Berlín e evolución dos países de Europa central e oriental. | <ul style="list-style-type: none"> ▪ HMCB8.4.1. Analiza imaxes que reflicten a caída do muro de Berlín. | ABRIL | SEN DETERMINAR |
| | <ul style="list-style-type: none"> ▪ HMCB8.4.2. Explica as novas relacións das repúblicas exsoviéticas con Europa occidental. | | |
| | <ul style="list-style-type: none"> ▪ HMCB8.4.3. Realiza unha procura guiada en internet para explicar de maneira razoada a disolución do bloque comunista. | | |
| <ul style="list-style-type: none"> ▪ B8.5. Problema dos Balcáns. Guerra de Iugoslavia. | <ul style="list-style-type: none"> ▪ HMCB8.5.1. Describe comparativamente a evolución política dos países de Europa central e oriental tras a caída do muro de Berlín. | | |
| | <ul style="list-style-type: none"> ▪ HMCB8.5.2. Describe e analiza as causas, o | | |

| Historia do Mundo Contemporáneo. 1º de bacharelato IES CAMPO DE SAN ALBERTO - NOIA | | | |
|---|---|---------------|----------------|
| CONTIDOS | ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE | TEMPORALIZAC. | Nº SESIÓNS |
| | desenvolvemento e as consecuencias da guerra dos Balcáns, nomeadamente en Iugoslavia | | |
| Bloque 9. O mundo capitalista na segunda metade do século XX | | | |
| <ul style="list-style-type: none"> ▪ B9.1. Pensamento e cultura da sociedade capitalista na segunda metade do século XX. | <ul style="list-style-type: none"> ▪ HMCB9.1.1. Enumera as liñas de pensamento económico do mundo capitalista na segunda metade do século XX. ▪ HMCB9.1.2. Explica o modelo capitalista dun país elaborando información a partir dunha procura guiada en internet | MAIO | SEN DETERMINAR |
| <ul style="list-style-type: none"> ▪ B9.2. Estado do benestar. | <ul style="list-style-type: none"> ▪ HMCB9.2.1. Identifica razoadamente as características e símbolos do Estado do benestar. | | |
| <ul style="list-style-type: none"> ▪ B9.3. Proceso de construción da Unión Europea: das Comunidades Europeas á Unión. | <ul style="list-style-type: none"> ▪ HMCB9.3.1. Elabora eixes cronolóxicos sobre o proceso de construción da Unión Europea. | | |
| <ul style="list-style-type: none"> ▪ B9.4. Obxectivos e institucións da Unión Europea. | <ul style="list-style-type: none"> ▪ HMCB9.4.1. Relaciona razoadamente as institucións da Unión Europea cos obxectivos que esta persegue. | | |
| <ul style="list-style-type: none"> ▪ B9.5. Evolución dos Estados Unidos: dos anos 60 aos 90. | <ul style="list-style-type: none"> ▪ HMCB9.5.1. Realiza un eixe cronolóxico dos feitos máis significativos de tipo político, social e económico dos Estados Unidos desde os anos 60 aos 90. | | |
| | <ul style="list-style-type: none"> ▪ HMCB9.5.2. Selecciona e presenta mediante mapas ou redes conceptuais información referida aos Estados Unidos entre 1960 e 2000. | | |
| <ul style="list-style-type: none"> ▪ B9.6. Xapón e os novos países asiáticos industrializados. | <ul style="list-style-type: none"> ▪ HMCB9.6.1. Establece razoadamente as características e os símbolos que explican aspectos singulares do capitalismo de Xapón e a área do Pacífico. | | |
| Bloque 10. O mundo actual desde unha perspectiva histórica | | | |
| <ul style="list-style-type: none"> ▪ B10.1. Globalización e | <ul style="list-style-type: none"> ▪ HMCB10.1.1. Identifica as principais características ligadas á fiabilidade e á | | |

| Historia do Mundo Contemporáneo. 1º de bacharelato IES CAMPO DE SAN ALBERTO - NOIA | | | |
|--|--|------------------------------------|----------------|
| CONTIDOS | ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE | TEMPORALIZAC. | Nº SESIÓNS |
| medios de comunicación: impacto científico e tecnolóxico. Caída do muro de Berlín. Atentados de Nova York. A inmigración como fenómeno globalizado. | obxectividade do fluxo de información existente en internet e noutros medios dixitais. | MAIO/ PRIMEIROS DÍAS DE XUÑO | SEN DETERMINAR |
| | <ul style="list-style-type: none"> ▪ HMCB10.1.2. Elabora un breve informe sobre as relacións entre inmigración e globalización a partir de fontes históricas. | | |
| | <ul style="list-style-type: none"> ▪ HMCB10.1.3. Extrae conclusións de imaxes e material videográfico relacionados co mundo actual. | | |
| <ul style="list-style-type: none"> ▪ B10.2. A ameaza terrorista nun mundo globalizado. | <ul style="list-style-type: none"> ▪ HMCB10.2.1. Realiza unha procura guiada en internet sobre a ameaza terrorista, organizacións que a sustentan, actos máis relevantes (11-S de Nova York, 11-M de Madrid 7-X de Londres, etc.), os seus símbolos e as repercusións na sociedade (cidadanía ameazada, asociacións de vítimas, mediación en conflitos, etc.), e analiza e comunica a información máis relevante. | | |
| <ul style="list-style-type: none"> ▪ B10.3. Europa: reto e unión. | <ul style="list-style-type: none"> ▪ HMCB10.3.1. Identifica os retos actuais da Unión Europea a partir de novas xornalísticas seleccionadas. | | |
| | <ul style="list-style-type: none"> ▪ HMCB10.3.2. Explica comparativamente os desaxustes da Unión Europea na relación con outros países ou áreas xeopolíticas. | | |
| <ul style="list-style-type: none"> ▪ B10.4. Trazos salientables da sociedade norteamericana a comezos do século XXI, tras os atentados do 11 de setembro de 2001. | <ul style="list-style-type: none"> ▪ HMCB10.4.1. Elabora mapas conceptuais sobre os trazos da sociedade norteamericana, agrupados en política, sociedade, economía e cultura. | | |
| <ul style="list-style-type: none"> ▪ B10.5. Hispanoamérica: situación actual. | <ul style="list-style-type: none"> ▪ HMCB10.5.1. Describe os principais movementos políticos, económicos, sociais e culturais da Hispanoamérica actual. | | |
| <ul style="list-style-type: none"> ▪ B10.6. O mundo islámico na actualidade. | <ul style="list-style-type: none"> ▪ HMCB10.6.1. Enumera e explica os trazos económicos, políticos, relixiosos e sociais do mundo islámico, e localiza nun mapa os países que o forman na actualidade. | | |
| <ul style="list-style-type: none"> ▪ B10.7. África islámica, subsahariana e Sudáfrica. | <ul style="list-style-type: none"> ▪ HMCB10.7.1. Compara aspectos económicos, políticos, relixiosos e sociais entre os principais países do continente africano. | | |
| <ul style="list-style-type: none"> ▪ B10.8. A India e China do século XX ao XXI: evolución política, económica, social | <ul style="list-style-type: none"> ▪ HMCB10.8.1. Compara aspectos económicos, políticos, relixiosos e sociais de China e a India. | | |
| | <ul style="list-style-type: none"> ▪ HMCB10.8.2. Compara aspectos económicos, | | |

| Historia do Mundo Contemporáneo. 1º de bacharelato IES CAMPO DE SAN ALBERTO - NOIA | | | |
|--|---|---------------|----------------|
| CONTIDOS | ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE | TEMPORALIZAC. | Nº SESIÓNS |
| e de mentalidades. | políticos, relixiosos e sociais entre países emerxentes de Asia e África. | | |
| Bloque 11. A historia contemporánea: o tempo histórico. Métodos e ferramentas propias da disciplina. | | | |
| ▪ B11.1. Tempo histórico. | ▪ HMCB11.1.1. Recoñece que os acontecementos e os procesos ocorren ao longo do tempo e á vez no tempo (diacronía e sincronía). | TODO O CURSO | INDETERMINADAS |
| ▪ B11.2. Fontes históricas. | ▪ HMCB11.2.1. Localiza e selecciona información escrita e gráfica salientable utilizando fontes primarias e secundarias, e analiza a súa credibilidade. | | |
| ▪ B11.3. Vocabulario histórico e artístico da Idade Contemporánea. | ▪ HMCB11.3.1. Utiliza con fluidez e precisión o vocabulario histórico e artístico necesario. | | |

Temporalización prevista e secuenciación 1º CURSO BACHARELATO por AVALIACIÓN:

Primeira AVALIACIÓN

- A Europa do Antigo Rexime.
- A nova era industrial.
- Movementsos liberais e nacionais.
- Orixes do movemento obreiro (1800-1914)
- A dominación europea do mundo (1870-1914)
- As grandes potencias (1870-1914)

Segunda AVALIACIÓN

- A I Guerra Mundial (1914-1918)
- A revolución rusa, a orixe do estado soviético.
- Prosperidade, crise e depresión.
- Os reximes totalitarios na Europa de entreguerras.
- A II Guerra Mundial (1939-1945).

Terceira AVALIACIÓN

- Un mundo bipolar.
- A fin dos imperios coloniais.
- Bloque comunista (1947-1991)

- Bloque capitalista (1945-1991)
- Mundo actual.

2.4-GRAO MÍNIMO DE CONSECUCCIÓN PARA SUPERAR A MATERIA

Con base no **currículo** da materia de **Hª do Mundo Contemporáneo**, os obxectivos, os contidos e os estándares, establecidos pola Administración educativa, propónse a **relación de mínimos esixibles** para unha avaliación positiva na materia:

1. Identificar e caracterizar as **transformacións** económicas, sociais e políticas máis importantes do mundo contemporáneo desde a crise do **Antigo Réxime ata a Primeira Guerra Mundial**, sinalando o distinto grao de influencia en diferentes zonas do mundo e destacando o papel hexemónico das **potencias occidentais** que acaban impulsando a **expansión imperialista**.

2. Coñecer e caracterizar as **grandes correntes ideolóxicas** que teñen exercido unha maior influencia nos movementos sociais e políticos ao longo dos **SS. XIX e XX**, e identificar as **contribucións** máis destacadas no pensamento e dar conta das **realizacións** políticas e sociais a quedaron lugar nos **diferentes ámbitos xeográficos**.

3. Situar **cronoloxicamente** os **acontecementos** e **procesos** relevantes da historia do mundo nos **SS. XIX e XX**, valorar o seu **significado** e **consecuencias** posteriores, así como as **relacións** entre a acción **individual** e os comportamentos **colectivos**.

4. Identificar os **mecanismos** que rexen as relacións entre os estados no **S. XX**, analizando en profundidade as **causas** dos dous **conflictos bélicos mundiais** e os **acordos** establecidos para articular as relacións internacionais, valorando a súa **eficacia**.

5. Coñecer e explicar os principios e as **institucións** que caracterizan aos **réximes políticos democráticos**, as **loitas** que os fixeron posibles, así como os **factores** que influíron na **quebra** do réxime **democrático** e o **auxe** de sistemas **ditatoriais** e **fascistas** durante o período de **entre-guerras**.

6. Situar **cronoloxicamente** e distinguir as **características** dos períodos de **expansión** e **recesión** que ten experimentado a **economía mundial contemporánea**, determinando, a través dalgún **caso significativo**, as implicacións que os períodos dun e outro signo teñen nas relacións sociais, nos modos de vida, na ocupación laboral ou nas políticas nacional e internacional.

7. **Sintetizar** o **proceso histórico** que conduciu no **S. XX** á **descolonización** e a configuración do chamado **Terceiro Mundo**, identificando os seus trazos máis significativos.

8. Describir o proceso de **construción** da **Unión Europea** e a súa **configuración actual**, valorando os logros e as dificultades.

9. Caracterizar as **transformacións** máis significativas que se produciron desde o **último terzo do século XX**.

10. Obter e **analizar información** sobre o pasado procedente de **fontes diversas** e valorar a súa relevancia.

11. **Redactar un informe** sobre algún **feito histórico** ou cuestión de actualidade a partir de **información de distintas fontes**.

2.5-PROCEDEMENTOS E INSTRUMENTOS DE AVALIACIÓN.

·O alumnado na materia de **Hª do Mundo Contemporáneo**, durante o curso, será avaliado mediante **procedementos de avaliación continua e instrumentos** que constaten e verifiquen os **mínimos esixibles** a dominar suficientemente polos discentes.

·Os **instrumentos** da **avaliación** será os seguintes:

-**Probas escritas / orais**. Baseadas nos criterios do currículo e nos **mínimos esixibles** da materia de **Hª do Mundo Contemporáneo**.

-**Verificación de Actitude positiva en relación ao profesorado e compañeiros**: comportamento, autodisciplina, interese, tempo de reacción aos avisos, traballo activo e participación/intervención nas sesións de clase.

-**Comprobación da disposición do material**: textos básicos e libreta de clase que deberán estar ao día.

-**Realización, exposición e entrega de tarefas na data fixada**: esquemas, recensións e/ou síntese dos temas, traballos expositivos –grupo, individual-, ...Valórase interese pola materia/tema desenvolvido, emprego de vocabulario técnico da materia e a reflexión e valoración/opinión dos feitos históricos.

III-CONCRECIÓNS METODOLÓXICAS da materia de Hª DO MUNDO CONTEMPORÁNEO de 1º de BACH

A *Orde ECD/65/2015, do 21 de xaneiro, pola que se describen as relacións entre as competencias, os contidos e os criterios de avaliación da educación primaria, a educación secundaria obrigatoria e o bacharelato*; no seu anexo II sinala que “**os métodos didácticos débense elixir en función do que se sabe que é óptimo para alcanzar as metas propostas e en función dos condicionantes en que ten lugar o ensino**”.

A natureza da materia, as condicións socioculturais, a dispoñibilidade de recursos e as características dos alumnos e alumnas condicionan o proceso de ensino-aprendizaxe, polo que será necesario que o método seguido se axuste a estes condicionantes co fin de propiciar unha aprendizaxe competencial no alumnado”; polo tanto, o tratamento metodolóxico da materia de **Hª do Mundo Contemporáneo** débese axustar ao nivel competencias inicial do alumnado, respectando ritmos e estilos de aprendizaxe e a atención á diversidade.

A de **Hª do Mundo Contemporáneo** permite desenvolver **metodoloxías e estratexias activas**, nas que o **traballo individual** e **cooperativo** estean permanentemente presentes, con elaboración de diferentes tipos de **materiais**, e integrando de xeito especial as **TIC**.

Ademais, a materia de H^a do Mundo Contemporáneo ten un alto **contido práctico**. A base é a **explicación inicial** do profesor, a **análise** das obras concretas – alleas e do entorno-, no que se require unha alta **participación** do **alumnado no posterior debate e intervencións dos alumnos**..

A **Metodoloxía** é de carácter **integral**, dando prioridade a unha **metodoloxía** que abranga todos os **aspectos** que caracterizan cada **época** da **H^a do Mundo Contemporáneo**, **contextualizando** os feitos, sen esquecer as efemérides máis importantes como referentes excepcionais do noso pasado.

3.1-ESTRATEGIAS METODOLÓXICAS.

En relación cos **principios metodolóxico**, o art. 27 **Decreto 86/2015, do 25 de xuño**, enumera os **principios metodolóxicos** aplicables ao **bacharelato**:

“1.- Os centros docentes implementarán metodoloxías que teñan en conta os diferentes ritmos de aprendizaxe do alumnado e as súas características individuais e/ou estilos de aprendizaxe, co fin de conseguir que todo o alumnado alcance o máximo desenvolvemento das súas capacidades. Así mesmo, estas metodoloxías deberán favorecer a capacidade do alumnado para aprender por si mesmo, para traballar en equipo e promover o traballo en equipo, e para aplicar métodos de investigación apropiados.

2.- A metodoloxía que se utilice no bacharelato favorecerá o traballo individual e en grupo, o pensamento autónomo, crítico e rigoroso, o uso de técnicas e hábitos de investigación en distintos campos do saber, a capacidade do alumnado de aprender por si mesmo, así como a transferencia e a aplicación do aprendido.

3.- As tecnoloxías da información e da comunicación serán unha ferramenta necesaria para a aprendizaxe en todas as materias, tanto polo seu carácter imprescindible na educación superior como pola súa utilidade e relevancia para a vida cotiá e a inserción laboral.

4.- A consellería con competencias en materia de educación promoverá as medidas necesarias para que as habilidades de comprensión de lectura e de uso da información, a expresión escrita e a capacidade de se expresar correctamente en público se traballen polo profesorado en todas as materias. O alumnado de bacharelato debe adquirir, ademais, un manexo adecuado da información en diferentes soportes e procedente de distintas fontes, incluída a biblioteca escolar, en liña co concepto de alfabetizacións múltiples.

5.-

6.- ...”

Coa intencionalidade da **aplicación de estratexias interactivas**, resulta preferible centrar o estudo nas **características esenciais** dos período históricos, así como na súa evolución, **a través da análise, comentario e estudio** dun número limitado **de feitos significativos**.

Para iso, seguimos o seguinte **guión** da **ACTIVIDADE FORMATIVA** durante o curso:

- -Parte dotempoprincipalnas sesións de clase dedicarase a **exposición compartida e centrada** no marco xeral correspondente a cada etapa ou acontecemento histórico e ao **comentario** de feitos significativospresentadas ao alumnado en **soporte informático**. Posteriormente, en **grupo**, **análise**, **comparación** e **debate crítico**participativo e **motivadorsobre a complexidade** dos feitos históricos e a súa **interpretación**.
- -Elaboración detraballos de **recompilación** e **comentario de feitos históricos significativas** que se exporánna clase seguindo as pautas temporais e expositivas do temario. Uso de distintas fontes: periódicos, revistas especializadas, documentais TV, páxinas web especializadas
- -**Planificación** da **percepción históricain situ**, mediante **visitas** a monumentos, museos, exposicións, conferencias, ...
- -**Traballo continuado**, revisando materiais de clase e de actividades semanais de aplicación práctica dos alumnos. Se aconsellará o usode páxinas web de contidos da materia, útiles para obter material e servir de fonte de consulta.

Entre as **estratexias aplicables** destacamos:

- 1 **Estratexia expositiva participativa**: Na **exposición inicial** dos contidos da materia, foméntase a **participación activa** do alumnado, fuxindo da **recepción pasiva**. Promóvese o **diálogo interactivo** entre o alumnado e profesor.
- 2 **Estratexia referencial**: Procúrase a relación coa **realidade próxima** por medio dos Mas Media, recollendonovas de exposicións, actos e acontecementos relacionados co mundo da cultura ou da historia en xeral. O feito de estar en Noia, concello próxima a Santiago de Compostela dota de posibilidades: exposicións , conferencias, etc..
- 3 **Estratexia de indagación**: O obxectivo é facilitar a **asimilación de contidos**, hábitos, técnicas e métodos de traballo e estudo: traballos cortos de síntese, comentarios de feitos históricos concretos.
- 4 **Estratexia de intercambio e debate**: O fomento de **debates** e as **saídas** pola contorna buscan a **asimilación crítica** polo alumnado de valores e actitudes para a **consecución de criterios e personalidade propios**.

3.2-CRITERIOS METODOLÓXICOS.

En relación co exposto anteriormente, entre os **criterios** para elaborar e aplicar as **estratexias metodolóxicas** da materia de **Historia do Mundo Contemporáneo**, nesta proposta didáctica, destaca os seguintes:

- a) **Adaptación** ás **características e intereses** do alumnado de 1º Bacharelato, de acordo coas **capacidades intelectuais individuais e colectivas propias da etapa**.
- b) **Autonomía persoal**: incentivar a **capacidade para aprender por si mesmo**.

- c) **Actividade:** fomentar a participación na dinámica xeral da aula, con estratexias individuais e en grupo que fomenten a socialización. Hai moito alumnado novo.
- d) **Motivación e sensibilidade:** despertar o interese pola aprendizaxe.
- e) **Integración e interdisciplinidade:** exposición dos contidos cunha estrutura clara, establecendo interrelacións entre a Historia do Mundo Contemporáneo e doutras disciplinas: arte, linguas, cultura, ...
- f) **Funcionalidade:** fomentar a proxección práctica dos contidos e a súa aplicación ao contorno, co fin de asegurar a funcionalidade das aprendizaxes en dous sentidos: o desenvolvemento de capacidades para posteriores adquisicións e a súa aplicación na vida cotiá.
- g) **Variedade na metodoloxía.** Apréndese mellor con fórmulas diversas.

IV-MATERIAIS E RECURSOS DIDÁCTICOS

Constátase que hoxe en día é posible o coñecemento da **HISTORIA DO MUNDO CONTEMPORÁNEA** a partir dos **recursos** que se atopan na **rede**. Estes **constituirán** a base dos **materiais didácticos**, xunto coa **proxección** de **contidos** en formatos apropiados (*power point*) ou dos **documentos** que analicen e expliquen os feitos **históricos, xeográficos, sociais, culturais** ou **económicos** recollidos no **currículo**.

En relación cos **recursos** e **materiais**, **destacamos:**

- **Disporase durante o curso de tecnoloxía de proxección moderna.**
- **Texto: complementariamente ao libro de texto, ou de xeito alternativo, os textos que desenvolven os contidos serán subministrados en arquivos informáticos polo departamento, elaborados e seleccionados a través de páxinas webs especializadas ou bibliografía específica.**
- **Disporase de:**
 - **Apuntes complementarios: aspectos históricos, xeográficos, ...**
 - **Vocabulario desenvolvido de conceptos xeográficos, históricos, económicos, ...**
 - **Biblioteca do centro: acceso a enciclopedias, CDs para a elaboración de traballos individuais ou en grupo.**
 - **Acceso ás páxinas de Internet con contidos sobre a materia.**

4.1-MATERIAIS CONCRETOS DO CURSO:

Os **materiais didácticos** comprenden desde o **libro** de **texto** ao máis novidoso das **tecnoloxías**: pizarra dixital, internet etc.

Farase uso de recursos tales como vídeos, películas, reportaxes, documentais de publicacións en papel ou dixitalizadas, tratando de ofrecer gran diversidade de materiais aos alumnos.

- Os **materiais** imprescindibles do curso son:

-Como libro de texto recoméndase :

José Manuel Fernández Ros e outros. Hª do Mundo Contemporáneo. 1º de Bacharelato. EDITORIAL Santillana Obradoiro

-**Arquivos informáticos** do temario e actividades da materia de **Historia do Mundo Contemporáneo de 1º BAC**. Subministrado polo departamento / profesor.

-**Libretade traballo tamaño folio**.

- **Outros materiais:**

Uso de **elementos e materiais informáticos** -coa aula específica- ou **bibliográficos** para o desenvolvemento de **traballos e tarefas** periódicas.

V-CRITERIOS SOBRE AVALIACIÓN, CUALIFICACIÓN E PROMOCIÓN DO ALUMNADO:

No apartado 2 da programación establecéronse de xeito coordinado os criterios de avaliación da materia de **Historia do Mundo Contemporáneo de 1º de BAC**; neste apartado os presentamos separados por bloques:

5.1-CRITERIOS DE AVALIACIÓN POR BLOQUES DE CONTIDOS:

Bloque 1. O Antigo Réxime

- **B1.1. Definir e esquematizar os trazos do Antigo Réxime, describindo os seus aspectos demográficos, económicos, políticos, sociais e culturais, utilizando diferentes tipos de diagramas.**
- **B1.2. Distinguir as transformacións no Antigo Réxime enumerar as que afectan a economía, a poboación e a sociedade.**
- **B1.3. Explicar o parlamentarismo inglés do século XVII resumindo as características esenciais do sistema e valorando o papel das revolucións para alcanzar as transformacións necesarias para logralo.**
- **B1.4. Relacionar as ideas da Ilustración co Liberalismo de comezo do século XIX, establecendo elementos de coincidencia entre ambas as ideoloxías.**
- **B1.5. Describir as relacións internacionais do Antigo Réxime demostrando a idea de equilibrio europeo.**
- **B1.6. Diferenciar manifestacións artísticas do Antigo Réxime e seleccionar as obras máis destacadas.**

Bloque 2. As revolucións industriais e as súas consecuencias sociais

- **B2.1. Obter información que permita explicar as revolucións industriais do século XIX, seleccionándoa das fontes bibliográficas ou en liña nas que se ache dispoñible.**
- **B2.2. Describir as Revolucións Industriais do século XIX e establecer os seus trazos característicos e as súas consecuencias sociais.**
- **B2.3. Enumerar os países que iniciaron a industrialización, localizalos adecuadamente e establecer as rexións onde se produce ese avance.**
- **B2.4. Identificar os cambios nos transportes, na agricultura e na poboación que influíron ou foron consecuencia da Revolución Industrial do século XIX.**
- **B2.5. Analizar e seleccionar ideas que identifiquen as características da economía industrial e do liberalismo económico.**

- B2.6. Coñecer as correntes de pensamento que pretenden mellorar a situación da clase obreira do século XIX.

Bloque 3. A crise do Antigo Réxime

- B3.1. Analizar a evolución política, económica, social, cultural e de pensamento que caracteriza a primeira metade do século XIX, distinguindo os feitos, os personaxes e os símbolos, e encadrándoos en cada variable analizada.
- B3.2. Describir as causas e o desenvolvemento da independencia de Estados Unidos, e establecer as causas máis inmediatas e as etapas da independencia.
- B3.3. Explicar, a partir de información obtida en internet, a Revolución Francesa de 1789, incluíndo cada idea obtida nas causas, no desenvolvemento e nas consecuencias.
- B3.4. Identificar o Imperio Napoleónico, localizar a súa expansión europea e establecer as súas consecuencias.
- B3.5. Analizar a transcendencia para Europa do Congreso de Viena e a restauración do absolutismo, e identificar as súas consecuencias para os países implicados.
- B3.6. Identificar as revolucións burguesas de 1820, 1830 e 1848, e relacionar as súas causas e o seu desenvolvemento.
- B3.7. Coñecer o proceso de Unificación de Italia e Alemaña, obtendo o seu desenvolvemento a partir da análise de fontes gráficas.
- B3.8. Descubrir as manifestacións artísticas de comezos do século XIX, obtendo información de medios bibliográficos ou de internet e presentándoa adecuadamente.
- B3.9. Analizar utilizando fontes gráficas a independencia de Hispanoamérica.

Bloque 4. A dominación europea do mundo e a I Guerra Mundial

- B4.1. Describir as transformacións e os conflitos xurdidos a finais do século XIX e comezos do século XX, e distinguir o seu desenvolvemento e os factores desencadeadores.
- B4.2. Analizar a evolución política, social e económica dos principais países europeos, ademais de Xapón e os Estados Unidos a finais do século XIX, e presentar información que explique tales feitos.
- B4.3. Describir a expansión imperialista de europeos, xaponeses e estadounidenses a finais do século XIX, e establecer as súas consecuencias.
- B4.4. Comparar sinteticamente os sistemas de alianzas do período da Paz Armada.
- B4.5. Distinguir os acontecementos que conducen á declaración das hostilidades da I Guerra Mundial, e desenvolver as súas etapas e as súas consecuencias.

Bloque 5. O período de entreguerras, a II GM e as súas consecuencias

- B5.1. Recoñecer as características do período de Entreguerras inseríndoas nos correspondentes aspectos políticos, económicos, sociais ou culturais.
- B5.2. Esquematizar o desenvolvemento da Revolución Rusa de 1917

recoñecendo as súas etapas e os seus protagonistas máis significativos, e establecer as súas consecuencias.

- B5.3. Identificar os tratados de paz da I Guerra Mundial e establecer como unha consecuencia o xurdimento da Sociedade de Nacións.
- B5.4. Explicar a Gran Depresión e describir os factores desencadeadores e as súas influencias na vida cotiá.
- B5.5. Recoñecer a transcendencia dos fascismos europeos como ideoloxías que conduciron ao desencadeamento de conflitos no panorama europeo do momento.
- B5.6. Comprender as relacións internacionais no período de entreguerras como elementos importantes das causas da II Guerra Mundial.
- B5.7. Identificar e explicar as desencadeadores da II Guerra Mundial, así como os feitos máis característicos.
- B5.8. Establecer as etapas do desenvolvemento da II Guerra Mundial, distinguindo as que afectaron a Europa e as que afectaron aos Estados Unidos e a Xapón.
- B5.9. Analizar o papel da guerra mundial como elemento de transformación da vida cotiá.
- B5.10. Entender o contexto en que se desenvolveu o Holocausto na guerra europea e as súas consecuencias.
- B5.11. Obter e seleccionar información escrita e gráfica relevante, utilizando fontes primarias ou secundarias, relativa á posguerra.

Bloque 6. Evolución de dous mundos diferentes e os seus enfrontamentos

- B6.1. Describir os feitos políticos, económicos, sociais e culturais que explican o xurdimento dos dous bloques antagónicos, clasificándoos e presentándoos adecuadamente.
- B6.2. Interpretar a Guerra Fría, a coexistencia pacífica e a distensión, e as súas consecuencias, e establecer acontecementos que exemplifiquen cada unha destas etapas das relacións internacionais.
- B6.3. Distinguir feitos que explican o enfrontamento entre os bloques comunista e capitalista, revisando as novas dos medios de comunicación da época.
- B6.4. Comparar e analizar o modelo capitalista co comunista desde os puntos de vista político, social, económico e cultural, e exemplificar coa selección de feitos que durante este período afectan as dúas grandes superpotencias: a URSS e os Estados Unidos.

Bloque 7. A descolonización e o terceiro mundo

- B7.1. Explicar os motivos e os feitos que conducen á descolonización, e establecer as causas e os factores que explican o proceso.
- B7.2. Describir as etapas e as consecuencias do proceso descolonizador, e identificar as que afectan a unhas colonias e a outras, establecendo feitos e personaxes significativos de cada proceso.
- B7.3. Definir o papel da ONU na descolonización, analizando información que demostre as súas actuacións.
- B7.4. Analizar o subdesenvolvemento do terceiro mundo e establecer as causas que o explican.
- B7.5. Apreciar o nacemento da axuda internacional e o xurdimento

das relacións entre os países desenvolvidos e subdesenvolvidos, reproducindo as formas de axuda ao desenvolvemento e describindo as formas de neocolonialismo dentro da política de bloques.

Bloque 8. A crise do bloque comunista

- B8.1. Describir a situación da URSS a finais do século XX, establecendo os seus trazos máis significativos desde unha perspectiva política, social e económica.
- B8.2. Resumir as políticas de M. Gorbachov nomeando as disposicións concernentes á Perestroika e á Glasnost, e resaltar as súas influencias.
- B8.3. Analizar a situación creada co xurdimento da CEI e as repúblicas exsoviéticas, recollendo informacións que resuman as novas circunstancias políticas e económicas.
- B8.4. Explicar a caída do muro de Berlín e nomear as súas repercusións nos países de Europa central e oriental.
- B8.5. Identificar o problema dos Balcáns, enumerar as causas do xurdimento de tal situación e resumir os feitos que configuran o desenvolvemento de conflitos nesta zona.

Bloque 9. O mundo capitalista na segunda metade do século XX

- B9.1. Distinguir os postulados que defende a cultura capitalista da segunda metade do século XX establecendo as liñas de pensamento e os logros obtidos.
- B9.2. Describir o Estado do benestar, aludindo ás características significativas que inflúen na vida cotiá.
- B9.3. Explicar o proceso de construción da Unión Europea enumerando os fitos máis destacados que configuran a súa evolución.
- B9.4. Coñecer os obxectivos da Unión Europea en relación coas institucións que compoñen a súa estrutura.
- B9.5. Describir a evolución política, social e económica dos Estados Unidos desde os anos 60 aos 90 do século XX, sintetizando os aspectos que explican a transformación da sociedade norteamericana e que constitúen elementos orixinais do Estado do benestar.
- B9.6. Identificar as singularidades do capitalismo de Xapón e os novos países industriais asiáticos, establecendo trazos de carácter político, económico, social e cultural.

Bloque 10. O mundo actual desde unha perspectiva histórica

- B10.1. Analizar as características da globalización e describir a influencia dos medios de comunicación neste fenómeno, así como o impacto dos medios científicos e tecnolóxicos na sociedade actual.
- B10.2. Describir os efectos da ameaza terrorista (yihadismo, etc.) sobre a vida cotiá, e explicar as súas características.
- B10.3. Resumir os retos da Unión Europea no mundo actual, identificando os seus problemas para amosarse como zona xeopolítica unida fronte a outras áreas.
- B10.4. Enumerar os trazos salientables da sociedade norteamericana a comezos do século XXI identificando a transcendencia dos

atentados do 11-S e explicando as transformacións e o impacto ocasionado a este país.

- B10.5. Analizar a evolución política, económica, social e cultural de Hispanoamérica.
- B10.6. Describir a evolución do mundo islámico na actualidade, resumindo os seus trazos económicos, políticos, relixiosos e sociais.
- B10.7. Distinguir a evolución dos países de África relacionando as súas zonas xeoestratéxicas.
- B10.8. Resumir a evolución de China e a India desde finais do século XX ao século XXI, seleccionando trazos políticos, económicos, sociais e de mentalidades.

Bloque 11. A historia contemporánea: o tempo histórico. Métodos e ferramentas propias da disciplina.

- B11.1. Recoñecer que os acontecementos e procesos ocorren ao longo do tempo e á vez no tempo (diacronía e sincronía).
- B11.2. Localizar e seleccionar información escrita e gráfica salientable utilizando fontes primarias e secundarias (biblioteca, internet, etc.), e analizar a súa credibilidade.
- B11.3. Utilizar o vocabulario histórico e artístico con precisión, inseríndoo no contexto adecuado.

• En xeral, ao longo do curso **realizaranse varias probas escritas—ou orais—sobre os contidos e traballos expositivos individuais e/ou de grupo** en cada avaliación que o alumno deberá superar cunha nota de 5 ou superior —traballos e probas escritas / orais—.

Terase en conta para a nota final a **evolución** ao longo do curso e a mellora paulatina nas capacidades e coñecementos que abrangue a materia.

5.2-CRITERIOS DE CUALIFICACIÓN DA MATERIA

Para a determinación da cualificación da materia en cada avaliación, se terán en consideración os seguintes criterios:

- ✓ -Os resultados das diferentes probas que se realicen sobre os temas e contidos de cada avaliación. A valoración será de 1 a 10. Haberá probas de recuperación.
- ✓ -A realización de tarefas no caderno de traballo do alumno. A valoración será de 1 a 10.
- ✓ -O traballo individual ou de equipo que se faga e a súa exposición na aula. A valoración será de 1 a 10.
- ✓ A **conduta académica** do alumno durante as sesións: interese na aula, atención, intervencións, etc. Permite a **mellorada** nota na avaliación **sendo determinado aprobado** ou **suspenso**, excepto na seguinte situación: no caso de utilización de medios non autorizados no momento da realización das probas (“costeletas”, conversas, uso do móbil, etc.). Tal uso determina a inmediata suspensión da proba no alumno/a ou

alumnos/as e a obriga de recuperación. A sanción que se lle imporá, consistirá en que non poderá acadar á máxima cualificación nesa proba (10) – non terá cualificación maior a 7- alterándose os criterios para acadar o aprobado –suporá mais esforzo-. **A reincidencia supón a cualificación negativa de suspenso (máximo cualificación de 3/10) na avaliación.**

Para unha valoración correcta, atendendo aos criterios establecidos, é preciso que durante as probas escritas todo o **material de estudio e os móbiles** deban estar nas maletas -ou mochilas-, fora do ámbito das mesas.

A **recuperación** dos controis suspensos ou para subir nota, **non se realizarán nas sesións da materia**. Se buscará hora e datas que non prexudique o normal funcionamento das sesións.

Ponderación na nota de avaliación:

- 1. Os controis conxuntamente suporán 8/10 da nota da avaliación. É dicir, o 80 % da nota final, se establecerá polos resultados dos controis. Esíxese unha nota mínima de tres e medio(3'5) para facer media.As faltas de expresión e ortográficas serán tidas en conta: cada 10 faltas de ortografía que o profesor considere como graves supoñen a perda de 1 punto na cualificación. Só poderase baixar tres puntos sobre a nota final.**
- 2. O/os traballo/s trimestral pondera 1/10 da nota. O 10 %. Valórase tanto o traballo escrito entregado como a exposición oral que se faga na clase.**
- 3. O Traballo no caderno da materia e a conduta en clase suporán tamén un 1/10 da nota.Valórase a participación nas actividades propostas, tanto na aula como no centro. Esa participación debe ser colaborativa e respectuosa cos compañeiros. Da observación diaria en clase determínase a participación activa na clase por parte do alumno/a (*respostas correctas ás preguntas e ás actividades da materia que lle propoña o profesor/a; o esforzo, a responsabilidade ante as obrigacións, o coidado dos materiais*). **Todas estas variables terán unha valoración positiva que se traducirá na cualificación de cada avaliación e na final.****

Avaliación final:

- 1. A nota media das tres avaliacións.**
- 2. Actitude ante a materia, traballo, interese, esforzo, ... pode incidir ata un 5% á alza, en positivo, na cualificación final do curso, nunca en negativo.**

Cálculo da cualificación de cada unha das avaliacións (ponderación, redondeo...)

Nas notas da avaliación, que só admiten números enteiros, aplicarase o seguinte criterio:

1. -Si o alumno/a obtivo como promedio unha cifra enteira, se transcribirá esta sen alteracións nas actas.
2. -Si o alumno/a obtivo como promedio unha nota con décimas, na súa transcripción nas actas de avaliación:
 - a. -Redondearase ao enteiro superior no caso de que tales décimas teñan un valor igual ou maior de seis(exemplo: 7´6 se transcribirían nas actas como un 8).
 - b. -Redondearase ao enteiro inferior no caso de que estas teñan un valor inferior a seis(exemplo: 6´4 ou 7´3 se transcribirían como un 6 ou un 7).
3. -Para aprobar a materia é necesario ter unha nota superior ou igual a 5.

5.3-TEMPORALIZACIÓN DE PROBAS E TAREFAS

- **Temporalización :**

A temporalización pode sufrir variacións por imprevistos ou causas sobrevidas – excursión, saídas, ...- ao marxe do normal desenvolvemento do curso.

1º TRIMESTRE

A **avaliación continua** do 1º Trimestre constará das seguintes probas:

1º Control : posibles datas entre a 1ª quincena de outubro.

2º Control: posibles datas entre a 2ª quincena de outubro.

3º Control: posibles datas entre a 1ª quincena de novembro.

4º Control: posibles datas entre a 2ª quincena de novembro.

5º Control: posibles datas entre o 13 e o 18 de decembro.

6º Control traballos: entrega de traballos durante a exposicións que serán determinadas unha vez que se vaia explicando a materia ao longo do transcurso do trimestre.

7º Controis de revisións dos cadernos de traballo. Puntúa a mellorar a nota da avaliación. Durante os **controis** se **revisarán** os **cadernos**.

Durante os **controis escritos** todo o material de estudo deberá estar na maletas -ou mochilas-, ou fora do ámbito das mesas.

A **recuperación dos controis suspensos** ou para **subir nota**, non se realizarán nas sesións da materia. Se buscará hora e datas que non prexudique o normal funcionamento das sesións.

2º TRIMESTRE

A **avaliación continua** do 2º Trimestre constará das seguintes valoracións:

1º Control: posibles datas entre o 25 e o 31 de xaneiro.

2º Control: posibles datas na 1ª quincena de Febreiro.

3º Control: posibles datas na última semana de febreiro e 1ª semana de marzo.

4º Control: posibles datas entre o 15 e 19 de marzo.

5º Control traballos: entrega de traballo durante a exposicións que serán determinadas unha vez que se vaia explicando a materia ao longo do transcurso do trimestre.

6º Controis de revisións dos cadernos de traballo. Puntúa a mellorar a nota da avaliación. Durante os controis se **revisarán** os **cadernos**.

Durante os **controis escritos** todo o material de estudio deberá estar na maletas -ou mochilas-, ou fora do ámbito das mesas.

A **recuperación dos controis suspensos** ou para **subir nota**, non se realizarán nas sesións da materia. Se buscará hora e datas que non prexudique o normal funcionamento das sesión

3º TRIMESTRE

A **avaliación continua** do 3º Trimestre constará das seguintes valoracións:

1º Control escrito: posibles datas na 1ª quincena de abril.

2º Control escrito: posibles datas a finais de abril ou na 1ª semana de maio.

3º Control escrito: posibles datas a finais maio.

4º Control escrito: posibles datas na 1ª semana de xuño.

5º Control traballos: entrega de traballo durante a exposicións que serán determinadas unha vez que se vaia explicando a materia ao longo do transcurso do trimestre.

6º Controis de revisións dos cadernos de traballo. Puntúa a mellorar a nota da avaliación. Durante os controis se **revisarán** os **cadernos**.

Durante os **controis escritos** todo o material de estudio deberá estar na maletas -ou mochilas-, ou fora do ámbito das mesas.

A **recuperación dos controis suspensos** ou para **subir nota**, non se realizarán nas sesións da materia. Se buscará hora e datas que non prexudique o normal funcionamento das sesión

-Control escrito final: recuperación de avaliacións pendentes. Posibles datas entre o **10 e 19 de xuño:**

- A **proba** consistirá en responder por escrito a 10 preguntas curtas extraídas do temario desenvolvido durante o curso.
- A **valoración** será de 1 punto por resposta correcta, ata o máximo de 10; considerarase aprobado e superado o temario con nota de 5 ou mais.
- Dita **recuperación xeral** poderá ser dunha soa avaliación, dúas ou global si o alumno suspendeu todas as avaliacións.
- Si o alumno non recupera, presentarase en **setembro** con toda a materia sobre os **contidos mínimos**.

5.4 MECANISMO/S DE RECUPERACIÓN DA PROBA NON SUPERADA

Rematada a **avaliación**, é preciso **implementar reforzos** e **guías** aos alumnos/as que non superaron positivamente a avaliación coa subministración de **fichas de repaso**:

- a. **Subministración de resumos ou esquemas de contidos básicos.**
- b. **Control de recuperación por escrito .**

5.5 AVALIACIÓN FINAL E EXTRAORDINARIA

• **Avaliación e Cualificación Final**

O peso das **cualificación** das **avaliacións** na nota da avaliación final será o **mesmo**. Para establecela, farase a media coa condición de alcanzar un **mínimo** de catro en cada **avaliación**. Se a media das notas das tres avaliacións é positivo (cinco ou máis) o alumno/a supera a materia. **A nota pode verse mellorada ata un 5% e ponderada á alza ata outro 5% polo comportamento e actitude positiva ante a materia durante todo o curso.**

- **Avaliación extraordinaria. Descrición do tipo de proba: número de preguntas, valoración de cada unha delas, etc.**

A **proba extraordinaria de Setembro** constará dun **exercicio escrito** seguindo os criterios e modelos das probas realizada no control escrito final de xuño:

- A **proba** consistirá en responder por escrito a 10 preguntas curtas extraídas do temario desenvolvido durante o curso.
- A **valoración** será de 1 punto por resposta correcta, ata o máximo de 10; considerarase aprobado e superado o temario con nota de 5 ou mais.

- **Se durante o curso o alumno fixo as tarefas e traballos e a actitude ante a materia foi correcta segundo o previsto e fixado nos parámetros, terase en conta na nota final.**

VI- INDICADORES DE LOGRO PARA AVALIAR O PROCESO DO ENSINO E A PRÁCTICA DOCENTE

A Consellería de Cultura, Educación e Ordenación Universitaria seu **Decreto 86/2015, do 25 de xuño, polo que se establece o currículo da educación secundaria obrigatoria e do bacharelato na Comunidade Autónoma de Galicia (DOG do 29)**, no **Artigo 21.3** en relación coa **Educación Secundaria Obrigatoria** e no 33.4 para o Bacharelato, sinalase que:

“O profesorado avaliará tanto as aprendizaxes do alumnado como os procesos de ensino e a súa propia práctica docente, para o que establecerá indicadores de logro nas programacións didácticas.”

A **reflexión** e **avaliación** sobre a propia práctica docente é a mellor vía de formación e renovación permanente, feita con rigor e coa axuda de instrumentos válidos.

A **avaliación do proceso do ensino e a práctica docente** farase, na medida do posible, cunha periodicidade **trimestral**, coincidente coa **avaliación**. Pode ser mediante unha táboa de datos.

O **Departamento** fará uso dos seguintes **indicadores** ou outros semellantes, extraídos do estudio de distintos programas dos que dispoña a Consellería de Educación, aplicados aos IES, ou que se fagan no centro de acordo co **Departamentodeorientación**, para **avaliar o proceso do ensino e da práctica do profesorado das materias do Departamento de Xeografía e Historia**.

Indicadores:

A.-Preparación do ensino e da materia

- A.1.- Domina os contidos da materia e o marco curricular.
- A.2.- Coñece as características, coñecementos e experiencias do alumnado.
- A.3.- Domina a didáctica da materia.
- A.4.- Organiza os contidos e os estándares de aprendizaxe de maneira coherente co marcocurricular e as particularidades do alumnado.
- A.5.- As estratexias de avaliación son coherentes cos estándares de aprendizaxe, e permitendemostrar a todo o alumnado o aprendido.

B.- Creación dun ambiente propicio para a aprendizaxe

- B.1.- Establece un clima de relacións de aceptación, equidade, confianza, solidariedade e respecto.
- B.2.- Manifesta altas expectativas sobre as posibilidades de aprendizaxe e desenvolvemento de todos os seus alumnos.
- B.3.- Establece e mantén formas consistentes de convivencia na aula.
- B.4.- Establece un ambiente organizado de traballo e dispón os espazos e recursos en función das aprendizaxes.

C.- Ensino para a aprendizaxe de todo o alumnado

- C.1.- Comunica de forma clara e precisa os obxectivos e contidos da materia
- C.2.- As estratexias de ensino son coherentes, motivadoras e significativas para o alumnado
- C.3.- O contido da clase é tratado con rigorosidade conceptual e é comprensible para o alumnado.
- C.4.- Utiliza metodoloxías baseadas nas TIC.
- C.5.- Optimiza o tempo dispoñible para o ensino.
- C.6.- Promove o desenvolvemento do pensamento.
- C.7.- Avalía e recolle o proceso de comprensión e ampliación dos contidos por parte do alumnado.

D.- Responsabilidades profesionais como profesor

- D.1.- O profesor reflexiona sistematicamente sobre a súa práctica.
- D.2.- Constrúe relacións profesionais e de equipo cos seus compañeiros.
- D.3.- Asume responsabilidades na orientación do seu alumnado.
- D.4.- Propicia relacións de colaboración e respecto cos pais.
- D.5.- Manexa información actualizada sobre a súa profesión, o sistema educativo e normativa vixente.
- D.6.- Participa e comprométese con Proxecto Educativo do centro.
- D.7.- Organiza e participa nas actividades colectivas do centro.

OS INSTRUMENTOS PARA AVALIAR OS ANTERIORES INDICADORES PODERÍAN SER ALGÚNS DOS SEGUINTEs, SEGUNDO O CASO:

- Reflexión do profesorado sobre a súa práctica docente.
- Análise do cumprimento dos diversos aspectos da programación (obxectivos, contidos, metodoloxía, ...).
- Análise dos resultados académicos.
- Reunións entre o profesorado.
- Enquisas persoais ou anónimas ao alumnado sobre diferentes aspectos

· Outros Indicadores:

De logro proceso de ensino tomados do modelo da Consellería poden ser os que a continuación detallamos:

| | Escala | | | |
|--|--------|---|---|---|
| | 1 | 2 | 3 | 4 |
| 1. O nivel de dificultade foi adecuado ás características do alumnado. | | | | |
| 2. Conseguiuse crear un conflito cognitivo que favoreceu a aprendizaxe. | | | | |
| 3. Conseguiuse motivar para lograr a actividade intelectual e física do alumnado. | | | | |
| 4. Conseguiuse a participación activa de todo o alumnado. | | | | |
| 5. Contouse co apoio e coa implicación das familias no traballo do alumnado. | | | | |
| 6. Mantívose un contacto periódico coa familia por parte do profesorado. | | | | |
| 7. Adoptáronse as medidas curriculares adecuadas para atender ao alumnado con NEAE. | | | | |
| 8. Adoptáronse as medidas organizativas adecuadas para atender ao alumnado con NEAE. | | | | |
| 9. Atendeuse adecuadamente á diversidade do alumnado. | | | | |
| 10. Usáronse distintos instrumentos de avaliación. | | | | |
| 11. Dáse un peso real á observación do traballo na aula. | | | | |
| 12. Valorouse adecuadamente o traballo colaborativo do alumnado dentro do grupo. | | | | |

Delogro da práctica docente:

| | Escala | | | |
|---|--------|---|---|---|
| | 1 | 2 | 3 | 4 |
| 1. Como norma xeral, fanse explicacións xerais para todo o alumnado. | | | | |
| 2. Ofrecense a cada alumno/a as explicacións individualizadas que precisa. | | | | |
| 3. Elabóranse actividades atendendo á diversidade. | | | | |
| 4. Elabóranse probas de avaliación adaptadas ás necesidades do alumnado con NEAE. | | | | |
| 5. Utilízanse distintas estratexias metodolóxicas en función dos temas a tratar. | | | | |
| 6. Combínase o traballo individual e en equipo. | | | | |
| 7. Poténcianse estratexias de animación á lectura. | | | | |
| 8. Poténcianse estratexias tanto de expresión como de comprensión oral e escrita. | | | | |
| 9. Incorporáanse as TIC aos procesos de ensino – aprendizaxe. | | | | |
| 10. Préstase atención aos elementos transversais vinculados a cada estándar. | | | | |

| | | | | |
|---|--|--|--|--|
| 11. Ofrécense ao alumnado de forma rápida os resultados das probas / traballos, etc. | | | | |
| 12. Analízanse e coméntanse co alumnado os aspectos máis significativos derivados da corrección das probas, traballos, etc. | | | | |
| 13. Dáselle ao alumnado a posibilidade de visualizar e comentar os seus acertos e erros. | | | | |
| 14. Grao de implicación do profesorado nas funcións de titoría e orientación. | | | | |
| 15. Adecuación, logo da súa aplicación, das ACS propostas e aprobadas. | | | | |
| 16. As medidas de apoio, reforzo, etc. están claramente vinculadas aos estándares. | | | | |
| 17. Avaliase a eficacia dos programas de apoio, reforzo, recuperación, ampliación... | | | | |

VII-ORGANIZACIÓN DAS ACTIVIDADES DE SEGUIMIENTO, RECUPERACIÓN E AVALIACIÓN DAS MATERIAS PENDENTES.

7.1. ACTIVIDADES DE SEGUIMIENTO DAS MATERIAS PENDENTES:

A **Xefe de Departamento CCSS** e **profesores** que imparten cada nivel, encargaranse do alumnado con materias pendentes, levando a cabo un **seguimento** desde o comezo do curso destes alumnos/as.

Atenderanse todas as súas **dúbdas** sobre a materia que entra nos exames.

Corrixiranse os **cadernos** de **actividades** sobre a materia dos alumnos/as que voluntariamente os realizaron e proporase a elaboración de **resumes** dos **temas** polo alumnado. Estas dúas actividades (resumes e cadernos) teñen como obxectivo **reforzar** a adquisición de **coñecementos** e **motivar** aos alumnos/as a que **traballen** a materia **progresivamente** en vezdeixalo todo para o día antes do exame.

7.2. RECUPERACIÓN E AVALIACIÓN DE MATERIAS PENDENTES

Os **alumnos/as de 2º de bacharelato** que teñan a materia de **Historia do Mundo Contemporáneo de 1º de BAC** **pendente** realizarán **dúas probas escritas ao longo do curso**, puntuadas de 1 a 10 puntos. A súa celebración será **flexible** procurandonon interferir no desenvolvemento da actividade normal do curso. De non superar os exames anteriores, terán un **exame final** con cuestións de todas as avaliacións non superadas.

A **cualificación final** será o resultado da media aritmética das cualificacións das tres avaliacións. Considerarase superada a materia cando se obteña, unha puntuación igual ou superior a 5 puntos e se superen ao mesmo tempo as dúas avaliacións.

A avaliación de materias pendentes non será progresiva.

O alumnado terá a obriga de aprobar cada nivel; superar a materia de Xeografía e Historia do curso no que está matriculado, non implica aprobar a materia pendente.

No caso, de que o profesor que imparte a materia de **Historia do Mundo Contemporáneo** tivera que desempeñar tarefas de recuperación con alumnos de 2ª de BAC con pendente a materia de **Historia do Mundo Contemporáneo de 1º de BAC** estableceríase o seguinte ...

Mecanismo:

1-Seguimento:

- Faríase un calendario de clases de recuperación,
- Elaboración de traballos da materia
- Reunións de seguimento e verificación.

2-Proceso de Avaliación con 2 avaliacións parciais por medio de:

-Control escrito de preguntas (10 cuestións curtas, con nota final de valoración de 1 a 10) sobre os contidos da materia desenvolvidos nas tarefas. 70% da nota da avaliación.

-Revisión de tarefas: libreta de traballo desenvolta segundo os criterios marcados. 30 % da nota da avaliación.

Os demais criterios (avaliación final, cualificación de traballos realizados, como se calcula a cualificación final, ponderación, redondeos, etc.) serán os mesmos do réxime xeral coas adaptacións que fixeran falta no seu caso.

VIII-ORGANIZACIÓN DOS PROCEDEMENTOS QUE LLE PERMITAN AO ALUMNADO ACREDITAR OS COÑECEMENTOS NECESARIOS NA MATERIA DE XEOGRAFÍA E HISTORIA DE 2º DA ESO:

No caso da materia de **Historia do Mundo Contemporáneo** de 1º de BAC non é necesaria a organización de ningún tipo de procedemento para acreditar coñecementos previos necesarios para poder impartir a materia.

IX- DESEÑO DA AVALIACIÓN INICIAL E MEDIDAS INDIVIDUAIS OU COLECTIVAS QUE SE Poidan ADOPTAR COMO CONSECUCENCIA DOS SEUS RESULTADOS.

A **avaliación** debe ser entendida como un **proceso continuo**.

A primeira fase da avaliación global (inicial, formativa e final) é a **avaliación inicial**, que permite ao profesor da materia saber de onde se parte. Valóranse coñecementos, actitudes e capacidades previas, de partida, do alumnado. Será a base do profesor para deseñar ritmos e técnicas de traballo a seguir e a referencia para contrastar os progresos dos alumnos/as.

A **avaliación inicial na materia de Historia do Mundo Contemporáneo de 1º de BAC** realizarase ao comezo das actividades lectivas, no mes de setembro, para poñer de manifesto as capacidades, coñecementos e actitudes previas do alumnado.

Nos primeiros días de curso realizárase unha proba coas seguintes características:

➤ Será de dobre contido:

-Cuestionario individual de tipo test (15-20)

-Varias preguntas curtas (4/5) de desenvolvemento valorativo e razoado (definicións, descricións, ...).

- A proba corríxese na clase e non condicionará a cualificación das restantes avaliacións nin a nota final.
- A intencionalidade é de apreciar os coñecementos, aptitudes, carencias, ... previos do alumnado e detectar posibles problemas.
- Debe permitir detectar aspectos que poden interferir no proceso educativo e precisen dunha atención especial e incluso valorar a disposición emotiva do alumnado de cara á materia.

Se da proba escrita resultara o aprecio de **carencias** mais aló das previsibles da materia, é dicir, se se apreciase **deficiencias** que incidan negativamente no proceso de aprendizaxe: **ortografía, letra, fallas na comprensión, orde de ideas, expresións incorrectas, incoherencias, etc.**, sería preciso tomar as **medidas** precisas e necesarias de principio para corrir tales carencias, **informando** a **titora** e facendo partícipe ao departamento de **Orientación** no diagnóstico e a toma de decisións adecuadas e pertinentes ao caso

A **familia** do alumno será **informada** de todos os pormenores, inmediatamente, dándoselle a coñecer os resultados da proba e as medidas a tomar.

Mais aló da proba da avaliación inicial, nos primeiros días farase **observación** do funcionamento do **grupo** e da **actitude** cara a materia (comportamento, material, atención, implicación, ...), con intercambios orais en torno a algunha actividade inicial relacionada cos bloques (ler, escoitar, entender, expresar).

Considérase importante esta proba; os resultados serviran para coñecer o estado previo de coñecementos e interese que teñen os alumnos para saber o punto de partida á hora de comezar as explicacións.

A información obtida orientará ao profesor de **Historia do Mundo Contemporáneo** de 1º de BAC para decidir o enfoque didáctico e o grao de profundidade co que deberá desenvolver os novos contidos.

X- MEDIDAS DE ATENCIÓN Á DIVERSIDADE.

A **Consellería de Cultura, Educación e OU**, no seu **DECRETO 86/2015, do 25 de xuño**, polo que se establece o currículo da educación secundaria obrigatoria e do bacharelato na Comunidade Autónoma de Galicia, no seu **art. 7. Alumnado con necesidades específicas de apoio educativo** sinala:

“1. Para o alumnado que requira unha atención educativa diferente á ordinaria, por presentar necesidades educativas especiais, por dificultades específicas de aprendizaxe, trastorno por déficit de atención e hiperactividade (TDAH), polas súas

altas capacidades intelectuais, por se incorporar tarde ao sistema educativo ou por condicións persoais ou de historia escolar, estableceranse as medidas curriculares e organizativas necesarias co fin de que poida alcanzar o máximo desenvolvemento das súas capacidades persoais e os obxectivos e competencias establecidas en cada etapa para todo o alumnado.

Entre estas medidas estableceranse aquelas que garantan que **as condicións de realización das avaliacións se adapten ás necesidades do alumnado con necesidades específicas de apoio educativo.**

2. A escolarización do alumnado con necesidades específicas de apoio educativo rexeráse polos principios de normalización e inclusión, e **asegurará a súa non-discriminación e a igualdade efectiva no acceso e na permanencia no sistema educativo.**

3. A identificación e a valoración do alumnado con necesidades específicas de apoio educativo e, de ser o caso, a intervención educativa derivada desa valoración, realizaranse do xeito máis temperán posible, nos termos que determine a consellería con competencias en materia de educación. **Os centros docentes deberán adoptar as medidas necesarias para facer realidade esa identificación, valoración e intervención.**

4. Correspóndelle á consellería con competencias en materia de educación establecer as condicións de accesibilidade e deseño universal, e os recursos de apoio que favorezan o **acceso ao currículo do alumnado con necesidades educativas especiais, e adaptar os instrumentos e, de ser o caso, os tempos e os apoios que aseguren unha correcta avaliación deste alumnado.**

A consellería con competencias en materia de educación, coa finalidade de facilitar a accesibilidade ao currículo, establecerá os **procedementos oportunos cando cumpra realizar adaptacións significativas dos elementos do currículo**, coa finalidade de atender o alumnado con necesidades educativas especiais que as precise. **Estas adaptacións realizaranse procurando o máximo desenvolvemento posible das competencias; a avaliación continua e a promoción tomarán como referente os elementos fixados nas devanditas adaptacións.** En calquera caso, o alumnado con adaptacións curriculares significativas deberá superar a avaliación final para poder obter o título correspondente.

5. A escolarización do alumnado con altas capacidades intelectuais, identificado como tal segundo o **procedemento e nos termos que estableza a consellería con competencias en materia de educación, flexibilizarase nos termos que determine a normativa vixente.**

Esta **flexibilización poderá incluír tanto a impartición de contidos e a adquisición de competencias propias de cursos superiores como a ampliación de contidos e competencias do curso corrente, así como outras medidas.**

6. Os **plans de actuación, así como os programas de enriquecemento curricular adecuados ás necesidades do alumnado con altas capacidades intelectuais**, que lle corresponde adoptar á consellería con competencias en materia de educación, permitirán **desenvolver ao máximo as capacidades deste alumnado e terán en consideración o seu ritmo e o estilo de aprendizaxe, así como o do alumnado especialmente motivado pola aprendizaxe.**”

No mesmo senso, o **DECRETO 229/2011, do 7 de decembro**, polo que se regula a atención á diversidade do alumnado dos centros docentes da Comunidade Autónoma de Galicia na **Sección 3.ª Plan Xeral de Atención á Diversidade** no seu **art. 10**, sobre o **Concepto** sinala:

O **Plan Xeral de Atención á Diversidade** é o documento en que se articula a atención á diversidade a que se refire o artigo 121.2 da Lei orgánica 2/2006, do 3 de maio, de educación. Neste plan concretaranse todas as actuacións e medidas de atención á diversidade que un centro educativo diseña e desenvolve para adecuar a resposta educativa ás necesidades da totalidade do seu alumnado.

Con base no sinalado na normativa, o **Departamento de Xeografía e Historiano** desenvolvemento curricular de cada materia, e na programación anual da mesma terá presente o **Plan Xeral de atención a diversidade** contido no **PEC** do centro.

Débase sinalar que no cursos 2017-18 / 2018-19 o centro propónse elaborar/actualizar un novo PEC.

O desenvolvemento do **principio de igualdade** recollido na **CE de 1978** e nas leis que a **complementan**, a **atención á diversidade** debe entenderse, de acordo coa normativa vixente, como o conxunto de **actuacións** dirixidas a dar **resposta** ás **diferentes capacidades, ritmos e estilos de aprendizaxe, motivacións e intereses, situacións económicas, sociais, culturais, lingüísticas e de saúde** do **alumnado**, todo el merecedor da aplicación do **principio de igualdade de oportunidades** e, polo tanto, de atención ás situacións de partida educativa e formativa **diferenciadas e desiguais en orixe**.

Todas as **medidas** que se establezan orientáanse a alcanzar os **obxectivos** e as **competencias** establecidas e réxense polos principios de calidade, equidade e igualdade de oportunidades, normalización, integración e inclusión escolar, igualdade entre mulleres e homes, non-discriminación, flexibilidade, accesibilidade e deseño universal, e cooperación da comunidade educativa.

Nas nosas **aulas** dáse unha crecente **complexidade**, non todos os alumnos/as poden seguir o mesmo ritmo de aprendizaxe, sexa polo desenvolvemento psicolóxico como por múltiples causas e **circunstancias persoais e sociais**.

No deseño das **MEDIDAS DE ATENCIÓN Á DIVERSIDADE**, sexan de reforzo ou específicas, atendendo ao caso, o Departamento fará uso de **metodoloxías, adaptacións curriculares, actividades, instrumentos didácticos diferenciados e contemplados nos programas das materias, na normativa e no Plan Xeral de atención a diversidade**.

A implementación das medidas farase en función de que o tipo de axuda que ofrecen responde ás necesidades e peculiaridades que necesitan os alumnos.

O **Departamento de Xeografía e Historia**, no momento da detección de situación obxecto de atención estará á plena disposición do **Departamento de Orientación** e ao disposto no **Plan Xeral de atención a diversidade** contido no **PEC** do centro CANDO SE ELABORE.

Non procederon, no momento de elaboración desta programación, o establecemento de medidas precisas na materia de **HISTORIA DO MUNDO CONTEMPORÁNEO de 1º de BAC**, no presente curso, atendendo aos expedientes e prevencións dos alumnado.

De presentarse situacións de atención non previstas aplicaríanseas medidas que garanten que as condicións de desenvolvemento curricular se adaptaran as necesidades do alumnado con necesidades específicas de apoio educativo.

- CONCRECIÓN DAS MEDIDAS DE ATENCIÓN Á DIVERSIDADE:

O esquema básico das **MEDIDAS DE ATENCIÓN Á DIVERSIDADE**, atendendo á normativa sería:

MEDIDAS ORDINARIAS E EXTRAORDINARIAS

A. MEDIDAS ORDINARIAS: Organizativas y curriculares

a) Organizativas

• Adecuación para algún alumno/a ou grupo da estrutura organizativa do centro e/ou da aula.

a) Tempos diferenciados, horarios específicos, etc.

b) Espazos diferenciados.

c) Materiais e recursos didácticos diferenciados.

• Desdoblamento de grupos.

• Reforzo educativo e/ou apoio de profesorado na aula.

b) Curriculares

• Adaptacións metodolóxicas para algún alumno / grupo, como traballo colaborativo en grupos heteroxéneos, titoría entre iguais, aprendizaxe por proxectos, etc.

• Adaptación dos tempos e/ou os instrumentos de avaliación para algún alumno/a.

• Programas de reforzo para o alumnado que tivo promoción sen superar todas as materias.

• Programa específico para alumnado repetidor da materia.

• Aplicación personalizada dese programa específico para repetidores da materia.

B. MEDIDAS EXTRAORDINARIAS: Organizativas y curriculares

a) Organizativas

• Alumnado que recibe apoio por parte do profesorado especialista en PT / AL.

• De ser o caso, grupos de adquisición das linguas (para alumnado estranxeiro).

- De ser o caso, grupos de adaptación da competencia curricular (alumnado estranxeiro).
- Outras medidas organizativas: escolarización domiciliaria, escolarización combinada, etc.

b) Curriculares

- Adaptacións curriculares na materia.
- De ser o caso, agrupamento flexible ou específico autorizado na materia.
- Alumnado con flexibilización na escolarización.
- Descrición do protocolo de coordinación co profesorado que comparte co titular da materia os reforzos, apoios, adaptación, etc. (coordinación cos PT / AL / outro profesorado de apoio / profesorado do agrupamento / etc.

XI-CONCRECIÓN DOS ELEMENTOS TRANSVERSAIS.

A **Consellería de Cultura, Educación e OU** no seu **DECRETO 86/2015, do 25 de xuño**, no que se establece o currículo da educación secundaria obrigatoria e do bacharelato no seu **art.4 dos Elementos transversais**, sinala:

“1. A comprensión lectora, a expresión oral e escrita, a comunicación audiovisual, as tecnoloxías da información e da comunicación, o emprendemento, e a educación cívica e constitucional traballaranse en todas as materias, sen prexuízo do seu tratamento específico nalgunhas das materias de cada etapa.

2. A consellería con competencias en materia de educación fomentará o desenvolvemento da **igualdade efectiva entre homes e mulleres, a prevención da violencia de xénero ou contra persoas con discapacidade, e os valores inherentes ao principio de igualdade de trato e non discriminación por calquera condición ou circunstancia persoal ou social.**

Do mesmo xeito, promoverá a **aprendizaxe da prevención e resolución pacífica de conflitos en todos os ámbitos da vida persoal, familiar e social, así como dos valores que sustentan a liberdade, a xustiza, a igualdade, o pluralismo político, a paz, a democracia, o respecto aos dereitos humanos, o respecto por igual aos homes e ás mulleres, e ás persoas con discapacidade, e o rexeitamento da violencia terrorista, a pluralidade, o respecto ao Estado de dereito, o respecto e a consideración ás vítimas do terrorismo, e a prevención do terrorismo e de calquera tipo de violencia.**

A **programación docente debe abranguer en todo caso a **prevención da violencia** de xénero, da violencia contra as persoas con discapacidade, da violencia terrorista e de calquera forma de violencia, racismo ou xenofobia, incluído o estudo do **Holocausto** xudeu como feito histórico.**

Evítanse os **comportamentos e os contidos **sexistas** e os estereotipos que supoñan discriminación por razón da orientación sexual ou da identidade de xénero, **favorecendo a visibilidade da realidade homosexual, bisexual, transexual, transxénero e intersexual.****

3. A consellería con competencias en materia de educación fomentará as medidas para que o alumnado participe en **actividades que lle permitan afianzar o **espírito emprendedor e a iniciativa empresarial a partir de aptitudes como a****

creatividade, a autonomía, a iniciativa, o traballo en equipo, a confianza nun mesmo e o sentido crítico.

4. No ámbito da **educación e a seguridade viaria**, promoveranse accións para a mellora da **convivencia e a prevención dos accidentes de tráfico**, coa finalidade de que os/as alumnos/as coñezan os seus dereitos e deberes como usuarios/as das vías, en calidade de peóns, viaxeiros/as e condutores/as de bicicletas ou vehículos a motor, respecten as normas e os sinais, e se favoreza a convivencia, a tolerancia, a prudencia, o autocontrol, o diálogo e a empatía con actuacións adecuadas tendentes a evitar os accidentes de tráfico e as súas secuelas.”

A teor do sinalado no texto, compre, dende o departamento e dende a materia de **Historia do Mundo Contemporáneo** de 1º de BAC, facer **concrecións** dos elementos transversais.

Os **Elementos transversais** da **programación** serían:

1. **Programación de educación en valores.**
2. **Tratamento do fomento da lectura.**
3. **Tratamento do fomento das tic.**
4. **Tratamento do fomento da convivencia no centro.**
5. **Contribución da materia ao proxecto lingüístico.**

11.1-PROGRAMACIÓN DE EDUCACIÓN EN VALORES:

As materias do **departamento de XEOGRAFÍA e HISTORIA** son susceptibles de vincularse con moitos temas transversais que leven á reflexión crítica e á educación en valores, a través do traballo habitual na clase: *a valoración do papel desempeñado polos gobernos nos diferentes períodos da historia e da evolución da economía ou das crisis económicas; o papel da muller no ámbito político, económico, laboral ou cultural; en xeografía económica, con temas como o coidado do medio ambiente, a sustentabilidade, a acción antrópica na paisaxe natural...*

Os **contidos xornalísticos**, por exemplo, permiten a **reflexión** sobre case todos os temas transversais da actualidade podendo ver a permanencia ou a evolución no tempo; **un exemplo: as desfeitas patrimoniais nas diferentes guerras**

O alumnado de **Historia do Mundo Contemporáneo de 1º de BAC** recibe ensinanza de educación en valores co tratamento de temas transversais: **Educación cívica e moral, Educación para a saúde do consumidor, Educación para a paz, Educación non sexista, Educación ambiental e de respecto ao patrimonio histórico e cultural.**

Na materia **Historia do Mundo Contemporáneo** de 1º de BAC insístitirase, acotío, nos principios e condutas de **tolerancia, solidariedade, respecto á diversidade, consumo responsable, non á violencia e respecto ao patrimonio** (este último en consonancia plena cos contidos da materia de **H^a da Arte** e as distintas materias de **Economía Historia e Xeografía**); todos estes principios son tendentes a formar **persoas solidarias e responsables.**

Teremos presente que o **alumnado** acada a **maioría de idade** co remate dos seus estudos de **Bacharelato**, polo que deberá ser **consciente** do que **implica: ser**

ciudadán de pleno dereito e deber, aplicando, xa non como concepto teórico, se non como criterio de vida, valores como a tolerancia, o respecto, etc.

Especificamente, entre outros que podar xurdir, **trataranse**:

· **Educación para a paz**: A partir da análise da **Hª universal** e da **economía e das crisis económicas e as súas consecuencias** -tamén en **España e Galicia e nos concellos da entorna**- de todos os tempos, e mesmo de textos xornalísticos actuais. Destacarase a importancia de considerar os **códigos ideolóxicos, relixiosos, políticos, económicos, territoriais** dos feitos que son noticia para una **comprensión** cabal da mensaxe, na que se inclúan as distintas **visións do mundo** que existiron e que aínda perduran na actualidade.

Exemplo: as circunstancias da **Guerra Civil** e as súas consecuencias que tan negativamente afectaron á **poboación**, á **economía** a ao seu **patrimoniomaterial** e **inmaterial**: destrución do **patrimonio** e da **economíaagraria** ou **urbana**, a **morteviolenta** da poboación e o **exilio**; a **pobreza**, a **degradaciónmoral**, a **violencia**, a **censura** e o **control** dos cidadáns, o **menosprezo** pola **cultura** e as **expresións** da **arte** (*ídem* nos réximes fascistas).

· **Educación moral e cívica**: O traballo dentro da materia de **Historia do Mundo Contemporáneo** de 1º de BAC é básico para adquirir **coñecemento** da **orixe**, **formación** e **expansión** de **diferentesideoloxíaspolíticas** e **relixiosas** e fomentar a **tolerancia** e o respecto.

Nas aulas do **instituto** no **futuro** será frecuente a presenza de alumnos de **diversasrealidades** culturais, lingüísticas, relixiosas, ... A lectura e a interpretación de **textoshistóricos** e de **imaxes** da tradición artística e cultural de diferentes pobos e etapas históricas, axudan a reflexionar sobre o valor e fin da vida, a paz, a concordia e a xustiza, desde as diferentes visións do mundo e do tempo.

Coa **perspectiva** histórica obsérvanse **problemas** sociais e morais, non moi diferentes dos que se producen na sociedade actual (intolerancia, persecucións, desfeitas materiais e do patrimonio cultural, falseamento da verdade, ...), o cal permitiranos a **reflexióncrítica** sobre a conduta dos personaxes e as situación polas que atravesan e a súa relación co mundo real.

· **Educación do consumidor**: Este tema transversal pode ser analizado dende as diferentes áreas das ciencias sociais. Na disciplina da **xeografía** poderá ser mellor tratado e apreciar como a sociedade se transformou.

Partiríase da análise da persuasión, a sedución e dos mecanismos da manipulación empregados pola **publicidade**, como instrumento básico para aumentar o nivel de venda dos produtos das empresas que os publicitan. Demostrar como a demanda eleva a oferta se eses produtos se anuncian, a que hora se anuncian e en que medios. Debe facerse fincapé en que o obxectivo final do discurso publicitario é fomentar o consumo do produto ou servizo ofertado, polo que non escatima en medios para conseguilo, desde a realización de estudos psicolóxicos e sociolóxicos, ata o recurso da publicidade encuberta ou subliminar, cada vez máis utilizada no **cine** e a **televisión**. O coñecemento destes feitos permitirá ao alumnado detectar a intencionalidade enganosa, adoptar una actitude crítica e consumir dun xeito responsable. Haberá que ver especialmente o poder dos medios de comunicación, tanto na información xeral como no ámbito do consumo. Na **Economía**, **Xeografía** e

Historia de España e do Mundo Contemporáneo e Hª da Arte, de BAC podemos tratar o consumismo e a desviación da actual **industria da Arte**: a posesión polo feito da exclusividade, a degradación/multiplicación da expresión da Arte polas modas e subculturas, o consumo da cultura masas, as crisis económicas de sobre-produción,

· **Educación para a igualdade de oportunidades de ambos os sexos** Pódese abordar este contido transversal partindo directamente da lectura dos artigos 10 e 14 da Lei Orgánica 1/2004, dado que neles protéxense os dereitos da muller e salvagardan a igualdade entre home e muller no ámbito da publicidade e dos medios de comunicación. Tamén pódese utilizar o anuncio institucional do Ministerio de Igualdade sobre os **maltratadores** e facer **regresións** sobre o trato á **muller na Historia e na Historia da Arte**. A análise dos contidos dos **Mass Media** ou das páxinas de contacto nos xornais, servirán para tratar simultaneamente o tema da **explotación da muller** como obxecto sexual e o tema da educación moral e cívica.

A **historia** permítenos analizar o **papel da muller**, relegado a maioría das veces ao ámbito doméstico, a súa consideración social –reducida- e suxeita ás convencións políticas, relixiosas, ... Deberá tratarse historicamente a temática da **muller** como produtora de cultura e de obras de Arte ao longo da Historia a pesar da súa situación de desigualdade.

· **Educación ambiental**: En **xeografía** dedícase lle temas especiais; case non debería considerárselle transversal; forma parte do currículo. Si pode incluírse como tema transversal os comportamentos acotío na **aula (limpeza, ruído, reciclaxe dos materiais utilizados)**.

· **Educación sexual**: Os nosos alumnos **non carecen de información** relacionada co tema, polo que o que máis **necesitan**, é formación e **educación**. Pódense aproveitar textos xornalísticos, obras de arte ao longo da Hª, como motivos para a **análise** da **sexualidade** (erotismo, comportamentos, intolerancia, homofobia, etc); os textos literarios, as imaxes, debates e coloquios televisivos ou preparados polos propios alumnos, etc., serven para traballar o tema e tamén as **consecuencias** da **ignorancia sexual**: comportamentos abusivos, explotación, malos tratos, etc.

· **Educación para a saúde**: Pódese tratar en paralelo ao anterior e cos mesmos tipos de textos. Engadiríase o tema das **drogas** e o do **alcoholismo**.

· **Educación para o coidado e protección do patrimonio artístico e cultural**: Coidar e preservar o noso patrimonio cultural e natural é unha **prioridade** da sociedade. As **identidades** constitúense e refórzanse através dos **símbolos**, figuras representativas, **tradicións** que serven de elementos referenciais fundamentais para a **conservación** do noso patrimonio. a destrución do noso patrimonio vai xerar polo tanto una falta de identidade.

11.2-TRATAMENTO DO FOMENTO DA LECTURA:

Na medida na que no centro se deseñe e implemente o **proxecto lector**, o **departamento de Xeografía e Historia** participará plenamente. O profesorado debe facer seguimento da **expresión oral e escrita** do alumnado. Analizarase a capacidade de construír **frasescoherentes**, elaborar temas e definir conceptos nas distintas actividades dos materiasdo Departamento, así como a capacidade do alumnado para levar a cabo unha **lectura comprensiva** dos contidos do libro e doutros documentos propostos polo profesor ou profesora. Os posibles instrumentos a usar para avaliaro anteriormente exposto, entre outros, destacan os seguintes:

- **Corrección das probas escritas e/ou expositivas**, incidindo e valorando a capacidade expresiva, a ortográfica e caligráfica.
- **Realización de traballos sobre temas da materia estudada**: unha vez realizados deberán lerse na aula ante os compañeiros.
- **Valoración das actividades realizadas no caderno de clase**: cun mínimo de orde, coherencia, limpeza e lexible.
- **Proposta de traballos de índole variada**: Elaboración e exposición con comentarios persoais dos traballos elaborados individualmente ou en grupos heteroxéneos sobre centros de interese extraídos dos contidos da materia.
- **Lectura e recensión de textos diversos -libro, periódico ou calquera outro material didáctico-**: a finalidade é comprobar a **lectura comprensiva**.

As **Ciencias Sociais**, *per se* constitúen un idóneo punto de partida para fomentar o hábito da **lectura**: a **Historia**, a **Xeografía** e a **Hª da Arte** baséanse na **documentación escrita e gráfica**. Explicar aos alumnos como una realidade histórica se pode constatar cun documento histórico resulta moi ilustrativo. En xeral, os libros de texto de hoxe en día inclúen este tipo de documentos que, ou ben se len na clase reflexionando sobre eles, ou ben son traballados polos alumnos nas súas casas.

Unha obra de arte, un cadro, pola cor, a composición, a temática, ...informa ao espectador da realidade histórica, material e cultural, ideolóxica, moral concreta.

Un gráfico de economía, unha estatística sinxela de poboación, de actividades ou riqueza –comentados- informa da realidade histórica, económica, material, ideolóxica, moral, ... concreta.

Este departamento considera **necesaria** e moi **didáctica** a **colaboración** coa **biblioteca** do centro, polo que **colaborará** en aportar **lecturas recomendadas** por niveis académicos para os alumnos da ESO e de Bacharelato.

A lectura dos libros **nunca será obrigatoria**; os profesores **estimularán** –**coa mellora na nota na avaliación**- aos alumnos á lectura da **novela histórica ou da narrativa histórica** como medio para achegarse ao acontecer histórico. Ao remate da mesma os alumnos farán un traballo que contará para a nota. Tratarase de elixir obras das que haxa exemplares suficientes na Biblioteca ou que existan en formato dixital.

Os profesores dos cursos de ESO e Bacharelato recomendarán ao alumnado, como contribución ao **Proxecto Lector** e complemento das materias explicadas na

aula, a lectura de biografías de artistas e personaxes históricos de relevo con certos contidos da materia (Mestre Mateo, Velázquez, Goya, Monet, Picasso, Napoleón, Roosevelt, Juan Prim, Bismark, Hitler, A Pasionaria, Isabel II de España, etc.), e de **novelas históricas** de libre elección entre as que hai no centro.

11.3-TRATAMENTO DO FOMENTO DAS TIC.

As **Tecnoloxías da Información e a Comunicación (TIC)** son todos aqueles **recursos, ferramentas e programas** que se utilizan para procesar, administrar e compartir a **información** mediante diversos **soportes tecnolóxicos**, tales como: **ordenadores, teléfonos móbiles, televisores, reprodutores portátiles de audio e vídeo ou consolas de xogo.**

O papel das TIC na sociedade, hoxe en día, é importante porque ofrecen moitos **servizos** como: **correo electrónico, procura de información, banca online, descarga de música e cinema, comercio electrónico, etc.** Por esta razón as **TIC forman parte en diversos ámbitos da vida, entre eles, o da educación.**

Ademais douso dos recursos tradicionais en **papel impreso**: fontes bibliográficas, libros de texto, libros de lectura, fotocopias, textos especialmente seleccionados (históricos, de Arte, historiográficos, diagramas, mapas temáticos, mapas mudos, noticias de prensa, etc.), utilizaranse os **medios audiovisuais e as TIC** para a adquisición da **competencia no tratamento da información e a competencia dixital** e dar apoio ás explicacións, ás exposicións orais do alumnado, á procura de información, á composición de textos ou á realización de traballos de investigación.

Medios audiovisuais: **diapositivas** de xeografía e de arte, **fotografías** de paisaxes, **láminas, películas** de acontecementos históricos, **gravacións musicais** que se relacionen con épocas concretas, **documentais, programas TV**, etc.

O uso de **sistemas informáticos** fomenta e axuda á ampliación do **vocabulario** polo uso de **terminoloxía específica** dos sistemas operativos: arquivos, escritorio, barra de ferramentas, cartafoles, fiestras, etc.; termos referidos á organización e recuperación da información en diferentes soportes: disquete, disco duro, pen drive, CD-ROM, DVD, etc.

É importante **subliñar** que en **1º e 2º de ESO** hai o **Proxecto Abalar**.

Fomentarase nos diferentes cursos e materias de CCSS:

- O uso dos **procesadores de textos** para a **presentación** correcta dos seus **traballos escritos** en ordenador: marxes, sangrados, tamaños e tipos de letra, viñetas ...

- O uso de **programas de presentación (Power-Point)** para as **exposicións orais** do alumnado na clase.

- A **visualización** das **presentacións** en Power-Point colgadas na rede feitas por profesores **doutras comunidades**. Servirán ao alumnado para apreciar a **sintetización** de contidos.

- O uso de **correctores, tradutores e dicionarios**, para aquelas páxinas que aporten información noutras linguas.

- **Internet** será eficaz non só para a procura de **información** senón tamén como vía de **acceso** ás **páxinas web de interese** das **materias curriculares** do noso departamento, visitas e creacións de blogs.

11.4-TRATAMENTO DO FOMENTO DA CONVIVENCIA NO CENTRO. Accións de contribución ao Plan de Convivencia:

Vivir xuntos, aprender a convivir, é unha finalidade esencial da educación, e representa un dos principais retos para os sistemas educativos.

Esta **aprendizaxe** é -non so- valiosa en si mesma, e **imprescindible** para a construción dunha sociedade máis democrática, solidaria, cohesionada e pacífica na que fenómenos como o acoso escolar, a violencia doméstica, a violencia de xénero, o maltrato, ... non teñan cabida.

O **informe da UNESCO da Comisión Internacional sobre a educación para o século XXI** propoñía, máis alá do estrito campo do coñecemento esinalaba a necesidade de que os **alumnos aprendan na escola a convivir**, coñecendo mellor ós demais e creando un espírito novo que impulse a realización de proxectos comúns e a solución pacífica e intelixente dos conflitos.

Unha **percepcións** estendida na poboación española e galega fai referencia ao progresivo incremento dos **problemas** de **convivencia** nos centros educativos, especialmente nos centros de **secundaria**. As situacións de indisciplina, insolencia na comunicación e acoso escolar entre escolares - existiron sempre-, parecen ter cobrado maior relevancia nos últimos anos, en parte polos **Mass Media**. Percíbese un aumento dos problemas e dificultades do profesorado para impartir as clases e levar a cabo o proceso de ensino polas **condutas disruptivas nas aulas**, e apareceron **condutas de agresión entre compañeiros**, que adoptan formas diversas, desde a agresión física directa ata a psicolóxica máis sutil.

Hai un amplo acordo sobre a **complexidade** que encerra a **convivencia escolar** e a presenza de **múltiples factores** que contribúen a explicar os principais **problemas** da convivencia.

Na actualidade -2018- o clima de convivencia deste centro é bo, non se observaron serios problemas nos cursos pasados, mais aló de apreciacións individuais das casuísticas e algunha excepción, caso concreto, a contar como grave ou moigrave.

Alguns conflitos xurdidos eran esporádicos e resolvíanse fundamentalmente co diálogo, con medidas de intervención individual ou en grupo ou disciplinarias de carácter menor. Para seguir así, é importante que a metodoloxía empregada no proceso ensino -aprendizaxe estea no implicada en xerar un bo **clima** de **convivencia na aula e no centro**.

Dende o departamento de **XEOGRAFÍA e HISTORIA** contribuiremos a fomentar e por en práctica o **plan de convivencia** impartindo unha **educación** baseada na **tolerancia** e o **respecto** a todo tipo de crenzas e opinións.

Fomentarase o traballo e a responsabilidade, desenvolvidos nun ambiente de liberdade, no respecto aos principios democráticos, potenciando a autoestima e facilitando a superación persoal.

Evitaremos nas aulas condutas disruptivas (levantarse sen permiso, falar durante as explicacións, ...), condutas **violentas** (dano físico e/ou verbal) ou **dano** ás **propiedades** e **mobiliario** escolar.

O profesorado deste departamento intentará conseguir a **integración** de todo o alumnado **sen ningún tipo de discriminación** realizando actividades que valoren positivamente a diversidade cultural das persoas.

Fomentaremos o **asociacionismo** do alumnado cando mandemos facer traballos ou actividades en grupos. Serán grupos **heteroxéneos** en xénero, nivel de rendemento,

Na **medida do posible** faranse **actividades** para conmemorar determinados eventos considerados clave e significativos da convivencia pacífica en liberdade: **a Semana da Constitución e do Estatuto de Autonomía de Galicia, o día dos Dereitos Humanos, o día Internacional contra a violencia cara ás mulleres**, ...

Tentaremos de establecer un **clima** de traballo adecuado durante o curso; para isto buscaremos o consenso das **normas de funcionamento** do grupo-clase; normas a cumprir por todos e que serán claras, concretas, xustas e discutibles.

Ante calquera **conflicto** que poida xurdir na clase, intentaremos actuar con **flexibilidade**, ponderación, moderación, criterio, ...tendo en conta á **persoa** e as **diferenzas individuais do alumnado**.

Será importante **concienciar** e **sensibilizar** a toda a Comunidade Educativa sobre a importancia dunha adecuada **convivencia** escolar, necesaria para un correcto funcionamento do centro e para un **boclima educativo** que facilite os **procesos de ensino-aprendizaxe**.

Consideramos que **a Convivencia e o Plan de Convivencia deben ser traballados continuamente, diariamente por cada profesor na aula**.

As **materias de CCSS** permiten, polos **contidos**, as imaxes e os textos, e desde a propia acción educativa na aplicación da materia nas aulas, **fomentar valores** como a **igualdade** entre homes e mulleres, a **non-discriminación** por calquera condición ou circunstancia persoal ou social, a resolución pacífica de conflitos, a defensa da liberdade, a igualdade, os dereitos humanos e a paz.

11.5- CONTRIBUCIÓN DA MATERIA AO PROXECTO LINGÜÍSTICO:

Os membros do Departamento teñen previsto **colaborar**, como parte da comunidade educativa, para **acadar** os **obxectivos** que se recollan no futuro **Proxecto Lingüístico** do centro que se elaborará no presente curso **2018-19, que será incluído no futuro PEC.**

Con independencia do dito, no presente curso levaranse as seguintes **accións**:

- Contribuír a que o alumnado acade unha **competencia lingüística** axeitada tanto en **galego** como en **castelán** ao longo do proceso de formación.
- Participar no proceso de **dinamización lingüística** do centro.
- Favorecer as **actitudes positivas** cara co coñecemento da **lingua e cultura galegas**.
- Participar co resto da comunidade educativa en **actividades** que fomenten o uso e a **integración da cultura galega**.

- **Non discriminar** a ningún membro da comunidade escolar **por motivo da súa lingua**, de maneira que as actuacións que se fagan para favorecer o coñecemento da lingua galega ou castelá deberán axustarse ao principio de **non separación do alumnado en función da súa lingua**.
- Colaborar co resto da comunidade educativa para que o **alumnado con necesidades educativas especiais ou de nova incorporación** ao sistema educativo de Galicia poida **integrarse** ao ritmo ordinario de aprendizaxe do resto do alumnado o máis pronto posible.
- **Propiciar o uso do galego por parte do alumnado nas clases de Xeografía, Historia e de Historia da Arte**, tanto a nivel oral como escrito, pero aceptando con total normalidade a posibilidade de que poida utilizar o castelán sen que este feito leve aparelado ningún tipo de discriminación.
- **Fomentar a busca e utilización de material multimedia en galego**, pero sen prexuízo de que se empregue tamén o atopado en castelán ou inglés..., sobre todo tendo en conta que para moitos cometidos o material deste tipo en galego é bastante limitado.

XII-ACTIVIDADES COMPLEMENTARIAS E EXTRAESCOLARES PROGRAMADAS POLO DEPARTAMENTO DE CCSS.

O **DEPARTAMENTO** de CCSS tentará de acercar á **realidade histórica, xeográfica e artística** global e concreta ao alumnado do centro.

Tentarase xerar criterios e actitudes de valoración do entorno e visualizar, en directo, contidos de carácter teórico adquiridos no traballo de aula.

Con esta pretensión, para o curso 2018-19 programaranse e reflectiranse no Plan Xeral de Actuación do Centro as **actividades complementarias e extraescolares**. Nesta futura programación de actividades extraescolares e complementarias, poderanse establecer, entre outras, as seguintes **saídas de carácter didáctico e actividades**:

- Saída a **Santiago de Compostela**. Especificamente deseñada para os alumnos de Hª da Arte –visita da Catedral e museos- pero pódese dar un fin mais amplo. Tentarase de realizar a finais do 1º trimestre/ inicios 2º; iniciado ou acabado os temas do Románico e Gótico. Na visita inclúese o percorrido polas tribunas e tellados, Pórticos e Museo.
- Saída a **sigrexas ou basílicas do entorno de NOIA** (Santa María a Nova ou San Martiño). No 1º trimestre. Búscase a visualización, a partir do entorno próximo, dos conceptos cos que se traballa na aula (espazo, luz, proporcións, elementos arquitectónicos destacables, iconografía escultórica ou pictórica, orientación....) e para o que a Igrexa de Santa María é un perfecto modelo.
- **Actividades** de colaboración coa profesora de **Cultura clásica**.

- **Exposicións** ou actividades culturais que xurdan ao longo do curso, en Noia ou vilas próximas.
- **Conferencias** programadas no centro desde a materia ou o departamento así como aqueles actos culturais que xurdan no curso no propio centro.
- Participación nas **actividades da Semana Cultural** a celebrar en abril. Os temas e grupos de destino determinarase ao longo do curso.

XIII- Mecanismos de revisión, de avaliación e de modificación da programación en relación cos resultados académicos e procesos de mellora.

Coa referencia dos **resultados** acadados polo **alumnado** nas **avaliacións**, o Departamento de **Xeografía e Historia** fará **auto-avaliación** por medio dun debate de opinións e das observacións dos membros do departamento, para **detectar erros** e **afianzar acertos** da programación e adoptar as **medidas** pertinentes se oportunas.

Consideramos a **avaliación** como un **proceso constante** incluído na **programación** na que a fase final da mesma é a **memoria** que recolle as **propostas** de futuro para **retro-alimentar** e **mellorar** o proceso de ensino/aprendizaxe das materias do departamento.

Avaliarase:

- a) A **concreción** e **cumprimento** dos **obxectivos**, **contidos** e **criterios de avaliación**. A **planificación temporal** dos **contidos**, cuestión difícil de planificar a 1ª vez que se da a materia; á avaliación periódica deste aspecto, permíte acadar mellores aproximacións de cara ao futuro.
- b) A **selección** dos **contidos** considerados como **básicos**.
- c) As **estratexias didácticas** empregadas.
- d) Os **recursos** e **materiais** utilizados.
- e) As **actividades** acotío, das que extraemos se contribuíron á comprensión do tema de traballo ou se son precisas outras actividades.
- f) A **evolución** do alumnado con **medidas** de **atención** á **diversidade**.
- g) A **eficacia** e **rendemento** das **actividades complementarias** e de **contidos transversais** e o **rendemento** das accións do proxecto lector e do plan de integración das TICs.

Pódense realizar **test anónimos** ao **alumnado**-cada trimestre ou ao final de curso-, sobre a valoración que teñen do profesorado que lle imparte clase, tanto a nivel didáctico como a percepción que teñen do traballo do profesor ou profesora.

O **obxectivo** é a **mellora da programación** e a **práctica docente** nos seguintes cursos, **rectificando** o preciso para lograr os **obxectivos** fundamentais da área.

- **A Periodicidade coa que se revisará a programación:** será **trimestral** e de carácter **provisional**, a espera da **avaliación final** e da **memoria** de fin de curso coas súas **conclusiones**.
- **Contidos que foi preciso engadir ou eliminar con base na programación prevista:** serán determinados definitivamente na **memoria** e serán incluídos os **cambios** na **programación** do **curso vindeiro**.
- **Medidas que se adoptarán como resultado da revisión:** especificadas na memoria e programación vindeira.

Atendendo ao **modelo** de programación da Consellería, podemos sinalar os seguintes INDICADORES DE LOGRO.

Mediranse do 1 ao 4 do seguinte xeito:

- Poucas veces: 1**
- A miúdo: 2**
- Case sempre: 3**
- Sempre:..... 4**

Os Indicadores de Logro cubriranse cos resultados da enquisa para a **Avaliación** do Labor **Docente** realizada polo alumnado de xeito anónimo, a través dun formulario virtual, como este.

| | 1 | 2 | 3 | 4 |
|---|---|---|---|---|
| 1. Adecuación do deseño das unidades didácticas, temas ou proxectos a partir dos elementos do currículo. | | | | |
| 2. Adecuación da secuenciación e da temporalización das unidades didácticas / temas / proxectos. | | | | |
| 3. O desenvolvemento da programación respondeu á secuenciación e a temporalización previstas. | | | | |
| 4. Adecuación da secuenciación dos estándares para cada unha das unidades, temas ou proxectos. | | | | |
| 5. Adecuación do grao mínimo de consecución fixado para cada estándar. | | | | |
| 6. Asignación a cada estándar do peso correspondente na cualificación. | | | | |
| 7. Vinculación de cada estándar a un ou varios instrumentos para a súa avaliación. | | | | |
| 8. Asociación de cada estándar cos elementos transversais a desenvolver. | | | | |
| 9. Fixación dunha estratexia metodolóxica común para todo o departamento. | | | | |
| 10. Adecuación da secuencia de traballo na aula. | | | | |
| 11. Adecuación dos materiais didácticos utilizados. | | | | |
| 12. Adecuación do libro de texto (no caso de que se use). | | | | |
| 13. Adecuación do plan de avaliación inicial deseñado, incluídas as consecuencias da proba. | | | | |
| 14. Adecuación da proba de avaliación inicial, elaborada a partir dos estándares. | | | | |
| 15. Adecuación do procedemento de acreditación de coñecementos previos. | | | | |
| 16. Adecuación das pautas xerais establecidas para a avaliación continua: probas, traballos, etc. | | | | |
| 17. Adecuación dos criterios establecidos para a recuperación dun exame e dunha avaliación. | | | | |
| 18. Adecuación dos criterios establecidos para a avaliación final. | | | | |
| 19. Adecuación dos criterios establecidos para a avaliación extraordinaria. | | | | |
| 20. Adecuación dos criterios establecidos para o seguimento de materias pendentes. | | | | |
| 21. Adecuación dos criterios establecidos para a avaliación desas materias pendentes. | | | | |
| 22. Adecuación dos exames, tendo en conta o valor de cada estándar. | | | | |
| 23. Adecuación dos programas de apoio, recuperación, etc. vinculados aos estándares. | | | | |
| 24. Adecuación das medidas específicas de atención ao alumnado con NEAE. | | | | |
| 25. Grao de desenvolvemento das actividades complementarias e extraescolares previstas. | | | | |
| 26. Adecuación dos mecanismos para informar ás familias sobre criterios de avaliación, estándares e instrumentos. | | | | |
| 27. Adecuación dos mecanismos para informar ás familias sobre os criterios de promoción. | | | | |
| 28. Adecuación do seguimento e da revisión da programación ao longo do curso. | | | | |
| 29. Contribución desde a materia ao plan de lectura do centro. | | | | |
| 30. Grao de integración das TIC no desenvolvemento da materia. | | | | |

Observacións: